

Передплачує на 2010 рік за вигідною ціною. Умови на стор. 27

ЧОМУ НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
ОПИНІЛАСЯ НА МЕЖІ
БАНКРУТСТВА **СТОР. 22**

ЯКИЙ ЗИСК МАЄ
ВІКТОР ПІНЧУК ЗІ СВОГО
МИСТЕЦЬКОГО ЦЕНТРУ **СТОР. 40**

ТОНІ ГАТЛІФ І ЯН КОУНЕН
ПРО ПРІОРИТЕТИ
В СУЧАСНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ **СТОР. 55**

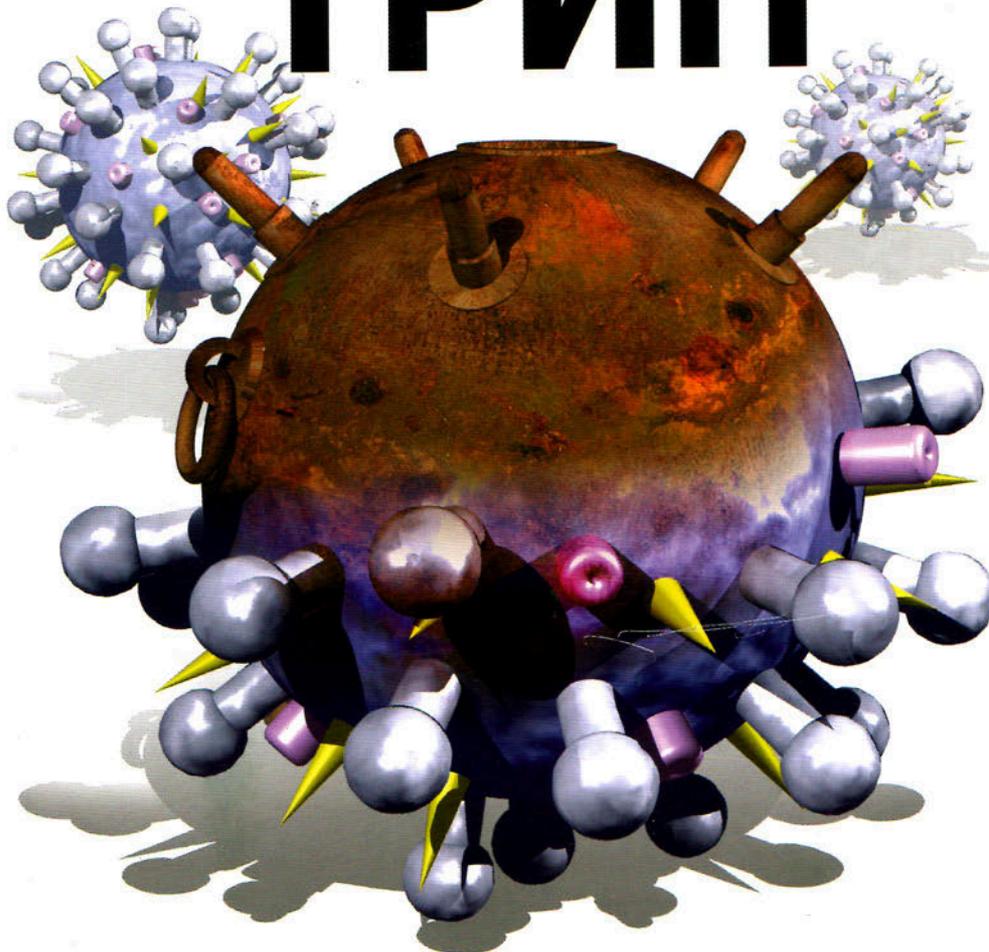
Тиждень
український www.ut.net.ua

№ 45 (106), 6–12 Листопада 2009 р.

РОСІЯ:
МАЙБУТНЄ КРАЇНИ –
НА ДАЛЕКОМУ
СХОДІ
стор. 28

ПАНДЕМІЧНИЙ ГРИП

**Безвідповідальна поведінка політиків
спричиняє паніку і хаос.**

Стор. 14

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

45 >

**ЄВРОПЕЙСЬКІ
ПЕРСПЕКТИВИ:**

ГУДБАЙ, СССР!

ТИЖДЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КІНО І ДИСКУСІЙ

15-21 листопада 2009 року

кінотеатр «Жовтень»

вул. Костянтинівська, 26, www.zhovten-kino.kiev.ua Квитки – в касах кінотеатру

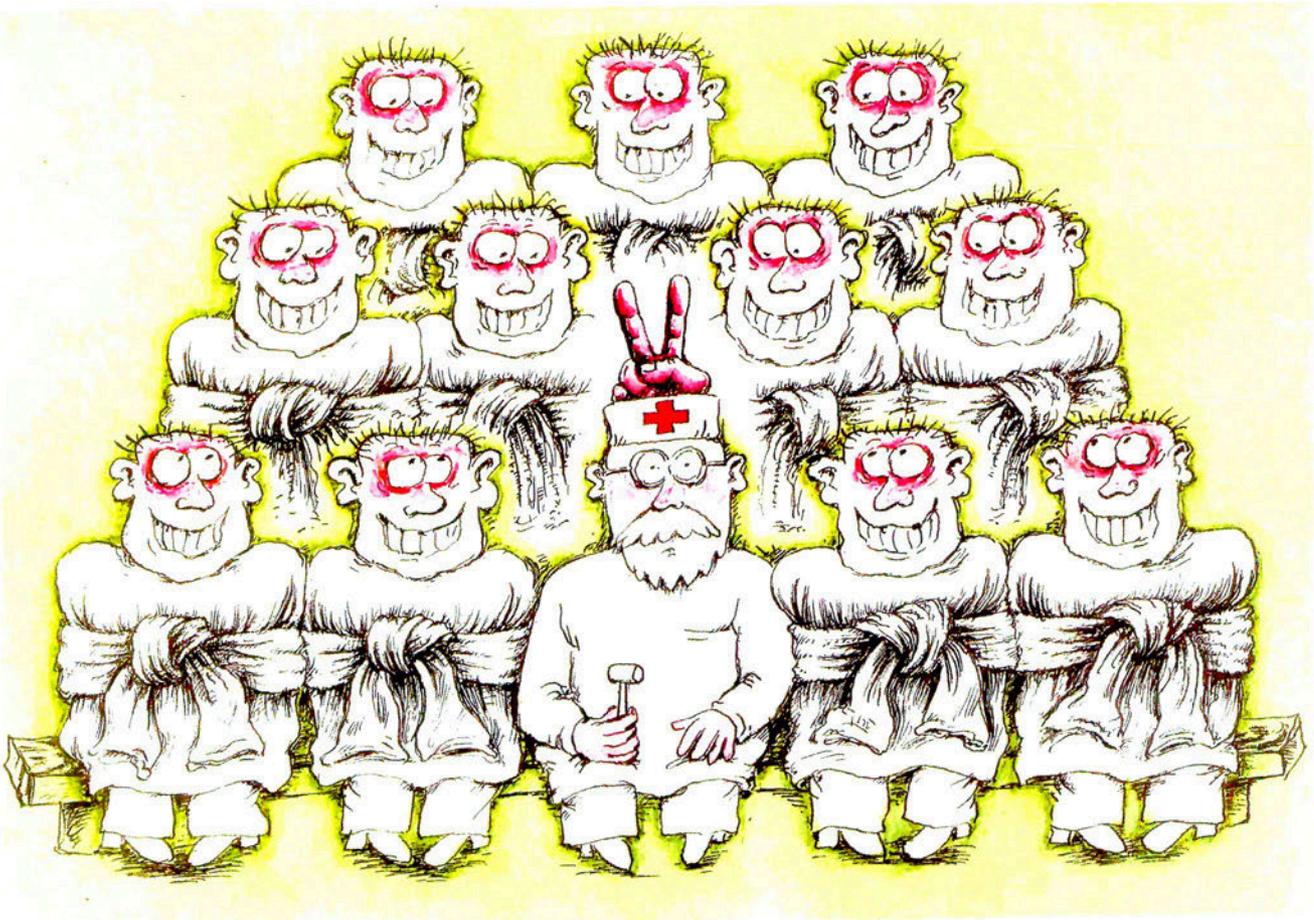

Медіа-партнери

Партнер проекту

Образ тижня

Малюнок Сергія Рябокони та Олени Цуранової

Минулого тижня складалося враження, що всі ми з'їхали з глузду
Стр. 14

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

Ігри Мефістофеля

Країна, де хрестяться злодії, вбивці та комуністи

Автор:
Петро
Тарашук,
перекладач

Наближаються вибори, зростає температура, і з болота української політики здіймаються барвисті й дедалі отруйніші міазми, дурманячи деградоване та дезорієнтоване населення, яке лицемірно звеличують і врочисто титулюють народом. А народ, як відомо, суверен... Чуєте, як регоче Мефістофель? Що ж, країна, де хрестяться злодії, вбивці та комуністи, – справжнє царство сатани.

Мабуть, найзгубніший ядучий випар – привид двомовності, що, ненастанно підживлюваний, стає дедалі виразнішим. Він навіть уже створив свою партію, і до неї варто придивитися пильніше й побачити, що стоїть за словами та діями її вірних партійців.

Прихильників двомовності загалом можна поділити на чотири широкі категорії. Перша – щирі й наївні мрійники (невже у нашу цинічну добу ще є простодушні?), які вважають, що бучімто можна створити ідеалістичний рай, де гармонійно співіснують російська та українська мови. Але двомовних раїв немає ніде у світі, всюди панує та або та мовна стихія, тож з огляду на нинішню ситуацію й тенденції її розвитку неважко здогадатись, яка доля чекає на українську мову. Оці простодушні – сліпці, яким треба знати з очей полуду й реально дивитися на світ. Їхня двомовність – смерть української мови.

Друга категорія – страуси, які воліють не зважати на реалії і сподіваються, що якось воно буде, минеться неволя, засяє сонце і т. ін. Ці політичні страуси запліщують очі й не хочуть знати, що буде не якось, а так, як і завжди: 350 років українці були і є благодатним гноєм для розвитку російської нації, невтомним донором свіжої слов'янської крові й невичерпним джерелом людських та інтелектуальних ресурсів. Сліпа двомовність цих страусів – потурання молохові російського націоналізму, готовність бути сировиною.

Третя категорія – циніки, які бачать і знають, що відбувається насправді, й, власне, байдужі до обох мов, їх не обходить ані масована русифікація країни за допомогою всіх сучасних засобів культурного геноциду, ані жалюгідний статус української мови та культури. Розводячись про двомовність, вони сподіваються лише збільшити свої електоральні здобутки, їм потрібна тільки влада, а природжена вузьколюбність не дає їм змоги скористатися нею для чогось іншого, крім особистого збагачення. Це люди без ідеалів, їхня

двомовність – знищення української мови задля примітивного напихання черева й поклоніння мамоні.

І, нарешті, четверта категорія – відверті вороги української держави, які знають, що двомовність – найкоротший шлях ліквідації української мови й масового етноциду, здійснюваного засобами культури. Ці вороги – російські націоналісти, які утвердилися на всіх щаблях влади й знають, що їхня хронічно хвора на територіальну гіпертрофію «родина-мать» – цей колос на тонесеньких ніжках нафто- і газопроводів – катастрофічно потребує робочої сили й гарматного м'яса, і сподіваються, що нові хвилі переселень українців до Сибіру та на Далекий Схід («єдиний економічний простір»!) зупинять китайську повинь і не дадуть спорожніти трубам газогонів. Вони ненавидять усе українське й тому обильовують Шевченка, культивують разом зі своїми кремлівськими єдиноросійщиками образ ворога і, не дивлячись у дзеркало, прозивають українців фашистами.

Уся ця «двомовна» партія своїми діями – і бездіяльністю – рубає однісіньку нитку, яка ще зберігає національну ідентичність: українську мову. Тільки українська мова може забезпечити подальше існування

держави, тільки вона в країні, що стала жебраком на купі золота, може бути державотворчим стрижнем і об'єднати всі здорові сили незалежно від їхнього етнічного походження. Без єдиної мови, що буде засо-

**НЕ ТРЕБА ТІШИТИ СЕБЕ ІЛЮЗІЄЮ,
НІБИ МОЖНА СТОРИТИ ЯКИЙСЬ
АНАЛОГ АНГЛОМОВНОЇ ІРЛАНДІЇ
ЧИ ПОБУДУВАТИ ТРЕТЮ
НЕЗАЛЕЖНУ РОСІЙСКУ
ДЕРЖАВУ В ЄВРОПІ**

бом спілкування для всіх груп і меншин, які проживають на території країни, українська держава не існуватиме. Не треба тішити себе

ілюзією, ніби можна створити якийсь аналог англійської Ірландії чи побудувати третю незалежну російську державу в Європі. Незалежність Білорусі як другої російської держави гарантована тільки диктаторським статусом Лукашенка: не стане його – не стане й Білорусі, а кремлівські «інженери людських душ» приєднаються до білоруської опозиції й затаврують його як «узурпатора» і «тирана», який перешкодив волевиявленню білоруського народу.

Тому не треба приховувати правди: двомовність – удар у серце української держави, двомовність – дамклов меч над самим її існуванням, двомовність – найкоротший шлях ліквідації української держави і найпростіший спосіб перетворення українських дітей на російське гарматне м'ясо, двомовність – пряма зрада національних інтересів України. ■

фото тижня
Після свята

8

Уповноважені
сплатити
Навіщо російська
влада дискредитує
НАК «Нафтогаз
України»

10

ВПРИТУЛ

Панічний
грип
Хто спричинив
ажіотаж довкола
епідемії грипу

14

Семен Глузман
про неспроможність
української системи
охорони здоров'я

19

Сергій
Припула
про політичну
рекламу

20

Колос на позичених ногах
Чому найбільша вітчизняна
компанія опинилася
на межі банкрутства

22

Go East!
Де Росії
найвигідніше
реалізувати
свій економічний
потенціал

28

Юрій Макаров
про захист
національної
ідентичності

32

Ярослав
Пешек
про Україну
та євроінтеграцію

34

Гартування
кадрів
Як Чехія
виховала нову
політичну еліту

36

Монополія
впливу
Для чого Вікторіві
Пінчукові потрібен
PinchukArtCentre

40

Експерсія у майбутнє
Який вплив має
швидкісна залізниця
на розвиток країн
та формування націй

44

МИ

Кінбурн – Гострий Ніс
Тиждень навідався до
автентичного куточка
на краю України

46

НАВИГАТОР

Через графен до зірок
Як новий наноматеріал наближає
революцію у світі електроніки
та високих технологій

50

«Обережно, діти!»
Основні переможці
39-го київського
кінофестивалю –
соціальні драми
про важке дитинство

52

Відгуки/анонси
Вистави, фільми,
виставки,
книжки, записи

58

Місто
короля Кракас
Тиждень прогулявся
берегами Вісли
та відвідав перлину
Кракова – Вавель

60

Кілька слів
від журналістів
Тижня

66

Обкладинка

Колаж
Андрія Ермоленка

Мамай
Усе було б чудово, але отой кремлівський «сусідський хлопчик» махає не паличкою,

а справжнісінькою атомною бомбою, у нього за спиною – величезне військо та ще більша юрба добропорядних громадян, ладних роздерти нашу Русь-Україну та нас із вами на клапті.

Якщо сусідська хвора дитина лізе до вас у город і намагається підпалити вашу хату, її щонайменше слід добряче відшмагати різками. А якщо цій дитині ще років так зо 300–400 і вона насправді не дитина і більша за вас у багато разів, то, може, варто було б і голову їй того... Не «помастіть зеленкою», а «Хочеш миру – прага bellum».

Андрій

Росія має нарешті взяти всю відповідальність за стан власної держави на себе, а не шукати «міфічних» ворогів, які їй заважають жити. Вирішуйте свої проблеми, а своїми ми займаємося самі.

Богдан

Українці! З хворобою впорасмося і здужаємо. ІГНОРУЙТЕ будь-які та будь-чий НЕДРУЖНІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ про нас, наші родини, нашу мову, наші історію, культуру, державу. Не вступайте у суперечки. Це не має сенсу. Будь-які подібні висловлювання – це провокація. Достатньо того, що ми це чуємо або читаємо. РЕАГУВАТИ варто лише на НЕДРУЖНІ ДІЇ. РЕАГУВАТИ жорсткими ДІЯМИ.

Найбільш дискусійні матеріали №44 (105), 30 жовтня – 5 листопада

Помастіть зеленкою
Колонка Юрія Макарова про те, чому нас не мають хвилювати події в Росії

Під тягарем власних міфів
Про нові ідеологічні виклики, які ставить історія перед сучасною Росією

Битва карикатури з вигадкою
Про те, як насправді виглядали й поводитися персонажі картини Миколи Самокиша «Бій Максима Кривоноса з Яремою Вишневецьким»

роланд

Внутрішні проблеми Росії справді нікого не цікавлять. І що вона вішає на вуха своїм громадянам – теж. Інша річ, коли вона починає виносити свої часто хворобливі ідеї на міжнародний рівень, звинувачуючи нас у всіх гріхах, тоді українці спокійним, холодним тоном мають дати відповідь. Тут основне довго і терпляче без надриву повторювати, як малій дитині, що ми робимо і з якої причини. Важливо донести до самих росіян наш посыл. На провокації не реагувати. Вигляди послів – пояснили причину. Росію «умом не панянь», тому краще повторити це кілька разів для впевненості, що було сприйнято правильно. Я вважаю, що самі українці не повинні сидіти осторонь, а теж доносити до росіян свої світогляди, і вони самі побачать, що в нас є багато спільного, але насправді ми різні народи.

Вадим

Ми живемо у полоні історичних міфів і більшість історичних картин про козаків – карикатура. Пересічні українці навіть не уявляють, як виглядали їхні предки.

Сергій (Бориспіль)

Відомо, що у своїх працях

французький інженер Боплан залишив детальний опис зовнішнього вигляду козаків, де він зауважив, що вони любили розкішно одягатися з неабияким смаком (приємно таке чути від французя). Як відомо, запорожці за свої послуги часом брали платню у вигляді дорогої китайської тканини, що свідчить про те, що зовнішньому вигляду вони надавали великого значення.

Вахур

А от цікаво, як усе могло виглядати насправді. Особисто у спостерегів, що більшість нашого піплу сприймає рідну історію надто вже шароваризованою))))

Обозреватель

Кожний художник завжди исходить из того, что «он так видит». Хотя, насколько я знаю, Самокиш был весьма осведомлен в исторических деталях,

корешились с историками и искусствоведом, так что не все нарисованное им высосано из пальца. То же самое относится и к Репину – он как никак с Яворницким общался. Кстати, до

революции Самокиш малевал весьма правверные с точки зрения монархической идеологии полотна про 1812 год, смуту и прочую хренотень. Так что с политчуйкой у него всегда все было нормально, как и у великого комбинатора.

Орфография дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижень – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тижень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ

Видавець ТОВ «Український Тижень»

Головний редактор Сергій Литвиненко

Заступник головного редактора

Наталія Васютин

Редактори Анатолій Астаф'єв,

Вікторія Терасимчук, Дмитро Губенко, В'ячеслав

Дарніянц, Ігор Кручик,

Андрій Лаврик, Катерина Ліпа,

Мар'яна Олішник, Вікторія Поліненко

Журналісти Жанна Безп'ячук, Богдан Буткевич, Василь Васютин, Інна Завгородня, Роман Кабачій, Наталія Петринська, Олена Чекан
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекмен'єв, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін

Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Олександр Григор'єв, Лариса Міщенко
Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова, (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда

Голова редакційної ради Роман Цуприк
Свідцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1 № зам. 096013. Наклад 30 700
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 3511300
Виходить щоп'ятниці. Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

Редакція залишає за собою право на літдагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

Акція!
з 11.09.2009
по 30.11.2009

Банк Київська Русь

Ліцензія НБУ № 19 від 14.01.2002

Депозитний вклад «Золото Осені»

до **23%**
річних у грн

до **13%**
річних у дол. США

до **12%**
річних у євро

- Термін дії вкладу — 3 місяці
- Відсотки — щомісяця
- Постійним Клієнтам + 1% річних
- Участь у розіграші злиwkів банківського золота

Отримуйте відсотки щомісяця та вигравайте золоті злиwки! Розіграш буде проведений 11 грудня 2009 року. Офіційні правила проведення акції дивіться на сайті банку.

www.kruss.kiev.ua

АБ «Київська Русь» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

0 800 500 546

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів в межах України)

Після свята

Картіка-Пурніма, або Дева-Дівалі, – одне з найулюбленіших свят в Індії, фестиваль божественних вогнів, присвячений перемозі бога Шиви над демоном. Мільйони людей у цей час проводять священне омовіння, а у храмах приносять богам пожертву у вигляді харчів. Будь-яке насильство, навіть гоління чи збирання врожаю, заборонене. Увечері храми та вулиці міст потопають у вогнях. Невеличкі лампи разом із квітами, монетками та іншими жертвами індійці кладуть також на мініатюрні суденця, які пускають у вільне плавання річками та ставками. Бідні індійські діти люблять це свято за те, що наступного дня можна пожитися всім цим добром...

Фото: AP

Тиждень сьогодні

29 жовтня

Стався вибух на шахті «Київська» на Луганщині. 4 постраждалих

30 жовтня

В Україні розпочалася епідемія свинячого грипу

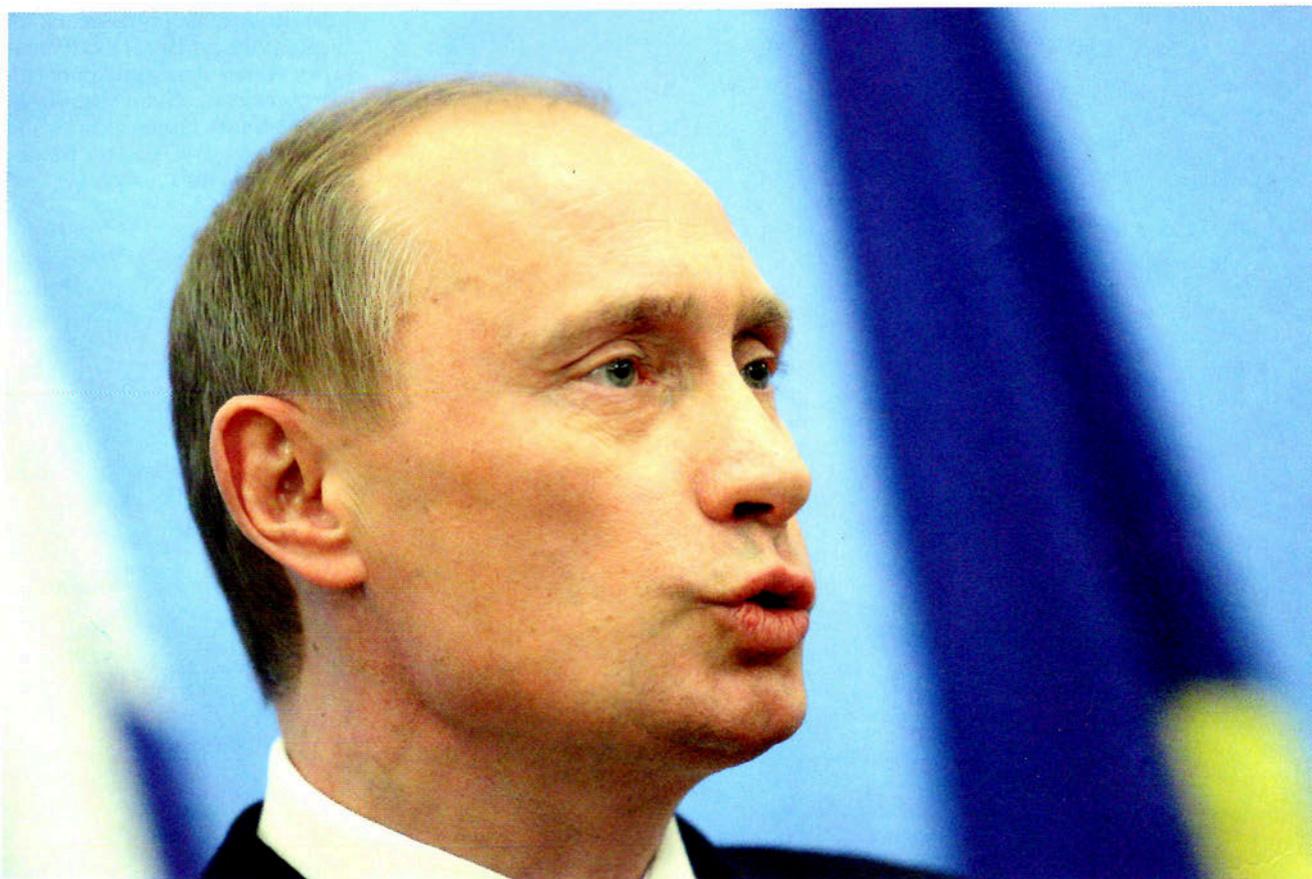

31 жовтня

Призупинено призов до ЗСУ. Причина – епідемія

Уповноважені сплатити

Навіщо російська влада дискредитує НАК «Нафтогаз України»

30 жовтня прем'єр-міністр РФ Володимир Путін укотре звинуватив НАК «Нафтогаз України» в неплатоспроможності та невиконанні зобов'язань, зокрема, у зволіканні в розрахунках за 2,4 млрд м³ газу, імпортованого до України в жовтні. Ціна питання – \$470 млн. У попередні місяці голова російського уряду робив аналогічні за змістом заяви, і жодну з них

життя не підтвердило – Нафтогаз стовідсотково розраховувався за спожитий газ не пізніше 7-го числа кожного місяця, згідно з домовленостями. Таким чином, є всі підстави стверджувати, що офіційна Москва проводить цілеспрямовану дискредитацію української сторони, а точніше – продовжує інформаційну кампанію, розпочату ще під час першого газового протистояння в грудні 2005 року. Тоді, нагадаємо, російські те-

ДАЄ ГАЗУ. Російський прем'єр Володимир Путін не скупиться на звинувачення

Тиждень в історії

5 листопада 1989 року

Помер Володимир Горовиць, усесвітньо відомий піаніст родом із Києва

6 листопада 1960 року

Відкрито першу чергу Київського метрополітену – від станції «Дніпро» до станції «Вокзальна»

7 листопада 1909 року

У Львові створено Український студентський союз (УСС)

1 листопада

У Харкові спіймали підпільних торговців медичними масками

2 листопада

Віктор Ющенко запросив короля Іспанії Хуана Карлоса I відвідати Україну

3 листопада

ГПУ почала перевіряти освоєння 500 млн грн, виділених на боротьбу з грипом

4 листопада

Через грип футбольні матчі I та II ліг перенесено на наступний рік

леканали розповідали всьому світові, як українці крадуть газ. Зараз меседжі дещо м'якші – Україна вже «не відбирає газ не санкціоновано», вона за нього просто «не розраховується».

«Мета інформаційної кампанії – переконати Євросоюз у тому, що Україна – ненадійний партнер, і транзит газу її територією слід контролювати», – заявив **Тижню** старший офіцер СБУ, побажавши залишитись інкогніто. Й ця думка навряд чи є перебільшенням, оскільки про свої претензії на українську газотранспортну систему керівництво Газпрому озвучило давно й офіційно. PR-технології, які використовують росіяни, доволі прості, але ефективні: зближення з аудиторією за допомогою безпечеліційних суджень, чіткість і незмінність в інтерпретації подій, упереджені звичування української сторони тощо.

В 2005-му та 2008-му роках офіційний Київ програвав інформаційні протистояння в цент. «У росіян механізм інформування громадськості про проблеми відносин із Україною чудово відпрацьований, розписано, що, хто й коли повинен заявити, навіть проблемні запитання на прес-конференціях готують заздалегідь», – каже екс-прем'єр Юрій Єхануров. Натомість українській владі заважає відсутність консолідованої позиції політичних сил у питаннях газових відносин із Росією. Причому йдеться не лише про відверто проросійські коментарі представників опозиції. Секретаріат президента у своїй критиці уряду щодо газових питань також систематично робить заяви, які опосередковано підтверджують висловлювання російської сторони. Ось і тепер із вуст першого заступника голови СП Олександра Шлапака прозвучала необгрунтована теза про те, що Кабмін начебто не бачить іншої можливості розрахуватися за газ, як шляхом емісії.

Утім, заяви представників російської влади поки що не мають значного впливу на позицію ЄС, який дотримується нейтралітету в оцінках відносин між Києвом та Москвою. «Ми знаємо, що в минулому були проблеми між Росією й Україною. Не між Росією і ЄС, не між Україною і ЄС, а між Росією й Україною. Сподіваємося, що коли такі проблеми виникатимуть, то ми їх вирішимо конструктивно», – зауважив президент Єврокомісії Хосе Мануель Баррозу.

Володимир Кузнецкий

ДАІ перехопила ракети

Працівники ДАІ знову зупинили в Севастополі автоколонну Чорноморського флоту РФ, просування якої не було узгоджено з українською владою. За інформацією правоохоронців, російські військові транспортували ракети, що відслужили свій термін дії. За останні півроку це не перший такий інцидент. 8 липня працівники ДАІ вже зупиняли в Севастополі автоколонну моряків ЧФ РФ, до якої входили три ракетовози в супроводі озброєної охорони. Рух колони також не

було узгоджено з відповідними органами України, що є порушенням п. 5 ст. 15 Угоди між РФ і Україною про статус і умови перебування ЧФ РФ на території України.

Соціальна диверсія

Неприємний сюрприз зробив своїй давній опонентці прем'єр-міністрові Юлії Тимошенко президент Віктор Ющенко: 30 жовтня підписав Закон «Про встановлення прожиткового мінімуму і мінімальної заробітної плати». Документ передбачає збільшення державних видатків на пенсії та мінімальні зарплати на 1,3 млрд грн до кінця цього року і на 10–11 млрд грн протягом 2010-го. Схвалення закону, що підвищує тиск на економіку, й без того знесилена кризою, суперечить звичній логіці Віктора

Андрійовича, який регулярно звинувачує уряд у марнотратстві та завищенні соціальних обсяжів. Тож підписання документа Ющенко можна пояснити тільки виборчими перемогами: нинішній президент плекає надію очолити країну вдруге і, ставлячи автограф під законом, сподівається повернути симпатії «маленьких українців». Розраховує заробити очки і Віктор Янукович, адже саме очолювана ним Партія регіонів лобювала в парламенті цей популярний закон.

ФОТО: УІАН, АНДРІЙ ПОМАК, ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ, САРГ ТОН

8 листопада 1620 року

Битва при Білій Горі у Чехії – поразка гуситів, що змінила долю країни

9 листопада 1882 року

У Єлизаветграді з п'єсою «Наталка-Полтавка» дебютував український театр Марка Кропивницького

10 листопада 1723 року

За наказом Петра I арештовано наказного гетьмана Павла Полуботка і ув'язнено в Петропавлівській фортеці, де він і помер

11 листопада 1918 року

Поляки скинули окупаційний режим німців у Варшаві. День незалежності Польщі

1 млрд грн

виділила Верховна Рада на боротьбу з епідемією грипу

50 тонн часнику

що прибув контрабандою з Китаю, затримала Київська митниця

200 тонн золота

за \$6,7 млрд продав Міжнародний валютний фонд, щоб зібрати кошти на допомогу бідним країнам

5 ОБЛИЧ

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ

грається в уряд

Лідер Партії регіонів здійснив низку призначень до тіньового Кабміну. Користі від опозиційного уряду стільки само, скільки сенсу в роздачі портфелів у ньому.

ВАСИЛЬ ПРОТИВСІХ

іде у президенти

Мешканець Івано-Франківщини з дивними паспортними даними подав документи до ЦВК. До виборчої кампанії кандидата відгукувався на прізвище Гуменюк.

ХАМІД КАРЗАЙ

знову очолив Афганістан

Лідер афганських пушунів удруге переміг на виборах президента після того, як у другому турі його конкурент Абдулла Абдулла зняв свою кандидатуру.

АРСЕНІЙ ЯЦЕНЮК

втрив соратника

Кандидат від «Фронтів змін» втратив керівника свого львівського штабу – Олександр Ганущин звільнився у зв'язку з незгодою із проросійським курсом шефа.

ЛЕОНІД ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ

закликає шити

Мер Києва перетворив шкільних учителів і вихователів дитсадків на швачок: за його наказом вони пошили 50 тис. масок. Лишилися навчити їх варити околіновою мазь.

ПОЖЕЖА

Ліквідація будинку Русова

В Одесі горить історична спадщина

Одесити у відчай: в ніч проти 30 жовтня майже віцент згорів будинок Русова – пам'ятка архітектури національного значення, зведена 1897 року. Відразу поповзли чутки про підпал. Наче їх підтверджуючи, наступного дня будинок спалахнув знову. Прикметно, що історична споруда загорілася невдовзі після того, як Одеський міськвиконком скасував рішення від 2004 року, яке дозволяло комерційним структурам реконструювати пам'ятку архітектури. Минули роки, але комерсанти так і не виконали взятих зобов'язань. Воно й не дивно: вигідніше знести ветху пам'ятку та на її місці збудувати щось нове, ніж реставрувати. За схожим сценарієм наприкінці у 1990-х «освоювали» історичну частину Києва. На Подолі, Печерську та в інших районах один за одним спалахували старенькі будиночки. Подекуди разом із мешканцями.

ОПИТУВАННЯ

Щепленням не довіряють

Попри епідемію грипу, українці проти обов'язкової вакцинації

Напередодні епідемії, що посяла в країні паніку (див. стор. 14), Верховна Рада ухвалила Закон «Про затвердження Загальнодержавної програми імунопрофілактики і захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки». Він, зокрема, передбачає обов'язкове щеплення від низки заразних хвороб та введення так званих прищепних паспортів – документів, де фіксуватиметься проходження громадянином вакцинацій, без

яких дитину можуть не взяти до дитсадку чи школи, а молодь не потрапить до вишів. Заходи, передбачені законом, покликані стримати поширення небезпечних інфекцій. Але, як свідчать останні опитування, українці ставляться до них негативно. Це не дивно: ще свіжий у пам'яті «вакцина-гейт», викликаний смертю підлітка після щеплення від кору та краснухи. До того ж усе, що насаджується через силу, в українців викликає закономірний спротив.

\$39 млрд

збирає ООН для порятунку мільйонів дітей, які помирають від пневмонії

на **0,9%**

перевиконано доходи держбюджету України у січні – жовтні 2009 року, які сягнули 147,9 млрд грн

КОРОТКО

Лісабонський договір ратифікували

Чеський президент Вацлав Клаус підписав Лісабонський договір про інституційні реформи Європейського Союзу, завершивши процес його ратифікації. Документ, що фактично є Конституцією ЄС, набере чинності 1 грудня. Таким чином, Євросоюз де-факто перетвориться на новітню наддержаву.

Столиця Ірану переїздить

Перенести столицю країни з Тегерана до іншого міста пропонує духовний лідер Ірану аятола Алі Хаменеї. Цю ініціативу обґрунтовують високою сейсмонезбезпечністю місцевості, в якій розташований 13-мільйонний мегаполіс. Водночас експерти нагадують про протестні настрої мешканців Тегерана. Поки що невідомо, столиця переїде чи буде збудована на новому місці.

Opel не продається

Американська компанія General Motors передумала продавати свій підрозділ Opel/Vauxhall консорціуму в складі канадської компанії Magna та російського Сбербанку і тепер планує самостійно поставити автогіганта на ноги. Німецький уряд, який підтримував продаж, вимагатиме від Opel повернення €1,5 млрд, виданих як кредит для підтримання життєдіяльності підприємства.

Спіймали хакера-«заказушника»

Хакера, який здійснював комплексні комп'ютерні атаки на замовлення, затримали працівники СБУ в Дніпропетровську. Зловмисник, використовуючи заражені вірусами комп'ютери, влаштовував численні інформаційні запити, що перевантажували замовлені інтернет-сервери. Його взяли під час спроби чергової атаки.

ФОТО: Р.Н. ОЛЕКСАНДР-ЧЕРКЕНЬОВ, АНДРІЙ ПОМАКІН, REUTERS
ІНФОГРАФІКА: ТІМІО ПІЦ

ПАНДЕМІЧНИЙ ГРИП

Через відсутність адекватної статистики смертей від грипу українців охопила паніка

МАСОК
НЕ МАЄ

ВІДЧИНЕНО

Автор: Вікторія Герасимчук

Сьогодні тиждень, як країна запанікувала. Усе почалося минулої середи, 27 жовтня, коли на прес-конференції тернопільські лікарі оголосили, що епідемія під контролем, приводу для хвилювань немає, хоча в області й зафіксовано два летальні випадки. Інформація про смерть двох осіб від грипу миттєво поширилася Україною. Мешканці західних областей, де вирував грип, підтверджували побоювання киян та східняків: на Заході епідемія, а від нас це приховують, загудів інтернет. За день загиблих від ГРВІ західніше від Рівного нарахували вже понад десяток, тему підхопили політики, телебачення, в країні почалася паніка. За даними на вечір середи, 4 листопада, на грип та ГРВІ в країні захворіло 478 тис. осіб, померло 86. Встановлених випадків захворювання на пандемічний грип А/Н1N1 Каліфорнія, або свинячий – 17.

ТЕРНОПІЛЬ ПАХНЕ ХЛОРКОЮ

На Тернопільщині оголошено карантин і вищий, третій, рівень небезпеки. За цей час в області від вірусу грипу А/Н1N1 померло 13 дорослих (зокрема, вагітна жінка) і 5-річна дитина. На вулицях малоллюдно, нечисельні перехожі ховають обличчя під марлевими пов'язками. Молодь прикрашає їх веселими малюнками або смайликами, але ніхто не сміється. Дітей на вулицях узагалі немає.

На дверях багатьох промислових магазинів таблички «Зачинено». Не працюють ринки і базари секонд-хенду. В гастрономах пахне хлоркою, а найбільший потит мають лимони та горілка.

«Купують переважно чоловіки середнього віку та юнаки. Люди почули, що всі, хто помер від грипу, – молоді, здорові, працездатного віку люди, тож і «лікуються», – пояснює продавець центрального гастроному Любов Яциук, притримуючи на обличчі пов'язку.

Незвично порожньо у церкві Різдва Христового, розташованій на протилежному боці вулиці. «У ці вихідні на службу Божу прийшло вдвічі менше прихожан, чоловік тридцять, і всі в

пов'язках», – каже продавець свічок пані Мирослава. За традицією голова жінки занята хусткою, і вже зовсім не за канонами рот і ніс прикриває маска. Вона зітхає: «Береженого Бог береже. Хоч і говорять, що запах ладану вбиває мікроби, краще підстрахуватися». Пані Мирослава розповіла, що настоятель підтримав звернення Тернопільської обласної адміністрації і зробив служби короткими.

Біля готелю «Україна» волонтери роздають горodyанам разові пов'язки. Пізніше керівник прес-служби Тернопільської міськради Олег Удич повідомив, що за останні дні в місті роздали 10 тис. масок, в області – 97 тис. «Та це як крапля в пісок, пов'язку можна носити зонайбільше три години», – каже він. У жодній аптеці в центрі масок або потрібних медпрепаратів не виявилось.

В області хворі 30% медперсоналу, але ніхто з медиків від грипу поки що не помер. Усі лікарні переповнені. Зараз для прийому хворих на ГРВІ переобладнують Тернопільську районну поліклініку та поліклініку комбайнового заводу. За крайньої потреби хворих планують розмістити у спортзалах і казармах військових частин.

Жанна Попович, спеціально для Тижня з Тернополя

Кому війна, а кому прибутки

Політики, які зароблять на ліках

Раїса Богатир'ова, секретар Ради національної безпеки і оборони України

Почесний президент харківського підприємства «Біолік». За неофіційною інформацією, Богатир'ова та її син

Олександр Богатир'ов є власниками цього підприємства. ЗАТ «Біолік» випускає імуномодельючі ліки («Інтерферон», «Імуноглобін»), нібито дуже ефективні для профілактики грипу, а також препарат «Ліпін» для лікування різноманітних захворювань легенів (нагадаємо, вірусне запалення легенів є основним ускладненням пандемічного грипу).

Павло Жебрівський, народний депутат від блоку «Наша Україна – Народна самооборона»

Його сестра Філя Жебровська (прізвища брата і сестри пишуться по-різному) є головою правління і співвласником

ВАТ «Фармак», що забезпечує десяту частину виробництва всіх ліків в Україні. Зокрема, й «Амізону», за яким сьогодні стоять черги в аптеках.

Сергій Тігіпко, кандидат у президенти

Групи компаній «ТАС», власником якої є Сергій Тігіпко, належить мережа цілодобових аптек ТАС (раніше вона називалася «Даша»). До мережі входять дев'ять аптек у Києві, п'ять – у Київській області, а також дві оптики в столиці й інтернет-аптека.

Групи компаній «ТАС», власником якої є Сергій Тігіпко, належить мережа цілодобових аптек ТАС (раніше вона називалася «Даша»). До мережі входять дев'ять аптек у Києві, п'ять – у Київській області, а також дві оптики в столиці й інтернет-аптека.

ГРА В ЦИФРИ

Утім, лабораторного підтвердження, що всі померлі були заражені саме свинячим грипом, немає – процедура дослідження у лабораторії тривала й дорога, тож аналізи взяли лише у кількох жертв вірусу. Клінічна картина, як її описують лікарі, у більшості померлих схожа: грип ускладнюється вірусною пневмонією, і за кілька днів настає смерть або ж лікарям вдається (а загинув все ж таки невеликий відсоток заражених) врятувати хворого. «Вірус грипу часто провокує пневмонію, – розповідає лікар-педіатр вищої категорії столичної приватної клініки Анна Горбань. – Каліфорнійський грип – частіше за інші віруси. Але в попередні роки теж були смерті від грипу та вірусної пневмонії». Найбільшу паніку в українців викликають описи легенів померлих і те, як швидко настає смерть. Проте пані Горбань каже, що за наявності вірусної пневмонії смерть за три дні – це звичайна клінічна картина, яку лікарі спостерігають аж ніяк не перший рік.

Дров до багаття підкладає відсутність адекватної статистики смертей унаслідок грипу – в попередні роки реєструвалося то два, то п'ять випадків, проте лікарі ще тоді казали: грип забирає значно більше життів, просто їх ніхто не рахує. Наприклад, у США протягом сезону грипу реєструють 30–40 тис. смертей. До них зараховують смерті від пневмонії, серцево-судинних захворювань тощо у випадку, якщо померлий хворів на грип. Натомість в Україні смертю від грипу до цього року вважалася лише смерть, що настала безпосередньо внаслідок дії вірусу грипу.

Зараз ми спостерігаємо, як вітчизняні чиновники раптово перейшли від українського статистичного методу до американського. Прем'єр-міністр Олія Тимошенко заявила, що 2007 року внаслідок грипу та його ускладнень, виявляється, померло 4720 осіб, а за дев'ять місяців 2009-го – 3822 особи. Вона посилається на Держкомстат, хоча раніше ця поважна установа фіксувала лише поодинокі випадки таких смертей.

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

МЕКСИКА

Саме з цієї країни почалося поширення нового різновиду H1N1 Каліфорнія. Протягом першої хвилі епідемії навесні 2009 року в країні було зареєстровано понад 6 тис. випадків захворювання на H1N1, 109 осіб померло. А до цього часу кількість жертв свинячого грипу сягнула 354 особи.

Навесні влада Мексики запровадила радикальні методи боротьби з грипом: було закрито всі заклади громадського харчування, скасовано всі розважальні заходи, зачинили навіть музеї та церкви. Мексиканці виходили на вулицю лише за крайньої потреби, а маски їм на кожному кроці роздавали безплатно.

США

У країні оголошено надзвичайну ситуацію в зв'язку з новим спалахом каліфорнійського грипу. Проте паніки немає. «Я бачив тільки одну жінку в масці, – розповів Тижню Олексій Петренко із Запоріжжя, який два останні тижні перебуває в Техасі. – В аптеках жодних черг, усі ліки й вітаміни доступні. Люди збираються на вечірки, наприклад, на честь Гелловіна. Американці не хвилюються, бо вони довіряють своїм сенаторам і конгресменам. Немає істерії в ЗМІ, тема висвітлюється дуже помірковано й спокійно».

У штаті Нью-Йорк усіх медиків зобов'язали зробити щеплення від свинячого грипу. За оцінками експертів, із часу появи нового вірусу грипу в регіоні в США захворіло близько 5,7 млн осіб, майже 1,3 тис. померло.

Скільки саме людей померло від грипу за останні півтора тижня і скільки з них від А/Н1N1, буде встановлено значно пізніше, і не факт, що громадськість про це повідомлять.

Що ж стосується захворюваності, то, за даними санепідемслужби, щороку в Україні на грип та ГРВІ хворіє приблизно кожен шостий мешканець країни. Не можна сказати, що сьогодні в країні не відбувається нічого надзвичайного: новий вірус грипу однозначно має тяжчий перебіг і більшу летальність. Проте він залишається грипом, й суттєво ця епідемія, якщо вірити непричетним до Міністерства охорони здоров'я лікарям, не відрізняється від епідемій попередніх років. Тож панікувати не слід.

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ ГРИПУ НЕМАЄ, АЛЕ ЛЮДИ ПОМИРАЮТЬ

2 листопада в Івано-Франківській області у зв'язку з поширенням епідемії грипу продовжили карантин до 20 листопада. На цей час закрили навчальні заклади й заборонили будь-які публічні заходи, зокрема й весілля, вінчання в церкві. Хоча «якщо люди зберуться приватно і вінчаються вдома, звичайно, ми їх не розганятимемо», – каже губернатор Івано-Франківської області Микола Палійчук.

Начальник облуправління охорони здоров'я Любомир Малюфій повідомив, що станом на 2 листопада в області по лікарській допомозі звернулося 35 842 хворих (21 102 дітей). З них госпіталізовано 2461 особу, зокрема 1132 дитини, зафіксовано 12 летальних випадків. За словами Миколи Палійчука, люди померли внаслідок двобічної пневмонії, а вірус каліфорнійського грипу в області не зафіксовано. «Принаймні немає підтвердження з київських лабораторій. Хоча наші симптоми подібні до вірусу H1N1», – каже він.

Марія Гаврилук,
спеціально для Тижня
з Івано-Франківська

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ РИНОК
ЗАКРИТО

Ще минулого тижня ситуація із застудними захворюваннями на Хмельниччині була стабільною і спокійною. За словами завідувачки епідеміологічного відділення обласної санепідемстанції Лариси Калінер, рівень захворюваності на грип та ГРВІ не перевищував межі сезонних коливань. У лікарнях та аптеках панував спокій. До минулої п'ятниці.

Синхронний «виступ» новинних програм телебачення у четвер зі страшилками про Західну Україну переломив ситуацію: виник ажіотаж і в поліклініках, і в аптеках. Із прилавків фармакладів вимітали все, що має стосунок до застуди. Як розповіли в одній аптеці, до вечора у Хмельницькому розкупили всі запаси аспірину, засобів проти респіраторних інфекцій: «Фармацетрон», «Колдрекс», «Фервекс», проти нежитю: «Нафтизин», «Сонорин», «Нокспрей», антивірусні: «Амізон», «Афлубін», «Анаферон» тощо. Усі пов'язки теж продали за кілька годин. У суботу допродували бинти і марлю. Фармацевт зазначила, що купували, як це у нас традиційно трапляється під час ажіотажу, із запасом.

Та якщо фармація наразі має жнива, то збитки відчувають базарники – так називають у Хмельницькому продавців місцевого ринку, одного з найбільших в Україні. На ньому торгують близько 30 тис. мешканців міста, загалом у Хмельницькому 260 тис. населення. З 2 листопада торгівлю тут призупинено, для початку на тиждень.

**Костянтин Зварич,
спеціально для Тижня
з Хмельницького**

ЗАВЖДИ
НЕСПОДІВАНІЙ ГРИП

Лікарі запевняють, що ажіотаж навколо «Амізону» та компанії абсолютно марний і жодного ефекту в профілактиці та боротьбі з каліфорнійським грипом ці препарати не матимуть. «В усіх розвинених країнах є запас «Таміфлю» – єдиного препарату, який ефективний проти цього грипу, – каже Анна Горбань. – В Україні його запасу не виявилось, хоча чиновники начебто готувалися до пандемії. Натомість

ФОТО: ЕРА

САМЕ ЧАС ЗАКРИВАТИ
АПТЕКИ?

«Якщо на букву А ви знаєте чотири нових слова: «Амізон», «Аміксін», «Арбідол», «Афлубін» – значить, в країні епідемія грипу», – цей жарт із сайту «Обком» заповнив увесь український сектор інтернету. Буквально протягом двох днів українці не лише дізналися про існування цих медичних препаратів, а й скупили всі їхні запаси в аптеках. Кажуть, що «Афлубіну» та оксолінової мазі не знайти вже навіть у Криму, до якого епідемія ще й близько не дісталася. А в Києві чи західніше з аптек вимели не тільки антивірусні препарати, але й інші медикаменти, які мають до лікування грипу дуже опосередкований стосунок.

Підприємець, який займається текстильним бізнесом, розповів **Тижню**, що в перші дні паніки йому вдалося збути навіть будівельні маски. І, звісно, всі медичні – за завищеною ціною.

Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко пообіцяла з екранів телевізорів, що всі потрібні антивірусні ліки в аптеки надійдуть. Подекуди, наприклад у Житомирі, вони справді надій-

шли, але в багатьох інших містах з'явилися лише міліціонери, які, виконуючи публічну обіцянку прем'єрки, вимагають в аптекарів повний перелік протівірусних ліків під загрозою позбавлення ліцензії.

«Політики кажуть, що відправили до Львова маски і ліки, але це неправда, – розповів **Тижню** комерційний директор львівської аптеки «Фарматон» Олександр Туїсов. – До нас приходять міліціонери, але ми тільки руками розводимо – ліків немає. Навіть коли завозимо машину ліків, за 15–20 хвилин уже нічого не залишається». На багатьох львівських аптеках навіть вивішують таблички з переліком препаратів, яких немає у продажу. За офіційною інформацією, протягом суботи та неділі працівники органів Державної податкової служби провели майже 300 обстежень і 99 перевірок, що виявили відсутність антигрипозних та імунопідтримуючих препаратів. За словами заступника міністра охорони здоров'я Василя Лазоршинця, у суботу в Києві закрили 19 аптек, які не мали потрібного набору ліків.

17

випадків
захворювання
на свинячий грип
лабораторно
підтверджено
в Україні

700

тисяч упаковок
«Таміфлю» обіцяв
закупити уряд

на
14%

перевищено
епідпоріг у Києві

ПОЛЬЩА

У Європі кількість підтверджених випадків захворювання на свинячий грип сягнула 63 тис., 261 особа померла. У Польщі захворіло 170 осіб, жодного летального випадку не зафіксовано. За даними фахівців, у Польщі вірус грипу поширюється в 10 разів повільніше, ніж в Україні. Польські медики навіть заявили, що вважають сезонний грип небезпечнішим за свинячий. Польща не лише справляється з лабораторними дослідженнями власних випадків захворювання на ГРВІ, а й запропонувала допомогу в проведенні швидких аналізів на каліфорнійський грип України. У Польщі працює спеціальна гаряча лінія з питань грипу: кожен, хто запідозрив у себе свинячий грип, може зателефонувати й отримати консультацію. Паніки в країні немає.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

Тут створили незвичайну гарячу лінію. Окрім того, що британці можуть отримати консультації щодо симптомів та лікування грипу по телефону, фахівці ставлять діагнози ще й на інтернет-сайті. І якщо свинячий грип діагностували через інтернет, людині видають ідентифікаційний номер, за допомогою якого вона може безплатно отримати препарат «Таміфлю». Загалом британці намагаються всіма засобами мінімізувати контакти між людьми. Уряд країни дозволив карати дрібних правопорушників, не викликаючи їх до суду, — це також має зупинити поширення епідемії. Крім того, футбольним союзам запропоновано обмежити відвідування матчів. Протягом останнього тижня в Британії зафіксовано майже дві сотні нових випадків захворювання на каліфорнійський грип. Загалом від нього в країні померло 137 осіб.

вітчизняні фармацевти заробили мільйони на «Аміксині», «Афлубіні» та іншому лайні, які насправді є неефективними у лікуванні грипу».

Відомий педіатр, автор книжок про здоров'я Євген Комаровський у своїх рекомендаціях щодо профілактики та лікування грипу (зокрема, і нового типу H1N1) теж називає всі відомі противірусні та імуністимулюючі ліки, які вживаються, препаратами з недоведеною ефективністю. Замість них він радить уникати зайвих контактів із людьми, частіше мити руки, провітрювати приміщення, підтримувати вологість у слизових оболонках верхніх дихальних шляхів — тобто крапати в ніс соляний розчин.

«Таміфлю» (озельтамівір), який уже завезли в Україну і подекуди розповсюджують через аптеки, лікарі не рекомендують вживати для профілактики або за наявності легкої форми захворювання на грип. По-перше, він може мати серйозні побічні дії. По-друге, вживати цей препарат потрібно під наглядом лікаря.

До початку епідемії (адже наразі не всі регіони країни охоплені хворобою) можна зробити щеплення. Як пояснив *Тижню* імунолог Федір Лапій, вакцина проти сезонного грипу буде ефективною і проти каліфорнійського вірусу. Специфічну вакцину проти свинячого грипу в Україну ще не завезли. Втім, у державних медичних установах у п'ятницю не було навіть сезонної вакцини — інфекціоністи скаржилися, що втратили можливість вакцинувати українців перед епідемією.

Також не виявилося в країні експрес-тестів на визначення каліфорнійського грипу. В Європі, розповідає Анна Горбань, його визначають за 40 хвилин. Україна спромоглася витратити 50 млн грн, які ще навесні було виділено для протидії пандемічному вірусу грипу, просто дивовижним чином: ані запасу масок, ані запасу ліків, ані експрес-тестів...

Натомість грип став чудовим приводом для політичного піару. Спочатку Партія регіонів звинуватила Юлію Тимошенко у проведенні мітингів та концертів. Мовляв, на білосердечних майданах українці з різних регіонів об-

мінялися вірусами і поїхали по своїх домівках заражати земляків. Потім прем'єрка перехопила ініціативу й очолила боротьбу з епідемією — жодна «грипозна» подія не відбувається без її участі, прем'єр проводить термінові телезвернення щодо грипу до народу, особисто їздила в аеропорт зустрічати противірусні ліки.

Не залишився осторонь і президент Віктор Ющенко: 2 листопада він підписав наказ про боротьбу з епідемією грипу, в якому вимагає налагодити функціонування всіх дотичних до епідемій служб. Такі накази виглядають особливо жалюгідно, зайвий раз підкреслюючи, скільки ж бюджетних установ у країні не працюють належним чином під пильним наглядом виконавчої влади. Крім того, президент доручив звернутися до Всесвітньої організації охорони здоров'я та Європейського Союзу з проханням про допомогу.

Майданчиком для імпровізацій політиків на тему життя і смерті традиційно виступає програма «Шустер Live». На ній представники різних політичних сил переказують одне одному і телеглядачам чутки про нових померлих, легеневу чуму та розпилення хімічних речовин із літаків над містами. Можна впевнено стверджувати, що саме ці виступи в поєднанні з відсутністю адекватної статистики, а не власне грип стали причиною тієї паніки, яка сьогодні охопила Україну.

Хронічно хвора медицина

Автор: Семен Глузман

Минув лише один тиждень, і професійні викривачі чужого зла, забувши про педофілію вітчизняного розливу, перейшли до шаленого піару на іншій темі: епідемії грипу. Виявлює, вони й тут цілком компетентні. Як і в усьому іншому.

Страшно, тяжко дивитися ці «грипозні» прямі ефіри. Особливо коли знаєш певні деталі кримінального минулого та сьогодення багатьох «викривачів». І не менш кримінальних медичних чиновників, відряджених на посади конкретними кланами, які в нашій країні чомусь називаються партіями. Ось і наша традиційно глухоніма Рада національної безпеки заговорила про потребу оборони від грипу. З добрими та щирими словами до мікрофона підтягуються й хлопці, які зазвичай живуть у глибокій тіні й постійно відсмоктують мільйони доларів з бюджету Мінздоров'я. Так-так, і вони, професійні аферисти й бандити, нам співчують, співпереживають, хочуть нам допомогти. Навіть вони.

Як відомо, зима в Україні завжди настає несподівано. Також раптово до нас приходять грип. Тому немає в аптеках найнеобхіднішого: марлевих масок і ліків. Ми вмикаємо телевизор, щоб зрозуміти реальний ступінь небезпеки для себе і своїх близьких, а там мовлять на тему грипу той самий Шуфрич із Богословською та компанія. На тлі таких інформаційних джерел легко повіриш у наявність в Україні і легеневої чуми, й інопланетян, які розпиляють віруси та бактерії. Наша система охорони здоров'я помирає. І всі можливі новачки на кшталт «Лікарні майбутнього» та Інституту раку лише пришвидшують цю агонію. Тому що системне захворювання не ліку-

ється накладанням мазі на шкірні висипи. Хто ж винен? Міністр Князевич? Їх було багато в нашій країні, міністрів охорони здоров'я з численними заступниками. І всі винні. Кожен по-своєму від професійної некомпетентності до зухвалої крадіжки. Та ще більше винні ті наші співгромадяни, які насмілюються вголос себе називати політичною елітою України. Тому що вони, користуючись абсолютно іншими можливостями медичної допомоги як у нашій країні, так і за кордоном, створили передумови для того, щоб так званою галузевою медичною наукою в країні керував... прокурор, щоб у країну на сотні мільйонів доларів завозили медичне обладнання, використовувати яке ми з різних причин не в змозі, щоб Центр грипу в країні існував лише віртуально (вочевидь, для захисту від комп'ютерних вірусів).

Саме вони, політики, наплодили в країні велику кількість контролюючих інстанцій від СБУ і Рахункової палати до вселяких внутрішньовідомчих контрольно-ревізійних управлінь, основна функція яких – не бачити, не чути, не звертати уваги.

Дозволю собі бути цілковито відвертим. Ситуація сьогодні виглядає так: є ми, народ України, і є вірус грипу. А між нами і вірусом – порожнеча. Віртуально позначена присутністю Міністерства охорони здоров'я, Академії медичних наук, десятків усіляких науково-дослідних інститутів. Це реалії. Звісно, в країні немає жодної легеневої чуми і жодних злісних інопланетян. Усе як завжди: ми вибираємо негідників і пройдисвітів у владу і залишаємося наодинці зі своїми проблемами. Грип піде, як завжди і скрізь. Попри нашу цілковиту неготовність мінімізувати його наслідки. А ось наші політики залишаться. І це справді трагедія. ■

ФОТО: ЮРІЙ ДРИЩІШИН

НАЛЯКАНИЙ ЛЕВ

Недуга по Львову почала гуляти ще три тижні тому. Майже щодня хтось із моїх друзів потрапляв до лікарні із запаленням легенів. Ще тиждень тому в палаті мого знайомого помер чоловік. Хотілося «списати» його смерть на похилий вік і слабе серце, але вже тоді закрадалися думки, що надто сильно людей валить пневмонія і щось занадто вірусний вона має характер. Ми провідували знайомого в лікарні, приходили туди й сиділи годинами. Жодного разу нам ніхто не запропонував ні халатів, ні масок. Влада мовчала про епідемію, доки масово не почали вмирати люди.

У сусідів захворіла дворічна дитина. Температура 40. Викликали швидку. Приїхали... і поїхали. Медики відмовляються госпіталізувати людей, бо нікуди, і відверто кажуть: вони не знають, що робити. Радять протирається розчином оцту і пити чай, про ліки не говорять – їх усе одно немає. На щастя, малечі вже краще. А ось це двом людям оцтові компреси не допомогли. У Дрогобичі померла мама знайомого. Жінка опиралася хворобі лише добу. У Львові помер ще один знайомий.

Ранок, обід, вечір. Телефон, аська, «Однокласники». Щоденний триразовий караул з одним запитанням: «У тебе все нормально?»

Тетяна Турчинова,
спеціально для Тижня зі Львова

Країну врятує... тотальна МАСКУлізація

Я художник не местный, попишу и уеду... (з блатного фольклору)

Автор:
Сергій Притула
телеведучий,
продюсер
скетч-шоу
«Файна
Юкраїна»

У мене є дві заповітні мрії. Перша – нереальна. Аби в Україні можновладці розікнали все, що тільки можна – землю, фабрики, заводи, шельф Чорного моря й грибилиці в польських лісах. Таким чином, коли красти вже буде нічого, вони щільними колонами залишать органи законодавчої та виконавчої влади, а на їхні місця такими ж щільними рядами придуть фахівці, позбавлені яскравого політичного забарвлення, але з усвідомленням ролі чиновника в житті держави, суспільства.

І друга – ще нереальніша. Щоб у боротьбі за симпатії електорату кандидати в президенти та охочі потрапити до парламенту перестали викидати мільйони на «наружку» (зовнішню рекламу), а спрямували кошти на реальні справи, замість поліграфічних обіцянок.

Я чомусь переконаний – за ті гроші, які Арсеній Петрович влупив на борди з зображенням себе суворого, як олімпійський бог, узяти та й збудувати кілька дитячих будинків сімейного типу, або ж придбати житло для військовослужбовців, або ж закупити добрива для селян, або ж _ (впишіть ваш варіант), то це б мало більший резонанс серед потенційних виборців, аніж тотальний стьоб тих самих бордів на інетфорумах, у транспорті й на кухнях.

Хоча, Бог із ними, з тими бордами. Це ж один із елементів агітпрому. То мусимо миритись. Але ж треба якось думати, що ти на них пишеш і кому адресуєш. Раз уже зачепили Петровича, то з нього й почну. Колись давно приїхав пан Пустовоїтенко до Тернополя й на зустрічі з виборцями у філармонії розказував, як підвищити врожайність буряку. Ржач стояв у залі не гірший, ніж якби послушати «Гамлета» Леся Подерв'янського. Щось подібне, мабуть, відчувають жителі аграрних регіонів, дивлячись на зображення кандидата й підпис «продуктивне село». Хто його зробить продуктивним? Кандидат? Ого! Як? Чи не з допомогою «освічених людей»? І до «нової індустріалізації» чи після? І чи розуміє він, що для «босздатної армії» мало вивісити борди з панівним червоним кольором або ж купити пару-трійку нових танків? Розмиті й розкидані для різних цільових аудиторій меседжі призведуть до того, що сталося з радіостанцією «Радіо Тернопіль», на якій я пропрацював 7 років. ФМ-ка не мала чіткого формату. На її хвилих упродовж 20 хвилин могли лунати і Red Hot Chilly Peppers, і Алла Кудлай, і «Руки вверх». Намагаючись догодити всім, ФМ-ка не вгодила нікому, прогнала боротьбу з «форматними» радіостанціями і зникла з ефіру. Отож бо й воно.

Інший кандидат підхопив запропоновану леді Ю гру в «здогадайку» і закидав країну бордами з жовто-червоним меседжем «Тільки він наведе порядок».

Чому після цього маю уявити собі Литвина, я не знаю. Логічнішим продовженням піар-кампанії мала б бути поява поряд зі слоганом автомата АКМ. А ще один поважний пан, котрий якраз із АКМ-ми асоціюється, візьми та й вискочи на бордах із своїм фото та підписом, що він неабихто, а «Перший непрохідний». І як за нього після цього голосувати? Що він мав на увазі? Як трактувати? Лузер наамбе ван? Чи сподівається, що українці традиційно проголосують за найкращого з найгірших? Ну-ну...

Я нетерпляче чекаю бордів від чинного президента. За останні кілька років так звик бачити його привітання з нагоди різних свят, що аж цікаво, чим вони відрізнятимуться від попередніх. А може, попередні – то розігрів до появи теперішніх? Може, то була технологія? Зараз же все міряється під лінійку технологій.

От обписали паркани в Києві, що всі геї за Литвина. І розумієш, що технологія, але все одно трохи прикро за чоловіка. Або оте, що «Вона працює». Скільки тріскотні було, що то прихована Юліна реклама. Богословська навіть почала «та-сиди» прем'єрку, мовляв, «Я переможу – вона відпочине».

Аж на тобі – вона, то виявляється Україна! І вже й пані Інні якось невдобно... і всі плескають у долоні – як файно, як постаралися креативники з табору леді Ю. Україна!

В ТОРБАХ НА ПОЛОГИ ДРУЖИНИ БУВ КОМПЛЕКТ МАСОК, НИМИ Й КОРИСТУЄМОСЯ

Й ото сиджу я, панове, в масці на мордяхці, бо ж грипіві, що звичайному, що пороссячому, бай-дужі ті борди, й думаю собі так: добре, що в тих торбах, які дружина купувала на пологи, був комплект масок, ними й користуємося, бо в аптеці давно не знайдеш.

А от якби всі кандидати дружно відвалили зі своїх бюджетів по два-три мільйони на закупівлю тих масок, та поставили в містах і селах фури й роздавали їх безкоштовно, ото було б файно! Я був би вдячний. І навіть не проти логотипу партії чи кандидата на тій пов'язці. І пофіг, що в мене на пискі написано «перший непрохідний», зате я би знав, що кандидат піклується про моє здоров'я зараз і вже, а не обіцяє гарне життя з бордів.

Та, на жаль, це стане моєю третьою нездійсненою мрією.

Хоча Федорович зазначив на своїх бордах, що «мою думку почуто» і що «проблему буде вирішено». Тому без надії таки сподіваюсь. Може, й справді скоро все розкрадуть, може, перестануть викидати мільйони на «наружку». Або хоча б людям маски роздадуть. Та хрін із вами, не роздавайте, просто зробіть, щоб вони в аптеках з'явилися. Вже буде добре.

Перший непрохідний??? Це як? ■

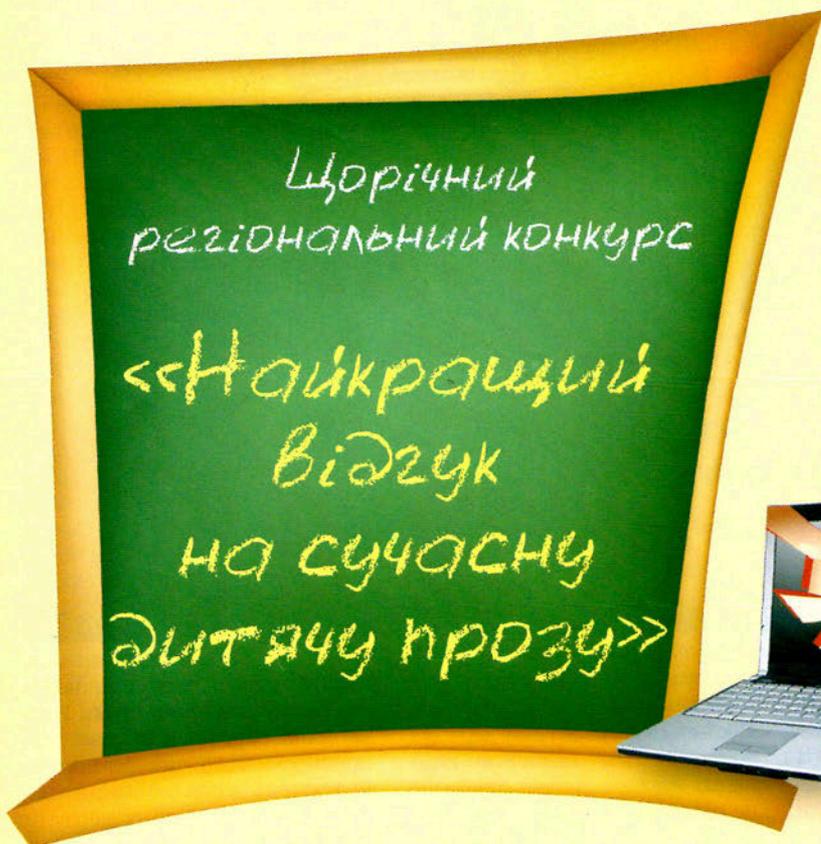
ВІДГУКНИСЬ!

Організатори:
Міністерство освіти і науки України
Міністерство культури і туризму України
Співорганізатор:
Видавництво «Грані-Т»

Конкурс проходить за підтримки Державного комітету телебачення та радіомовлення України

ХОЧЕШ ВИГРАТИ НОУТБУК? ЧИТАЙ КНИГУ – ПИШИ ВІДГУК!

Пиши відгук
та здавай вчителю-координатору
у своїй школі.

Детальну інформацію про конкурс дізнавайтеся у своїх школах, а також у видавництві «Грані-Т» за тел.: 8(044) 200-12-57 (58, 59), 8(097) 910-01-11, або на сайті www.grani-t.com.ua

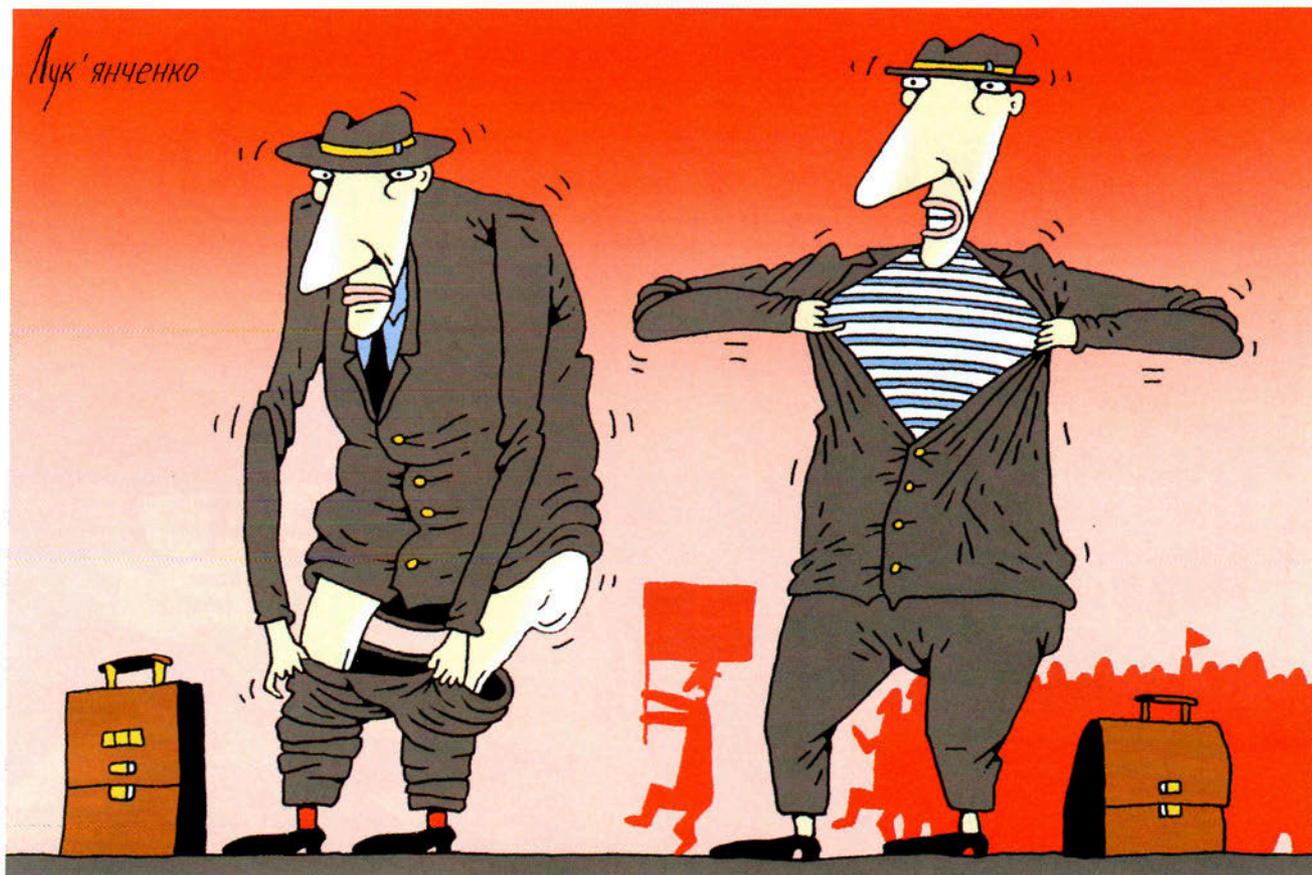
Партнери:

Медіа-партнери:

Колос на позичених ногах

П'ятий рік поспіль найбільша українська компанія НАК «Нафтогаз України» лізе в боргову яму, аби забезпечити бюджетні надходження та населення дешевим газом

Автор:
Ірина
Ходорова

Інтрига зберігалася до останньої миті. Напередодні переговорів у Лондоні представників НАК «Нафтогаз України» із власниками понад 93% єврооблігацій компанії на суму \$500 млн про їх реструктуризацію міжнародні рейтингові агенції винесли вердикт – НАК на межі банкрутства. Зокрема, Fitch знизила рейтинг дефолту Нафтогазу до рівня RD – у край висока ймовірність, оцінивши вірогідність повернення боргів компанії в 31–50%. Moody's Investors Service знизила рейтинг вірогідності дефолту НАК до критичного показника – Ca/LD. Але кредитори компанії підтримали її пропозицію обміняти облігації на нові цінні папери з державною гарантією погашення в 2014 році. При цьому

кредитна відсоткова ставка була збільшена з 8,1% до 9,5% річних. Таким чином, цього разу держава врятувала свою найбільшу компанію від банкрутства, проте це не означає вирішення проблеми як такої.

ПРОДАВЕЦЬ СПЛАЧУЄ

НАК «Нафтогаз України» виробляє восьму частину ВВП України (близько 120 млрд грн за підсумками 2008 року), забезпечуючи десяту частину бюджетних надходжень (понад 20 млрд грн відповідно). Загальна кількість працівників на підприємствах НАК становить 170 тисяч осіб – близько 1% працездатного населення держави. Нафтогаз видобуває 90% всієї нафти й газу на території країни, є власником га-

зотранспортної системи, через яку йде лівова частка газу з Росії до країн Європи. «Якби всі підприємства НАК працювали як належить і влада не змушувала компанію регулярно сплачувати незаплановані й авансові внески до бюджету, Нафтогаз щороку давав би державі \$1 млрд прибутку», – впевнений экс-керівник Укртранснафти Олександр Тодійчук. Натомість уже три роки поспіль на різних державних рівнях обговорюють фінансовий стан та можливість банкрутства НАК.

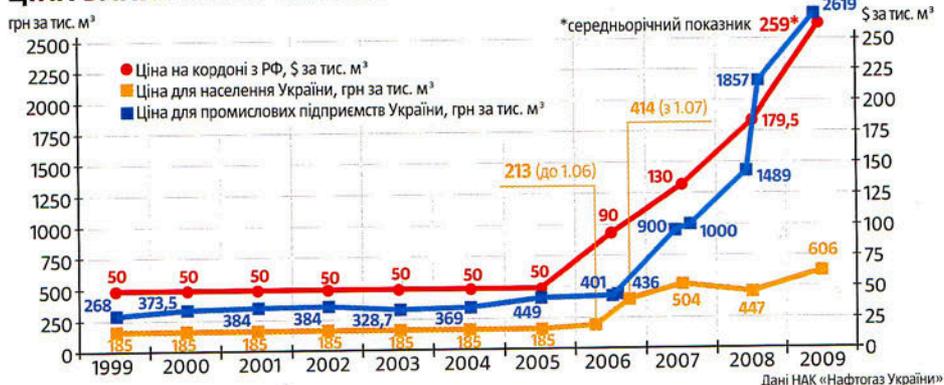
У ЗМІ інформація про фінансові проблеми компанії потрапила в 2006 році. Погіршення фінансового стану НАК відбулося внаслідок стягнення з неї понадпланових 11 млрд грн до держбюджету в 2005-му. Але ця причина

аж ніяк не головна. Об'єктивно компанія за весь час свого існування була змушена реалізувати газ населенню та підприємствам теплокомуненерго собі в збиток. Зокрема, з 1999 по 2005 рік ціна на газ для українців залишалася незмінною – 185 грн/тис. м³, в той час як вартість палива на кордоні з Росією у відповідний період коливалася в межах 45–50 \$/тис. м³ – саме за такою ціною НАК закуповувала до 6 млрд м³ палива щорічно для реалізації непромисловим споживачам. Загальний результат такого господарювання – збитки в розмірі 17,5 млрд грн. Пізніше ножиці цін стали ще гострішими, а в 2009-му середньорічна вартість тисячі кубів блакитного палива на кордоні з РФ сягнула \$259, тоді як ціна для населення в I півріччі – 606 грн (\$73 за курсом 8,3 UAH/USD).

При цьому собівартість видобутку газу в Україні (понад 16,5 млрд кубів щороку йде на покриття потреб населення та підприємств теплокомуненерго) зросла у 2000–2005 роках з 42,9 до 98,92 грн/тис. м³. З урахуванням того, що ціна газу на внутрішньому ринку була незмінною протягом відповідного періоду, можливості Нафтогазу розвивати видобуток власного блакитного палива були штучно обмежені. Це, своєю чергою, завало зменшити обсяги імпортованого газу. Зараз собівартість видобутку газу в Україні становить 600 грн/тис. м³ – лише на 6 грн менше, ніж його відпускна ціна населенню.

Перспективи подорожчання газу на внутрішньому ринку видаються туманними. Зокрема, згідно з домовленостями уряду та Міжнародного валютного фонду,

ЦІНА БЛАКИТНОГО ПАЛИВА

з 1 вересня мали на 20% зрости тарифи на газ для населення, а з 1 жовтня – для підприємств теплокомуненерго. Але цього не відбулося.

З 2006 року, коли система газових домовленостей із Росією була кардинально змінена не на користь України, почали стрімко знижуватися доходи дочки Нафтогазу – компанії «Укртрансгаз». Річ у тім, що під час транспортування російського газу до Європи ДК витрачає близько 7 млрд кубів газу на рік.

вартість палива на кордоні з РФ перебувала на рівні \$90 (479,7 грн), а відпускна ціна для українських компаній протягом року коливалася в діапазоні 401–436 грн (враховуючи транспортні витрати і ПДВ). Частково збитки НАК компенсувалися з бюджету, але, як стверджує Олександр Тодійчук, це відбувалося далеко не завжди. До речі, держбюджетом на поточний рік передбачене скорочення компенсацій НАК на 20% від реальної потреби. За оцінками першого заступника голови Секретаріату президента Олександра Шлапака, це призведе до збитків компанії в розмірі 995,4 млн грн. Додаткових втрат завдасть і те, що закупівельну ціну газу для металургів та хіміків знижено відповідно до 2471 грн і 1584,4 грн за тис. кубів (вартість палива для промислових компаній мала становити 2619 грн/тис. м³). Загальний обсяг збитків НАК цього року оцінюється в 1,73 млрд грн.

Суттєво впливає на фінансові кондиції Нафтогазу незадовільна платіжна дисципліна на внутрішньому ринку. Згідно з домовле-

НАФТОГАЗ РЕАЛІЗУЄ ГАЗ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА МАЙЖЕ ЗА СОБІВАРТІСТЮ

У 2007-му технологічний газ подорожчав на \$40 (з \$90 до \$130 за тис. м³), у 2008-му – ще на \$49,5, а ставка транзиту зросла тільки в 2008-му (з \$1,6 до \$1,7 за тис. м³ на 100 км).

До того ж НАК частково дотувала купівлю газу підприємствами. Наприклад, у 2006 році

Alumniportal
DEUTSCHLAND

Ви навчалися, стажувалися чи працювали у Німеччині?
Реєструйтеся на порталі: www.alumniportal-deutschland.org
Приєднуйтеся до групи APD-Ukraine

ностями з Газпромом, НАК має розраховуватися за газ, спожитий минулого місяця, на початку наступного (інакше – компанія сплачуватиме за блакитне паливо авансом). Лише в жовтні 2009-го Нафтогаз перерахував російському монополістові близько \$400 млн. При цьому заборгованість підприємств теплокомуненерго перед НАК станом на кінець жовтня сягнула загрозливої позначки – 2,45 млрд грн. Тільки борг Київенерго за газ, спожитий у 2008–2009 роках, становить 778,8 млн грн. До того ж заборгованість населення перед НАК, за даними Держкомстату, перевищує 800 млн грн.

ДІЙНА КОРОВА

НАК часто відігравала роль чарівної палички, яка забезпечувала виконання держбюджету. Керівники Державної податкової адміністрації різних років в унісон запевняють, що саме завдяки авансовим платежам нафтогазового монополіста вдається не відхилятися від податкових планів протягом року. За словами експертів, оптимальний рівень зобов'язань компанії не має перевищувати 15 млрд грн. Та лише за дев'ять місяців цього року НАК сплатила 27,8 млрд грн податків. Частина коштів у компанію повернули за рахунок збільшення її статутного капіталу та кредитів держбанків, а також, за інформацією джерел **Тижня**, фіктивного повернення ПДВ у вересні на суму 4,5 млрд грн. Таким чином, НАК отримала

змогу своєчасно розраховуватися за російський газ.

Поміж іншого НАК страждає й від різноманітних непрофільних витрат. «Коли я працював в Укртрансгазі та був членом наглядової ради Нафтогазу, неодноразово спостерігав, скільки гуманітарних проектів фінансує компанія. Уряд і народні депутати слали сотні листів із проханнями оплатити витрати поліклінік, дитячих садків, церков тощо», – згадує Олександр Тодійчук. І якщо з гуманітарними проектами ще можна почекати, то від низки своїх нагальних планів Нафтогаз не може відмовитися, навіть попри скрутний фінансовий стан. Приміром, наприкінці вересня міністр палива та енергетики Юрій Продан заявив, що до кінця року НАК побудує 449 газопроводів із високим ступенем готовності.

Перелік причин фінансових проблем НАК був би неповним без згадки про нераціональне освоєння бюджету компанії її ж представниками. Хрестоматійним прикладом такого роду витрат можна вважати придбання в 2006 році автомобіля «Мерседес» за 1,13 млн грн для тогочасного керівника НАК Олексія Івченка. За даними заступниці Генпрокурора Тетяни Корнякової, з листопада 2005-го по березень 2006-го голова правління Нафтогазу та його заступники отримали 700 тис грн матеріальної винагороди, понад 16 млн грн НАК заплатила в цей час за чартерні рейси, а святку-

вання Нового року обійшлося компанії в 1 млн грн. Про зловживання тендерних комітетів та протерміновану дебіторську заборгованість структур Нафтогазу ходять легенди.

БОРГОВА ЯМА

Аби бодай якось звести кінці з кінцями, у вересні 2004 року НАК почала активно залучати позики – тоді, зокрема, компанія випустила єврооблігації на суму \$500 млн під 8,125% річних для фінансування кредиту, наданого «Стендерд Банк Лон-

СТРУКТУРИ ГАЗПРОМУ РОБЛЯТЬ СПРОБИ ВИКУПИТИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НАК У ЇЇ КРЕДИТОРІВ

дон Лімітед». У 2005-му, за даними ГоловКРУ, НАК кредитували англійський Стендерд Банк ПЛС, німецький Дойче Банк АГ, кіпрський Дефа Бенк ПЛС, російський Альфа-Банк та український Промінвестбанк. За інформацією аудиторської компанії Ernst&Young, загальна сума залучених позик становила \$1,02 млрд. Майже всі отримані кредити благові – залучені без застави. Станом на жовтень поточного року загальний обсяг боргів НАК перевищив \$1,5 млрд.

Аудитори зазначають, що компанія позичала гроші на умовах, порушення яких дає кредиторам право негайно вимагати погашення позик. Зо-

ХРОНІКА ДЕФОЛТУ НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

1999–2004 роки

Компанія зазнає збитків на суму 17,5 млрд грн внаслідок забезпечення низької ціни на газ для населення України та підприємств теплокомуненерго

Вересень 2004 року

НАК випускає єврооблігації на суму \$500 млн під 8,125% річних

2005 рік

Нафтогаз сплачує до держбюджету 11 млрд грн, завершує фінансовий рік зі збитком в 1,8 млрд грн. Кредиторська заборгованість компанії зростає до \$1,02 млрд

2006 рік

Постачання газу до України монополізує швейцарська компанія RosUkrEnergy. НАК втрачає половину внутрішнього ринку промислових споживачів – близько \$500 млн прибутку на рік

2007 рік

Ціна блакитного палива на кордоні з РФ зросла з \$90 до \$130 за тис. м³, а ставка транзиту не збільшилася. НАК несе збитки внаслідок подорожчання технологічного газу, який споживає ГТС України для транспортування російського газу до Європи

2008 рік

Газ на російсько-українському кордоні подорожчав ще на \$49,5 – до 179,5 \$/тис. м³, а ставка транзиту зросла неадекватно – лише на 0,1 \$/тис. м³ на 100 км

19 січня 2009 року

НАК закуповує газ безпосередньо в Газпрому. Українська сторона зобов'язана розраховуватися за блакитне паливо щомісяця й авансувати його закачування до підземних сховищ, що негативно позначається на поточній ліквідності компанії

Жовтень 2009 року

Кредитори НАК обмінюють її облігації на цінні папери з державною гарантією погашення в 2014 році. Загальний обсяг боргів компанії перевищує \$1,5 млрд

крема, Нафтогаз і його дочірні структури зобов'язалися підтримувати належний рівень страхового забезпечення витрат і ризиків, не вдаватися до будь-яких форм реструктуризації або реорганізації. Кредитори встановили максимально допустимий рівень чистої консолідованої заборгованості для НАК – 75% активів, для його дочірніх компаній – 30%. Нафтогаз також зобов'язався виплачувати всі податки й збори, не допускаючи заборгованості (винятки – випадки, коли платіж опротестовується або сума виплати, що не перевищує \$20 млн, затримується менш ніж на 10 днів). Сума невиконаних НАК судових рішень, постанов і розпоряджень, за умовами бланкових кредитів, не повинна перевищувати \$25 млн, а невиконані кредитні зобов'язання – \$20 млн. Фахівці Ernst&Young особливої уваги звернули на той факт, що кредитори Нафтогазу мають право вимагати негайного погашення позик і виплати відсотків за ними у разі, якщо сталася подія, що чинить суттєвий негативний

Понад

\$1,5 млрд

– загальний обсяг боргів Нафтогазу

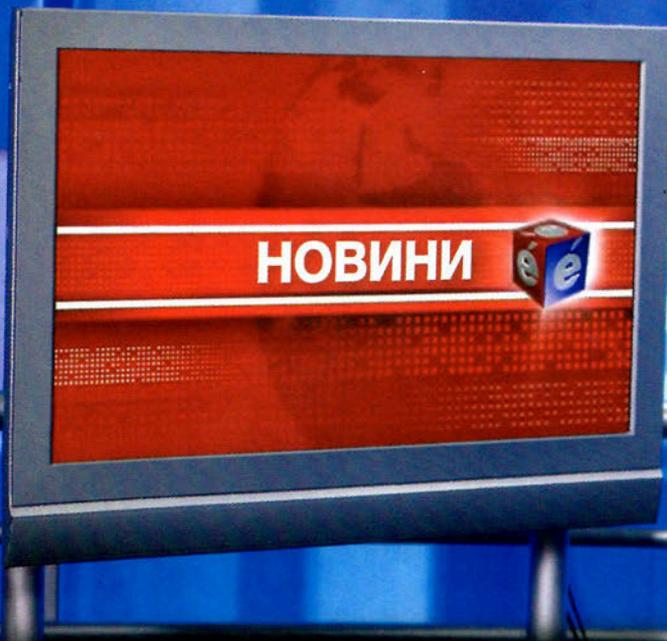
вплив на діяльність позичальника. При цьому ступінь «суттєвості впливу» кредитори НАК можуть визначати на власний розсуд.

За інформацією джерел в СБУ, починаючи з 2006 року структури, близькі до Газпрому, роблять спроби викупити борги Нафтогазу в його кредиторів, які, згідно з домовленостями з НАК, навіть не зобов'язані повідомляти позичальника про можливе передавання прав вимог до завершення обладки. Мета російського монополіста визначена давно й офіційно – контроль над газотранспортною системою України, завдання мінімум – отримати нові козири, які можна викласти на стіл переговорів під час укладання нових або перегляду чинних газо-

вих домовленостей. Натомість влада нашої країни вже кілька років поспіль не робить жодних кроків, аби вивести найбільшу вітчизняну компанію з межі банкрутства.

Збільшення статутного капіталу Нафтогазу на 18,6 млрд грн, реалізоване цьогооріч, та надання кредиту Ошадбанком у розмірі 18 млрд грн наприкінці 2008-го навряд чи слід вважати панацеєю. Ці заходи хоча й дали змогу компанії виконати поточні зобов'язання перед російським Газпромом, але вони не вирішили проблеми як такої. «Стратегія поліпшення фінансового становища НАК обов'язково має передбачати підвищення цін на блакитне паливо для споживачів та покращення платіжної дисципліни на внутрішньому ринку», – резюмує директор енергетичних програм центру «Номос» Михайло Гончар. При цьому держава має стимулювати впровадження енергозберігаючих технологій на промислових підприємствах та в комунальному секторі. ■

**ДЕРЖАВА МАЄ СТИМУЛЮВАТИ
ВПРОВАДЖЕННЯ
ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В УСІХ СЕКТОРАХ
ЕКОНОМІКИ**

НОВИНИ
з Тетяною Тереховою
ВАЖЛИВА ЯКІСНА ІНФОРМАЦІЯ

ПО БУДНЯХ

ПН ВТ СР ЧТ ПТ

№45 | 2009 | УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ | 25

Основні гравці президентських перегонів на старті: ХТО ПРИЙДЕ ДО ФІНІШУ ПЕРШИМ?

Ігор Жданов,
Аналітичний центр «Відкрита політика»

19 жовтня офіційно стартувала виборча кампанія. Хоча політична підготовка до президентських перегонів розпочалася відразу після завершення виборів 2004 року. Така вже доля демократичних країн – виборчий процес майже безперервний.

Змагання кандидатів за цей час були досить жорсткими. Змінювалися лідери президентських перегонів, застосовувалися брудні політтехнології, вибухали скандали, відбулося тотальне розчарування більшості громадян у політиках і політиці загалом.

З яким же електоральним багажем виходять на старт основні гравці президентських виборів? Хто з них найбільше претендує на перемогу?

На ці та інші запитання автор спробує дати відповідь у цій статті

За даними практично всіх провідних соціологічних компаній, лідерами президентських перегонів є Віктор Янукович, який має приблизно 28–31% підтримки, та Юлія Тимошенко, яку зараз готові підтримати 18–21% респондентів. При цьому за останні місяці і Янукович, і Тимошенко трохи додали. Перший у межах 1%, Юлії Володимирівні вдалося наростити рейтинг майже на 2%. Однак загалом між ними зберігається розрив приблизно у 10%, що критично небезпечно для лідерки БЮТ.

За останні шість місяців у змаганнях з'явилися нові тенденції. Ще навесні цього року багато експертів пророкували інтригу в боротьбі між Юлією Тимошенко та Арсенієм Яценюком за вихід у другий тур президентських виборів. Тоді молодий політик майже наздогнав свого опонента з помаранчевого табору, впритул наблизившись до неї. Проте влітку сталися досить серйозні зміни: якщо підтримка прем'єра зростала, то Арсеній Петрович лише втрачав.

За даними різних соціологічних компаній, він втратив від 3 до 4% голосів виборців і на сьогодні його рейтинг становить близько 8–9%. Кілька місяців тому на Західній Україні за симпатіями виборців Арсеній Яценюк посідав перше місце, однак, згідно з останніми опитуваннями, Юлія Тимошенко зуміла повернути собі довіру в цьому регіоні.

Тож на сьогодні інтрига за вихід у другий тур, найімовірніше, знята. Навряд чи Арсенію Петровичу вдасться надолужити втрачене. Тим більше з огляду на позитивну динаміку його опонента і негативну його власну.

Решта кандидатів ідуть майже без змін. Стабільний рейтинг на рівні 3–4% мають Володимир Литвин, Петро Симоненко та Віктор Ющенко. Та слід зазначити, що до цієї компанії приєднався Сергій Тігіпко, який, стартувавши практично з нульової позначки, сьогодні увійшов до цієї групи кандидатів.

Рейтинги решти претендентів коливаються в межах 1–2% і навряд чи зможуть створити серйозну конкуренцію іншим кандидатам.

Чим пояснюються такі цифри?

По-перше, відбувається поляризація кампанії, а отже, мобілізація електорату навколо кандидатів, які на сьогодні мають найбільші шанси на перемогу. Тобто навколо Віктора Януковича та Юлії Тимошенко.

Така поляризація виявляється не лише у внутрішніх уподобаннях, а й в орієнтаціях на головний геополітичний вектор розвитку держави. Вже зрозуміло, що Юлія Володимирівна намагатиметься чітко позиціонувати себе як проєвропейського кандидата, а Віктор Янукович нікуди не подіється від іміджу кандидата проросійського.

Згадаймо лише його підтримку незалежності Абхазії та Південної Осетії.

Проте нині прем'єр перебуває у значно складнішій ситуації, ніж її головний опонент. Віктор Янукович безроздільно володарює на біло-блакитному електоральному полі. Знайти свого ж постпомаранчевого виборця намагаються кілька кандидатів. Це об'єктивно зменшує рейтинг лідерки БЮТ, а отже, збільшує шанси на перемогу нинішнього лідера опозиції.

ФОТО: PHL

Тиждень

український www.ut.net.ua

Передплати «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ» вже зараз!

1. У РЕДАКЦІЇ:

- заповнить квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656.
- Передплата на журнал «Український тиждень»;
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатити квитанцію у найближчому відділенні банку;
- надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
- * факсом: (044) 351-13-00 (01);
- * поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.

ВАРТІСТЬ РЕДАКЦІЙНОЇ ПЕРЕДПЛАТИ ЖУРНАЛУ НА 2010 РІК:

- 1 місяць – 20 грн;
- 3 місяць – 60 грн;
- 6 місяців – 120 грн;
- 12 місяців – 240 грн.

2. У БУДЬ-ЯКОМУ ВІДДІЛЕННІ ЗВ'ЯЗКУ УКРПОШТИ.

- Передплатний каталог на 2010 рік, стор. 156.
- Передплатний індекс – 99319.

3. У ПЕРЕДПЛАТНИХ АГЕНЦІЯХ ВАШОГО МІСТА

(детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. НА САЙТІ www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.

Менеджер з передплати Каріна Семяновська
K.sem@ut.net.ua

<http://www.ut.net.ua>

Поза сумнівом, частина помаранчевих політиків вірять у власну щасливу президентську зірку, інші ж не без підстав розраховують на отримання ласих владних шматків.

По-друге, негативна динаміка Арсенія Яценюка пояснюється кількома чинниками. Насамперед невдало проведеною рекламною кампанією, яку забезпечували російські політтехнологи.

Власний, так званий ядерний, електорат Арсенія Яценюка на Західній Україні негативно сприйняв його позицію, в якій він практично підтримав основні тези відомого звернення російського президента Дмитрія Медведєва до Віктора Ющенка.

По-третє, не справдилися більшість катастрофічних та апокліптичних прогнозів щодо наслідків світової економічної кризи. Опоненти прем'єра розраховували, що криза вб'є рейтинг Юлії Тимошенко, але їй поки що вдається забезпечити вчасну виплату зарплат і пенсій, розрахунки за російський газ.

Принаймні в очах частини виборців Юлія Володимирівна може виглядати як людина, яка захистила країну, особливо на тлі постійної критики і протидії з боку Віктора Ющенка та популістської позиції Віктора Януковича.

Електоральний рейтинг Віктора Ющенка на рівні приблизно 3% не дає йому шансів претендувати на перемогу на чесних і демократичних президентських виборах. Такий рейтинг не вилікують жодні електоральні засоби.

Після першого туру виборів перед Віктором Ющенком постане питання, кого підтримати з наймовірніших учасників наступного етапу виборів: Юлію Тимошенко чи Віктора Януковича.

Певна річ, Юлію Володимирівну президент не підтримає за жодних умов. Як виглядає на сьогодні, то його виборча кампанія будуватиметься на постійній та гострій критиці нинішнього уряду, де глава держави своєю риторикою підіграватиме лідерові опозиції.

Фактично Вікторові Ющенку залишається вибір лише з двох альтернатив: або зайняти дружню нейтральну позицію до Віктора Януковича, або відкрито підтримати його напередодні другого туру президентських виборів.

Нескладно спрогнозувати, що найзапекліша боротьба розгорнеться між Віктором Януковичем та Юлією Тимошенко після першої виборчої «пристрілки» 17 січня 2010 року. Виграє той із них, хто вдаліше мобілізує власний електорат і схилить на свій бік більшу частину виборців, які не визначилися зі своїм вибором.

Чи може кардинально змінитися інтрига виборчих перегонів?

На 90% основний візерунок кампанії вже визначений. Проте є кілька але...

На хід президентських виборів може суттєво вплинути форс-мажорна ситуація в економіці. Наприклад, дефолт чи системне банкрутство банківської системи, катастрофічний обвал гривні тощо. В таких умовах постраждає передусім рейтинг прем'єрки.

Останні події також засвідчили: ця виборча кампанія буде найбруднішою в історії України, що також може суттєво підірвати позиції провідних кандидатів.

Однак про що ми дізнаємося наступного разу? І як це загалом вплине на суспільні настрої?

Поки що про це ми можемо лише здогадуватися.

Go East!

Кремль має усвідомити, що перспективи країни лежать не в Європі, а в Тихоокеанському регіоні

Автор: Ігор Лосєв

Росія є надто великою за територією і ресурсами країною, щоб її геополітичний вибір не стосувався багатьох інших країн, особливо сусідніх. Ось чому в світовій пресі не бракує прогнозів щодо цього. Однак для будь-якої держави такий вибір не є цілком вільним. Він опосередковується минулим. Саме воно сформувало країну такою, яка вона є, і певною мірою впливає на те, якою буде її відповідь на виклик часу. Отже, це ще раз підтверджує банальну істину, що історичний розвиток будь-якої країни підпорядковується власній внутрішній логіці.

ІНЕРЦІЯ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

Велика національно-культурна спільнота не може раптом принципово змінити напрямок свого руху. Що більшою є така спільнота, то важче це зробити ще й через величезну інерцію, самостійний і вельми важливий чинник ситуації. Саме ця інерція практично завжди виступала як окремих і дуже впливовий гравець на російській політичній шахівниці. Чи не це мав на увазі російський історик Васілій Ключевській, коли, заперечуючи тим своїм сучасникам, які вважали реформу 1861 року початком цілком нової доби, сказав, що в ейфорії з приводу того, яким чином реформа змінила російську традицію, вони забувають, як російська традиція, зі свого боку, переінакшила реформу?

Вибір Росії значною мірою залежить від точності її цивілізаційної самоідентифікації. З неї випливає, до якого берега треба пливати або, можливо, взагалі нікуди не треба йти, залишаючись самодостатньою сутністю. На підсвідомому рівні пересічні росіяни це розуміють, адже чимало

МАЛЮНОК АНДРІЯ ЕРМОЛЕНКА

останніх соціологічних опитувань засвідчують, що близько 70% росіян, по-перше, не вважають себе європейцями, а по-друге, не хочуть ними бути. У 90-ті роки минулого століття про це дещо гумористично написав російський «перебудовний» економіст і публіцист Геннадій Лісичкін: «У кожному з нас у глибині душі дремає золотоординський татарин, він щоразу прокидається в найбільш неслухняний для долі Росії момент, щоб жорстко заявити про себе, не звертаючи уваги ані на зміну влади, ані на зміну політичних вивісок». Показово, що стаття Лісичкіна має назву «Цар Борис і занепад радянської «Золотої Орди», де царем Борисом названо Бориса Єльцина.

Як показує досвід останніх трьох сторіч, головне питання будь-якої реформації і модернізації в Росії – це питання подолання російської традиції, що в цивілізаційному вимірі виразно чужа традиції європейській. Уся історія російських модернізацій (що фактично були спробами «вестернізації») засвідчила, що, охоче асимілюючи західні технічні, військові, наукові та інші досягнення, російське суспільство односторонньо відкидало світоглядні підвалини Заходу. Реформаторський пафос російських керівників досить швидко загрузав у національних особливостях народної маси. Тому реформи доводилося накидати народові, вдаючись до примусу, долаючи його несприйняття європейських цінностей. Московська і петербурзька еліти тяжіли до західних стандартів життя, але без західних засад соціальної аскези, самообмеження і відповідальності вищого прошарку, що сприяло постійному конфлікту з низами.

13 РОСІЙСЬКИХ НЕДОПЕРЕБУДОВ

Відомий російський, а нині американський історик Александр Янов вважає, що в Росії за весь час її існування відбулося 12 спроб перебудови. Горбачовська – 13-та, і всі вони закінчувалися перемогою реакційних сил, потужною контрреволюцією, яку підтримувало прагнення народу повернутися до звичного. Вдова відомого ліберала Анатолія Собчака, історик за фахом Людмила Нарусова, так

70% РОСІЯН, ПО-ПЕРШЕ, НЕ ВВАЖАЮТЬ СЕБЕ ЄВРОПЕЙЦЯМИ, А ПО-ДРУГЕ, НЕ ХОЧУТЬ НИМИ БУТИ

прокоментувала ці факти у своїй докторській дисертації «Адекватність громадської свідомості реформам, що здійснюються в Росії»: «Як громадська свідомість ставиться до перетворень, котрі здійснюються згори? Висновок, котрого я дійшла, трагічний: якщо реформи в Росії проводяться ліберальним шляхом, масова свідомість їх не сприймає, навіть відкидає. І на товп цює реформаторів... Історична закономірність у Росії саме така. І те, що відбувається зараз – я хотіла закінчити дисертацію гайдарівськими і чубайсівськими реформами, – продовження старого шляху. Це особливості російського національного характеру».

Страшна сила багатовікової російської традиції виявилася сильнішою від перебудови. Маса хотіла свободи без відповідальності, збереження державного патерналізму і дуже швидко розчарувалися в демократії. Тим більше, що за демократію треба було заплатити втратами територій, відмовою від особливого ста-

туса панівного народу, втратою багатьох ілюзій та імперських амбіцій. У свідомості інтелігенції ці комплекси набули дуже своєрідного характеру, насамперед у вигляді утопії «демократичної імперії» (цю ідею відстоюють Анатолій Чубайс, Альфред Кох та ін.), в котрій разом із правами і свободами зберігалися б першість росіян, виняткове становище російської мови та культури, всебічний контроль над неросіянами та їхнім життям, себто все те, що можна забезпечити тільки різними формами державно-політичного примусу і що стає абсолютно негарантованим в умовах послідовної демократії. Свобода без панування над іншими виявилася непотрібною для широкого російського загалу, що охоче пішов за президентом Владіміром Путіним, який пообіцяв відновлення «поваги» до росіян у світі, а насамперед із боку сусідів. Повага в даному контексті тотожна страху.

ВІДНОВЛЕННЯ ІМПЕРІЇ

Наприкінці 1990-х років російське суспільство вже було готовим до своєї втечі від свободи. Після встановлення в Росії режиму спецслужб постало питання про геополітичний вибір «поствеймарської» країни. З одного боку, нуртувало бажання відродити внутрішню імперію (Балтія, Україна, Закавказзя, Білорусь, Молдова, Середня Азія), але ж хотілося також реставрації зовнішньої імперії – Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Болгарія. Знярядям реалізації цих бажань стали спецслужби й енергоносії. Але рух Росії на захід із метою підкорити сусідні й не тільки держави пов'язаний із певними ускладненнями. Над цими державами не можна панувати лише за допомогою брутальної сили: військової, економічної, політичної тощо. Тут для легітимізації панування потрібно мати технологічні, культурні, цивілізаційні переваги, навіть пристойну побутову культуру (старі львів'яни досі оповідають про те, як у 1939 році дружини червоноармійських командирів, скупивши у львівських «склепах» нижню білизну та широко вважаючи її святковим убранням, у такому вигляді вирушили у львівську оперу).

На сході історично російська експансія здійснювалася набагато легше, бо там культурно-цивілізаційна перевага росіян була беззаперечною. Напевно, саме це мав на увазі Фрідріх Енгельс, коли писав: «Росія справді відіграє прогресивну роль щодо Сходу. Незважаючи на всю свою підлість та слов'янський бруд, панування Росії відіграє цивілізаторську роль для Чорного і Каспійського морів і Центральної Азії, для башкирів і татар». (див. Маркс К., Енгельс Ф. Соч. Т. 27., С. 241). Однак майже всі народи Східної Європи мають величезний негативний досвід спілкування з Російською імперією та Радянським Союзом. Цей досвід визначає нинішнє ставлення цих народів до Росії і створює для неї несприятливу ментальну атмосферу, що рано чи пізно витворить сучасні форми протистояння експансії зі Сходу.

Навіть у тих державах, що мали щастя уникнути російсько-

радянської окупації, як засвідчують останні опитування, більшість населення з тривогою ставиться до російської політики стосовно України і Грузії. Так, у Західній Європі можна купувати продажних політиків, чиновників, журналістів і політологів, але громадянське суспільство купити неможливо. А це означає, що повзуча гебістсько-енергетична експансія Кремля в країнах Нової і Старої Європи має всі шанси зазнати краху. Над усе в Новій ... Як писав ще в 1997 році російський дослідник Алексей Міллер (не плутати з шефом Газпрому!) у статті «Що нам Польща?»: «Росіяни – на відміну від решти народів Східної і Центральної Європи – ніколи не відчували себе жертвами етнічного утиску. Державного – безумовно, але ця держава не сприймалася як етнічно чужа. Психології тих, для кого досвід етнічного утиску став однією з підвалин національної ментальності, а ця риса притаманна всім без винятку народам Східної і Центральної Європи,

росіяни в абсолютній більшості зрозуміти не вміли, та й досі не навчилися». Отже, просування Росії на захід неминуче буде пов'язане з національним спротивом, що загострюватиметься, з консолідацією східно- та центральноєвропейських суспільств на антиросійській основі.

Не маючи нічого за душею, крім нафти та газу, не маючи ніякої привабливої соціальної моделі, Росія однозначно сприйматиметься на захід від її кордонів як дика, брутальна й антикультурна сила, не здатна запропонувати нічого, крім насильства, демагогії і нишпорок спецслужб. У громадській свідомості Європи боротьба проти такої сили буде переживатися як справа шляхетна, справедлива і героїчна. Росія в Центральній Азії, на Далекому Сході й у Сибіру, британці в Африці, французи в Індокитаї справді були здатні принести місцевим народам здобутки вищої цивілізації. Але які здобутки вищої цивілізації Росія може принести євро-

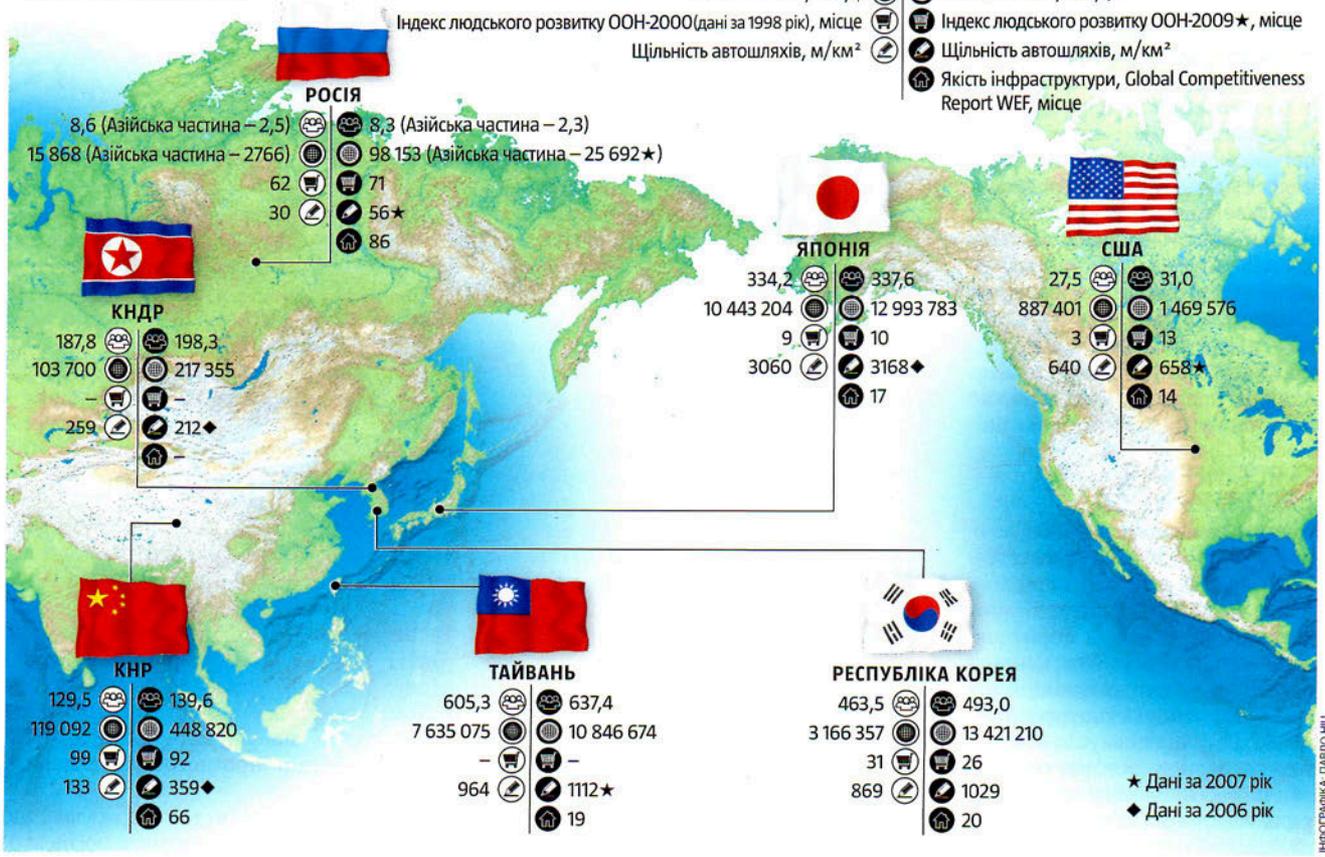
пейським народам? Навпаки, на культурному тлі цих народів Росія виглядала і виглядає не найкращим чином (насамперед, коли йдеться про побутову культуру, про культуру повсякденності). На початку ХХ століття навіть Ленін, аналізуючи події революції 1905 року в Латвії, писав, що успіхи революційного руху в цьому краї пояснюються вищим, ніж на загал по країні, рівнем культури латиського населення. Колись Вінстон Черчилль жартував, що в 1945 році Іосіф Сталін припустився двох помилок, а саме: він показав Івану Європу, і він показав Івана Європі.

СИРОВИННА КАПІТУЛЯЦІЯ

Чи варто Росії захоплюватися експансією в Європі, якщо ще Михайл Ломоносов стверджував, що російська могутність буде збільшуватися Сибіром? Справді, більшість покладів корисних копалин, родовищ нафти й газу в Росії фіксуються саме на схід від Уралу. Росія з

Північотихоокеанський регіон: розстановка сил

Сибіром і Далеким Сходом – це одна Росія, без них – зовсім інша. Без них це якась держава третього ґатунку. На східних кордонах Росії стрімко зростає Китай з його 1,3 млрд населення і шаленою економічною активністю. Що можуть протиставити цьому 143 млн росіян (із котрих майже 30 млн не є етнічними росіянами), які з великими зусиллями утримують сьогодні свої бунтівні провінції? Неозорі далекосхідні простори Росії, практично незаселені, з велетенськими мінеральними ресурсами, що їх так бракує Китаю, – це велика спокуса для південного сусіда.

Колишній економічний радник экс-президента Росії Володимира Путіна Андрей Іларіонов прогнозує, якщо збережуться теперішні темпи економічного зростання Росії і Китаю, то вже 2015 року одна лише південнокитайська провінція Гуандун вироблятиме більше різноманітної продукції, ніж уся Російська Федерація. Реальною загрозою для цілісності Росії всупереч вигадкам офіційної пропаганди є аж ніяк не НАТО, а саме Китай, що страшенно потребує ресурсів, але вони всі на Півночі, за російським кордоном. У найближчі роки за оцінками міжнародних експертів Китай повністю подолає будь-яке відставання від Росії в галузі військово-промислового комплексу, а в 2020 році вироблятиме 23% світового ВВП (оптимістична частка Росії – 3,2%). Китай поступово робить Росію своїм сировинним придатком, зокрема за новими угодами на загальну суму \$3,5 млрд, нещодавно підписаними Володимиром Путіним у КНР, найближчі 20 років Росія постачатиме в цю країну газ та сиру нафту. Переробка буде вже на китайській території.

Сировина становить 80% всього російського експорту. Це експорт монокультурної країни «третього світу». Політика Москви з точки зору російських національних інтересів є дуже дивною. З одного боку, брутальна експансія на Захід, з іншого – фактична капітуляція перед Китаєм аж до здачі йому російських островів на Амурі, відмова від будь-якої протидії масовому переселенню китай-

ців на російській території, відмова навіть обговорювати ці загрозливі проблеми тощо. Загравання Росії з Китаєм у складі так званої Шанхайської організації співпраці поки що має своїм результатом проникнення Китаю в Казахстан, Киргизстан, Узбекистан і Таджикистан, які Росія вважала зоною своїх геополітичних інтересів. Росія практично нічого не зробила для посилення своїх позицій на прикордонних із Китаєм землях. Надто захопилися західним напрямком. Між тим, як погоджуються зарубіжні аналітики, ХХІ століття буде століттям Тихоокеанського економічного і політичного регіону, адже тут сходяться кордони найбільших економічних потуг світу: Китаю, США, Японії, Канади, Південної Кореї, Росії, Тайваню, Сінгапуру і т.п. Саме тут буде вирішуватися доля людства.

ТИХООКЕАНСЬКА ПЕРСПЕКТИВА

Якби нинішня кремлівська верхівка насправді дбала про національні інтереси Росії, то вона доклала б усіх зусиль для посилення позицій своєї країни у Тихоокеанському регіоні, де можна створити найкращі бізнесові умови для найбільш енергійних і підприємливих росіян, що стогнуть під олігархічно-номенклатурним бюрократичним тиском у Центральній Росії. Тоді Далекий Схід і Сибір могли б стати регіонами російської економічної свободи й економічної експансії, що надали б Росії «друге дихання», реальний шанс відродитися як справді велика держава, а водночас зберегти свої східні землі, конкуруючи на рівних із китайськими, японськими, корейськими, американськими бізнесменами. Це також сформуло б особливий людський типаж новітнього російського «землепроходця», економічного «конкістадора», що здатен на решті дати раду сибірським ресурсам. Крім того, це дало б росіянам можливість реалізувати своє месіанство та експансіонізм на широких просторах, а також правдиво велику мету країні (замість нескінченних дискусій із Естонією про 50 км² спірних територій).

Там, у Тихоокеанському регіоні, росіяни набули б нові горизонти, нові можливості, великий стиль ХХІ століття. Безперспективна ж тяганина з Європою, натомість, може закінчитися (і радше за все закінчиться) втратою земель на схід від Уральських гір. Велика тихоокеанська політика замість дрібної європейської – ось шлях відродження російської цивілізації.

В ЄВРОПІ НЕМАЄ МІСЦЯ ДЛЯ ВЕЛИКОЇ РОСІЇ, А ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН ПРОПОНУЄ ВЕЛЬМИ ПРИВАБЛИВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ РОСІЯН

Колись Володимир Путін сказав, що або Росія буде великою, або її взагалі не буде. В Європі немає місця для великої Росії, а Тихоокеанський регіон пропонує вельми привабливі можливості для національно-державної самореалізації росіян. Зрештою, якщо Росія не розпочне засвоювати, використовувати й розвивати Сибір і Далекий Схід, то в добу боротьби за ресурси можуть знайтися значно ефективніші господарі цих регіонів. Проте влада, що живе майже виключно інтересами вузької корпорації чекістів і контрольованих ними олігархів, сповідуючи специфічну кланову «мораль», яку Андрей Іларіонов назвав неологізмом «своїзм», навряд чи буде опікуватися питаннями, що не становлять для неї безпосередньої загрози політичному статусу чи фінансовому становищу. Нинішній верхівці на найближчу перспективу ресурсів вистачить, а що буде потім, їх не обходить.

Росія повинна усвідомити, що її майбутнє лежить на Далекому Сході, й почати вести прагматичну політику, скеровану на розвиток цього регіону та протидію повзучій китайській колонізації. Україні ж, яка є частиною європейської цивілізації, вигідно мати сусідом державу, яка діє раціонально, а отже ставить перед собою реальні цілі. ■

Маклауд проти Ментури

*«Если продуемся, в карты играя,
Поедем на Вольнь для обрусения края».*

Це з Козьми Прутковка – колись у російській літературі був такий вигаданий сатиричний персонаж. Цитату можна віднести до 1880-х років, і навряд чи хтось нині згадає контекст її появи. «Обрусення Юго-Западною стратегією». Тільки йшлося про придушення не української мови – її тривалий час загалом не брали до уваги – а польської.

Так, станом на 1830 рік, коли саме з цією метою було відкрито Київський університет, українське місто було тотально... польськомовним. За сімейними переказами, мій прапрадід Левко Майдаченко, переїхавши зі свого села до Катеринослава, негайно поміняв прізвище на «міське» й став Майдачевським. Сталося це, очевидно, не раніше шістдесятих років позаминулого сторіччя. А, виходячи з наведеного вище уривка, у вісімдесяті, себто за півстоліття після початку «обрусення», завдання так само не втратило актуальності. Фактично його було виконано тільки напередодні революції. Польські громади в Україні залишилися, але не вони визначали культурний контекст, їх замінила нова російськомовна еліта – частково привезена з метрополії, частково рекрутована серед аборигенів.

Я вдався до історичного екскурсу не з метою вчергове затаврувати злочинний царський режим, навпаки: попри всі історичні претензії, слід визнати, він діяв, як будь-яка інша ефективна держава, що усвідомлює необхідність захищати свої, державні інтереси. Як Британія не манірилася з ірландською та гельською (шотландською) мовами. Як Франція прирекла на занепад ельзаську (діалект німецької), бретонську, каталонську, окситанську (провансальську), почавши цей процес королівським едиктом ще... 1539 року. Тепер вони, може, шкодують, але тоді історія не залишила їм варіантів. Як казав один кіногерой, до речі, шотландець: «живим має залишитися тільки один».

Коли вчергове порушується питання про офіційну двомовність, а напередодні виборів воно піднімається неодмінно, захисники другої офіційної мови: Швейцарії, Бельгії, Канади... Так от якраз останній приклад напрочуд цікавий: коли в 1970-ті кількість франкомовних канадців у їхньому рід-

ному Квебеку небезпечно зменшилася під тиском потужнішої англомовної спільноти як у самій Канаді, так і сусідніх Сполучених Штатах, а колишні й сучасні образи мало не призвели до проголошення незалежності, було прийнято досить жорсткі закони. Зокрема, французьку в провінції визнано єдиною офіційною мовою, нею ведеться все діловодство не лише в державних установах, а й у приватних фірмах, уся реклама франкомовна, всі написи на вулицях французькою... Ось так сучасна й поза всяким сумнівом демократична країна дбає про свій інтерес і не соромиться його відстоювати жорсткими «недемократичними» заходами.

Є й другий висновок із жаргівливої цитати: мовні процеси надзвичайно інерційні: вони повільно набирають швидкість, але так само повільно гальмуються. Навіть якби пріоритетність державної мови в нинішній Україні захищалася справді ефективними, а не показушними заходами, а «спільний інформаційний простір» не функціонував у режимі діюда – тобто тільки в одному напрямку – результатів довелося б чекати не одне десятиріччя. Країни ж, які схилили цю закономірність ігнорувати, приречені на зникнення. Що буде з Білоруссю після Лукашенка, який із суто кон'юнктурних політичних міркувань відмовився від підтримки власної ідентичності? Навряд чи знайдеться багато оптимістів, які наважаться прогнозувати її подальшу незалежність... самі розумієте від кого.

До речі, про інформаційний простір – чому я, власне, повертаюся до мовного питання, ніби

нема інших тем. Уявімо собі, позаминулого тижня Індустріальний телевізійний комітет (є така організація, яка об'єднує найбільші телевізійні канали, рекламні агенції та кількох великих рекламодавців) оскаржив у суді вимоги Нацради з питань телебачення та радіомовлення стосовно кількості програм державною мовою. Нацрада хоче її збільшити, а телевізійники з рекламниками вважають, що й цього досить. Я з подивом дізнався, що частка україномовного продукту досі становила 75 відсотків, а відтепер буде 80. І поки наш читач пробує зіставити цю інформацію з власними враженнями («Ранетки», «Папіни дочки», «Кармеліта», «Десантура» й «Ментура»), я візьму паузу на тиждень. ■

**ДЕМОКРАТИЧНА КРАЇНА
НЕ СОРОМИТЬСЯ
ВІДСТОЮВАТИ СВІЙ ІНТЕРЕС
«НЕДЕМОКРАТИЧНИМИ»
ЗАХОДАМИ**

Про ймовірні наслідки двомовного статусу держави читайте на стор. 4

МЕТА: ВИЖИТИ

На Межі

соціальне розслідування
з Христиною Бондаренко

22:00
п'ятниця

5

Діагноз

Реалізація українських потуг у напрямку євроінтеграції подібна до анекдотичного діагнозу сексолога: пацієнт хоче, але не може

Автор:
**Ярослав
Пешек,**
чеський
публіцист

Європейський Союз у світі є єдиним успішним і розвиненим проектом. Понад 500 млн осіб із 27 європейських країн спільно працюють для підтримання миру, стабільності та високого рівня життя. Завдання, які ЄС вирішує в сучасному глобальному світовому масштабі, є такими складними, що важко уявити їх виконання без проблем та ускладнень.

Так, кожен крок пов'язаний із потребою досягти згоди всіх 27 країн і при цьому діяти демократично. Це означає не блокувати трибуни, не займатися корупцією, не битися в парламенті. І за всієї складності цього процесу євроспільнота все-таки прямує вперед на шляху виконання своєї місії: забезпечення миру та стабільності європейських народів, подолання суперечок, підтримання економічного та соціального розвитку...

У № 43 *Тижня* є погляд Вікторії Сюмар під назвою «У хвості європейської черги». Автор, директор Інституту масової інформації, у своїй статті, зокрема, радить, щоб Україна запропонувала щось, що має бути дуже потрібне Євросоюзу. Вона буде своєю статтю на так званому єврореалізмі й пише про «впливового та впертого євроскептика» Вацлава Клауса – президента Чеської Республіки.

Євроскептицизм, або єврореалізм, з'явився як думка політиків всередині ЄС стосовно рівня інтеграції європейських країн. Представники цієї течії стоять проти руху євроспільноти до федералізації, проти Лісабонської угоди і проти ефективнішої структури ЄС. А євроскептиком може бути тільки та людина, яка перебуває в Євросоюзі. Євроскептик не може бути із США, Південної Америки чи Азії. Це може бути тільки критик, до того ж зазвичай малоінформований.

Вацлава Клауса журналісти, які працюють всередині ЄС, розглядають як людину з підвищеною потребою виділятися, головна мета

якої – забезпечити собі піар. У зв'язку з відкладенням Клаусом підписання протоколу приєднання Чехії до Лісабонської угоди група чеських учених, письменників та акторів запропонувала йому залишити свою президентську посаду. В той час коли я пишу ці рядки, керівництво Євросоюзу вже знайшло компроміс і чеський президент, мабуть, виконає свої конституційні обов'язки.

А зараз щодо того, що Україна має запропонувати ЄС. Я висловлюю свою глибоку впевненість, яка ґрунтується на щоденному аналізі українського політичного середовища, що наперед Європейський Союз очікує від України дотримання та виконання обов'язків, які вона добровільно взяла на себе, а також подальшої реалізації нею домовленостей із ЄС.

Проте зараз становище країни стосовно євроінтеграції дуже подібне до діагнозу сексолога: пацієнт хоче, але не може. Зрозуміло, що в таких умовах зачаття неможливе. Що робити? Журналістам слід нарешті припинити каламутити воду

**ЖУРНАЛІСТИ МАЮТЬ
ПРИСТУПИТИ ДО КОНТРОЛЮ
ДІЙ ВЛАДИ У НАПРЯМКУ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. А УЖЕ
УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО
БУДЕ ТИМ «ВІРТУАЛЬНИМ
ЛІКАРЕМ», ЯКИЙ ВИСЛОВИТЬ
СВІЙ ДІАГНОЗ**

і насправді виконувати свої обов'язки щодо суспільства. Тобто приступити до ефективного контролю дій Секретаріату президента, уряду та міністерств у напрямку інтеграції в європейські структури.

Що в них виходить реалізувати, а що ні? І якщо ні, то

чому? В ЄС достатньо інформації про процес інтеграції, який забезпечує українська сторона. Це можна простежити хоча б за висловлюваннями українських політиків. Об'єктивна інформація є питанням гідності журналіста. І вже нехай українське суспільство буде тим «віртуальним лікарем», який висловить свій діагноз політикам: «хоче, але не може» або «хоче і може». І на підставі цього нехай віддає свій голос на виборах. ■

XII КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

КНИЖКОВИЙ СВІТ

До дня української писемності та мови

2009

5 - 8

ЛИСТОПАДА

КИЇВ

ОРГАНІЗАТОРИ:

УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИДАВЦІВ ТА КНИГОРОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ;
АСОЦІАЦІЯ "НАВЧАЛЬНА КНИГА";
УКРАЇНЬСЬКА ВИСТАВКОВА КОМПАНІЯ "МЕДВІН"

ЗА ПІДТРИМКИ:

ДЕРЖАВНОГО КОМІТЕТУ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА РАДІОМОВЛЕННЯ УКРАЇНИ;
МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ;
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ;
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ;
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ;
УКРАЇНЬСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ;
АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНЬСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

В ПРОГРАМІ ЯРМАРКУ:

- зустрічі, прес-конференції, творчі вечори, автограф-сесії, поетичні читання відомих українських письменників, діячів культури і гостей ярмарку,
- круглі столи з актуальних питань проблем видавничої та книготорговельної галузі,
- художні виставки та фотовиставки,
- конкурс на кращі книги виставки,
- християнський літературний ярмарок,
- виставка оригамі "Все з квадрату"

7 листопада

- ДЕНЬ ДИТЯЧОЇ КНИГИ (конкурси, концерти, ігри, майстер-класи, подарунки для дітлахів)
- ДЕНЬ ФАНТАСТИКИ

Українські книги за цінами видавництва

Генеральний спонсор:

М «РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ СТАДІОН»
ЕКСПОЦЕНТР «СПОРТИВНИЙ»
ВУЛ. ФІЗКУЛЬТУРИ, 1
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

УПОРЯДНИК:
"МЕДВІН"

Тел./факс: +380 44 501-03-42,
+380 44 501-03-44,
+380 44 501-03-66,
8 050 358-75-92.

E-mail: mail@medvin.kiev.ua
www.medvin.kiev.ua

ЩОДЕННИЙ ПАРТНЕР:

газета по-київски

ІНФОРМАЦІЙНИ ПАРТНЕРИ:

ДЕНЬ

журнал СТЕНА

www.kyiv.ua

КРИТИКА - КРУТКА

Всесвітньо + Численно

2000

ЦІЛІТ ЧИТАЧА

Тижень

Буквоїд

polya

ВІСНИК

ВИСТАВКИ
МЕДВІН

Гартування кадрів

Люстрація і якісна політична еліта дали Чехії змогу збудувати сучасну європейську державу. Україна мала б скористатися таким цінним досвідом

Автор:
Олексій
Зарицький,
радник
Посольства
України
в Чехії

1 листопада 2007 року чеські засоби масової інформації повідомили про завершення судового процесу над колишнім прокурором, 87-річною пенсіонеркою Людмилою Брожовою-Поледновою. Суд міста Праги засудив її на вісім років ув'язнення.

Далекого 1950-го комуністка Брожова-Поледнова, на той час помічник прокурора, брала активну участь у політичному судилищі над так званими ворогами народу. Це була політична розправа над 12 представниками чехословацької інтелігенції. Поміж звинувачених фігурувала й правозахисниця Мілада Горакова, яку повісили. Разом із нею стратили ще трьох осіб. Решту героїв з тієї дванадцятки комуністи засудили до великих термінів ув'язнення.

Сьогодні ім'я Мілади Горакової має одна з центральних ву-

лиць Праги, а в Панкрацькій в'язниці, де її стратили, створено камеру-музей, у якій задокументовано трагічні події комуністичного минулого. Вирок Брожовій-Поледновій чеське суспільство відзначило встановленням у центрі Праги на Вацлавській площі кількох сотень людських силуетів із фотографіями тих, кого репресували комуністи. У Чеській Республіці й досі триває започаткований після Оксамитової революції 1989 року процес відновлення історичної справедливості.

ДОСВІД СУСІДІВ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Оксамитова революція має велике значення в історії Чехії та Словаччини. Вона сприяла проведенню кардинальних реформ в усіх сферах суспільно-політичного та економічного життя цих держав, а також суттєвим

змінам у зовнішній політиці. Важлива роль у цьому процесі належить президентові Чехословаччини, а потім і незалежної Чеської Республіки Вацлаву Гавелу.

Після свого обрання главою держави він запросив до президентської адміністрації людей, із якими готував Хартію-77, тих, хто пройшов разом із ним випробування ув'язненням, нонконформістів, які послідовно виступали проти тоталітаризму. Це були найкращі представники інтелігенції, які не скорилися під час комуністичного режиму й не намагалися пристосуватися до нього: вчені, письменники, журналісти, психологи, актори, художники, музиканти.

На початку 1990-х радянські чиновники зневажливо називали Вацлава Гавела і його команду кочегарами, вантажниками, мийниками вікон. Казали, що

ОЛЕКСІЙ ЗАРИЦЬКИЙ

Народився 1959 р. у Києві. Закінчив Київський університет імені Т. Г. Шевченка та Дипломатичну академію України. З 1993 р. — на дипломатичній роботі. Працював у МЗС України, а також у посольствах України в Чехії, Індії, Болгарії. Магістр зовнішньої політики, кандидат філологічних наук, має дипломатичний ранг радника першого класу. Лауреат премії Національної академії наук України за наукову роботу. Автор книжок «Біографія та історія» (Київ, 1989), «Карел Чапек. Нарис життя і творчості» (Київ, 1990), «Чарівний світ художньої фантастики» (Київ, 2000), «Вацлав Гавел. Політичний портрет» (Київ, 2001, 2009), «Да живеш в истина» (Софія, 2003), «Країна контрастів» (Київ, 2004), «Вацлав Гавел. Політичний портрет» (Київ, 2009).

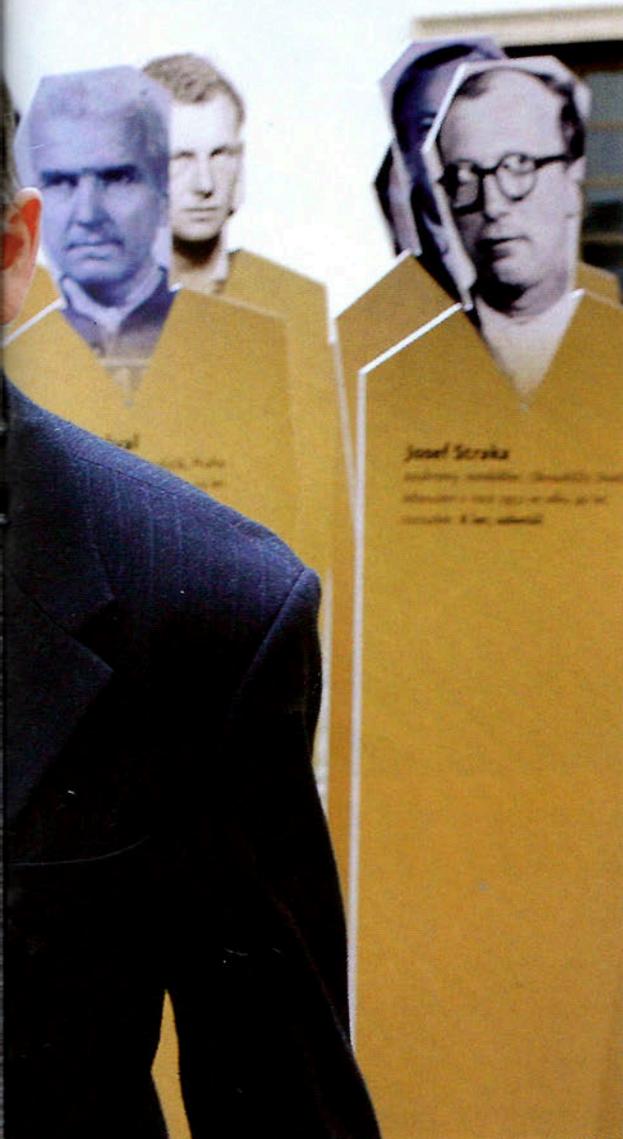

ФОТО: AP

ганах державної влади. Загрозу процесу демократизації становила також Державна служба безпеки Чехословаччини, чимало представників якої пройшли школу КДБ. Народ вимагав рішучих змін у цій структурі, а також зняття з державних посад людей, які скомпрометували себе співпрацею з цією злочинною організацією та взагалі з комуністичним режимом.

Слід зазначити, що Гавел не поспішав рубати з плеча. Несподівано для багатьох колишній дисидент закликав громадян бути толерантними, виступив проти помсти тим, хто перебував при владі протягом останніх десятиріч. Така позиція Гавела багато в чому сприяла утвердженню миру і спокою в суспільстві, дала змогу зробити практичні кроки у проведенні реформ.

У 1991 році тодішній чехословацький парламент призначив комісію з вивчення архівів служби безпеки для виявлення депутатів, які були її агентами. Якщо такі депутати самі не подадуть у відставку, комісія мала оприлюднити їхні імена. У березні того самого року з прямої телевізійної трансляції засідання парламенту громадяни дізналися прізвища десяти депутатів, які таємно співпрацювали зі службою безпеки, але відмовилися подати у відставку. А вже 4 червня парламент ухвалив так званий закон про люстрацію.

Цей закон зачіпав інтереси громадян, які обіймали відповідальні посади на рівні районних комітетів комуністичної партії Чехословаччини і вище, колишніх агентів таємної поліції та всіх, хто співпрацював із нею, а також

випускників вищих партійних шкіл. Крім того, стосувався колишніх членів організацій, якими безпосередньо керувала партія. Зокрема, членів комітетів Народного фронту, який після 1948 року брав активну участь у проведенні чисток на підприємствах, у навчальних закладах тощо.

Згідно із законом про люстрацію громадянам, які потрапили до зазначених у ньому категорій, заборонялося протягом п'яти років обіймати керівні посади в органах державної влади, міністерствах, армії, університетах, судах, ЗМІ, банках, установах, що контактували із зарубіжними країнами. Кожен, хто хотів працювати в зазначених органах, мав пред'явити видану парламентом довідку, що він пройшов люстрацію.

Серед злочинів комунізму десятки мільйонів загублених людських життів у всьому світі. Незалежні історики на основі документів переконливо доводять, що злочини комунізму в Україні значно перевершують злочини фашизму періоду Другої світової війни. Однак аналогічного Нюрнберзькому процесу щодо комуністів в нашій країні не відбулося.

У цьому контексті закон про люстрацію став би кроком до відновлення в Україні історичної справедливості. Такі закони, крім Чехословаччини, ухвалили парламенти деяких інших країн Центральної та Східної Європи, зокрема Польщі та Угорщини. Водночас це не привело до заборони Комуністичної партії як такої. У Чеській Республіці й сьогодні діє Комуністична партія Чехії та Моравії, що присутня в парламенті й на рівних з іншими політичними силами бореться за голоси виборців. ■

люди, які не мають досвіду політичної діяльності та державотворення, не можуть керувати країною. Однак колишні радянські функціонери глибоко помилялися. Історія розпорядилася інакше. Під керівництвом отих «непрофесіоналів» Чеська Республіка досягла значних успіхів на шляху політичних та економічних реформ, побудови демократичного суспільства, підвищення добробуту народу, стала повноправним членом ЄС і НАТО. Тобто отримала те, що їй досі залишається недосяжною мрією для України.

У тодішній Чехословаччині, як і в Україні, колишня партійна номенклатура не хотіла миритися із втратою своїх позицій і була досить серйозною перешкодою на шляху реформ. Десятки тисяч комуністичних функціонерів і далі працювали в міністерствах та відомствах, місцевих ор-

ПРЕЗИДЕНТСЬКА ГВАРДІЯ. Будучи президентом, Вацлав Гавел активно залучав до державного апарату колишніх дисидентів

ЯКІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ

У теорії міжнародних відносин є чимало чітких засобів обрахунку потенціалу країни. Один із них – системний аналіз, що ґрунтується, по суті, на математичних формулах щодо матеріальних величин, до яких, зокрема, належать територія, кількість населення, наявність природних ресурсів, промислових підприємств тощо. За всіма цими показниками Україна значно переважає Чеську Республіку.

Водночас є й інші так звані моральні показники, такі як збереження національної мови, рівень національної самосвідомості, освіти населення, якість національної еліти. З цих показників Україна випереджає Чехію тільки за рівнем освіти. Головним чинником, за яким Україна поступається Чехії, є якість політичної еліти. До цього критерію належать рівень корумпованості, здатність приймати адекватні рішення, вміння робити висновки зі зроблених помилок.

Ідеться про здатність політичної еліти консолідувати зусилля, наприклад, під час світової економічної кризи, вміння знаходити компромісні рішення, поступаючись особистими і партійними інтересами, обстоювати спільну державну позицію в конфліктних ситуаціях (наприклад, в умовах українсько-російського газового конфлікту), під час вирішення важливих питань зовнішньої політики, зокрема щодо вступу до провідних міжнародних організацій.

Крім того, Україна поступається Чехії й за основними зовнішніми показниками, найважливішим з яких є участь у міжнародних організаціях. Значно менша за територією та військовим потенціалом Чехія як член НАТО здатна надійніше гарантувати власну безпеку, ніж Україна, що не є членом цієї найавторитетнішої безпекової організації. Значно більше переваг, ніж Україна, Чехія має також як член ЄС.

З огляду на досвід країн Центральної та Східної Європи можна було б навести велику кількість прикладів безграмотності частини політичної еліти України, що послаблює безпеку нашої держави і, в принципі, може поставити під сумнів існування самої незалежності України. Одним із таких прикладів є

посилання деяких представників української еліти на низький рівень підтримки нашим населенням вступу до НАТО. Свого часу більшість жителів Чехії теж були проти вступу до Північноатлантичного альянсу, але завдяки єдності політичної еліти та проведенню переконливої інформаційної кампанії необхідну підтримку вдалося забезпечити.

НОВЕ ПОКОЛІННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Досвід наших сусідів свідчить також про те, що в більшості країн Центральної та Східної Європи було зроблено кардинальні кроки з метою формування нового покоління чиновників. Колишніх комуністів на керівних посадах у державній службі там уже давно не лишилося.

Візьмімо одну з найважливіших галузей державної служби – дипломатичну. Директор Департаменту персоналу Міністерства закордонних справ Чеської Республіки Маркета Шарбохова розповіла, що після Оксамитової революції кожен працівник, який хотів залишитися на керівній посаді в МЗС ЧР або поїхати працювати за кордон, мав надати довідку про проходження люстрації. У результаті дії закону про люстрацію близько 30% дипломатів припинили свою роботу в міністерстві. Поза сумнівом, це було позитивним чинником, своєрідним очищенням від баласту, змусило пришвидшити підготовку молодих дипломатичних кадрів.

Кожен дипломат, який працює в МЗС ЧР, повинен закінчити Дипломатичну академію (попередні освіта і досвід не мають значення), а також обов'язково володіти англійською та ще однією іноземною мовою. Для тих, хто за віком не може здобути стаціонарної освіти, Дипломатична академія ЧР забезпечує заочну підготовку. При цьому дипломат може не вивчати предметів, з якими він добре обізнаний з огляду на практичний досвід, а підтягнути знання з дисциплін, яких із різних причин він поки що не опанував.

Курс навчання в Дипломатичній академії передбачає шестимісячну теоретичну підготовку (основи протоколу, консульської служби, новітні методики політичного аналізу і планування

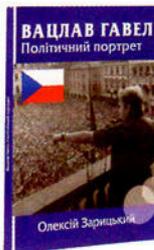

ОКСАМИТОВА РЕВОЛЮЦІЯ. Події 1989 року стали поштовхом до докорінної трансформації Чехословаччини

тощо), чотиримісячну роботу в МЗС ЧР та два місяці стажування в одній із закордонних установ ЧР, зазвичай в Африці, Азії або Латинській Америці.

Кожен дипломат, який має намір працювати на керівних посадах, повинен також пройти курс підготовки вищої кваліфікації, що передбачає опанування необхідних для керівників менеджерських методик, сучасних

УКРАЇНА ДВІЧІ ВТРАТИЛА СВІЙ ШАНС УХВАЛИТИ ЗАКОН ПРО ЛЮСТРАЦІЮ: ПІСЛЯ ЗДОБУТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА ПІСЛЯ ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

ОЛЕКСІЙ ЗАРИЦЬКИЙ. «Вацлав Гавел. Політичний портрет». – Київ: Основа, 2009

правил фінансування дипустанов, вивчення найтислівіших у міжнародній практиці аспектів міжнародного права, спеціальну психологічну підготовку тощо. Працівники МЗС ЧР, за винятком міністра, рішення про припинення повноважень якого приймає урядова коаліція і затверджує президент країни, припиняють роботу по досягненні пенсійного віку.

Директор Дипломатичної академії ЧР Ірена Красницька зазначила, що за першою освітою вона філолог і до Оксамитової революції працювала в од-

ФОТО: AP

ному з чеських видавництв. Потім прийшла на дипломатичну службу, закінчила Дипломатичну академію ЧР, працювала генеральним консулом ЧР в Індії. Після ухвалення закону про люстрацію вона пред'явила в МЗС ЧР відповідну довідку про її проходження. На думку пані Красницької, закон про люстрацію сприяв тому, що до міністерства прийшла значна кількість молодих здібних людей нового мислення, які не були членами Комуністичної партії.

Натомість в українській дипломатичній службі й досі чимало дипломатів з-поміж колишніх комуністичних функціонерів, які свого часу виступали проти незалежності України. Подекуди вони не мають дипломатичної освіти й не володіють англійською мовою, мовою країни, в якій працюють, а інколи й узагалі жодною іноземною мовою. Крім того, не мають змоги опанувати основ дипломатичної науки, адже Дипломатична академія України не здійснює заочної підготовки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОГНОЗИ

Україна двічі втратила свій шанс ухвалити закон про люстрацію: після здобуття незалежності та після Помаранчевої революції. На початку 1990-х такий закон, вочевидь, не міг бути ухвалений, тому що в органах державної влади України залишалася компартійна номенклатура, а президентом став колишній працівник ЦК КПУ Леонід Кравчук (перші справді незалежні вибори, за оцінками міжнародних організа-

цій, відбулися в нашій країні лише після 2005 року).

Однак і після Помаранчевої революції нове демократичне керівництво країни та новий склад Верховної Ради так і не спромоглися ухвалити щось подібне до закону про люстрацію. Українські демократичні сили навіть не розпочали широку дискусію з цього питання. Сьогодні на керівних посадах в держслужбі України не побачиш колишніх дисидентів, рідко зустрінеш представників «Меморіалу», «Руху» чи інших справді демократичних партій та об'єднань.

Тим часом колишня компартійна номенклатура добирає собі на заміну в органи державної влади своїх рідних і знайомих, подекуди подібних до себе безпринципних та непорядних людей, тоді як патріоти, справжні професіонали й чесні громадяни нерідко залишаються на узбіччі. Отже, в Україні за 18 років незалежності не створено основаної на європейських стандартах системи підготовки та добору кадрів, що ґрунтувалася б на суто професійних, патріотичних та ділових якостях людини. Добір кадрів у нас досі здійснюють колишні комуністи і кадебісти, до того ж за радянською методикою.

Прогнозна оцінка подальшого розвитку подій є невтішною, адже за таких обставин у майбутньому на нас чекає країна корупціонерів і непрофесіоналів – вірних послідовників учорашніх комуністів. Годі й думати, що після цього Україна зможе досягти стандартів ЄС і НАТО й стати цивілізованою країною. ■

ФОТО: AP

БЕЗ ТЕРМІНУ ДАВНОСТІ. Колишній прокурор Людмила Божова-Поледнева Відповідає за злочин 1950 року

ЛОГІКА ПОДАЛЬШИХ ДІЙ

З огляду на європейський досвід добору та підготовки майбутньої політичної еліти і державних службовців, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи, доцільно визначити елементарну логіку подальших дій, скерованих на те, щоб Україна зберегла незалежність і стала демократичною, правовою та економічно успішною державою.

1. У зв'язку з початком в Україні передвиборчої президентської кампанії у відкритому обговоренні за участю неурядових організацій, експертів, науковців потрібно визначитися, хто з кандидатів у президенти в перспективі може сприяти підвищенню якості політичної еліти і державних службовців нашої країни та зробити відповідний вибір у ході президентських перегонів.
2. З метою зміцнення громадянського суспільства доцільно спростити процедуру реє-

страції неурядових організацій, ґрунтуючись на досвіді сусідніх з Україною держав Центрально-Східноєвропейського регіону. Адже важливим елементом у формуванні нового покоління політичної еліти і державних службовців є розвиток громадянського суспільства загалом, відкриття обговорення актуальних проблем формування політичної еліти в процесі громадських дискусій, конференцій, круглих столів, полеміки в засобах масової інформації тощо.

3. Слід кардинально змінити нинішню систему підготовки державних службовців, взявши за основу досвід країн Центральної та Східної Європи, що є найближчим для України. Спеціальні вищі навчальні заклади, що безпосередньо готують кадри для державної служби, мають бути забезпечені новим викладацьким складом, який навчався та працював за кордоном і володіє новітніми європейськими методами.

4. З метою пришвидшення формування нового покоління політичної еліти і державних службовців потрібно без подальшого зволікання розпрощатися з чиновниками, які досягли пенсійного віку.

5. Немає жодної потреби призначати колишніх комуністів і кадебістів, які ще не досягли пенсійного віку, на керівні посади в органах державної влади. Такі люди могли б як виняток допрацювати до пенсії на державній службі на посадах консультантів, виконуючи переважно технічну роботу.

6. Доцільно відправити на навчання та підготовку держслужбовців, які прийшли в органи державної влади за рекомендацією колишніх комуністів та кадебістів. Після відповідної професійної підготовки для роботи на державній службі вони мали б узяти участь у відкритому конкурсі, проведеному незалежними експертами, які пройшли відповідну підготовку, зокрема за кордоном.

Монополія впливу

PinchukArtCentre претендує на нову роль – творця історії сучасного мистецтва, яка, вочевидь, дістанеться йому не за заслуги, а через відсутність конкуренції

Автор:
Тамара Злобіна

З 31 жовтня по 20 грудня у PinchukArtCentre (PAC) тривають одразу два проекти. На четвертому і п'ятому поверхах презентовано 20 номінантів Премії для молодих художників. На другому й третьому – виставку «Рудий ліс», де зібрано близько 40 робіт відомих українських митців покоління 1990-х із колекції Віктора Пінчука. Представивши публіці найзірковіших художників світу, сьогодні PAC апелює до місцевої арт-сцени, декларуючи устами генерального директора Екхарда Шнайдера амбітну мету – почати новий розділ історії сучасного мистецтва України. Якщо врахувати монополію PAC у впливі на глядачів (жодна інша інституція не може похвалитися такими ресурсами та відвідуваністю), селекційні стратегії центру та їхнє підґрунтя набувають особливого значення.

**ПІСЛЯ СОРОСА:
ЗНАЙТИ ІНШУ КОРОВУ**

Українське мистецтво ще з радянських часів моноцентричне – тоді Спілка художників та Художній фонд розподіляли держзамовлення й матеріальні блага взамін на ідеологічну лояльність. У 1990-х роль «дійної корови» стали виконувати Центри сучасного мистецтва (ЦСМ), засновані Джорджем Соросом. Мережа ЦСМ надавала щедрі гранти та створювала додаткові можливості для міжнародної репрезентації, однак не для легітимації у місцевому контексті. Значне напруження між прихильниками контемпорарі й традиціоналістами зберігалось, як і консервативні смаки глядацької аудиторії.

У 2003 році Сорос остаточно припинив фінансувати ЦСМ, вважаючи їхню місію завершеною. Не маючи навичок самостійного створення альтернативних інституцій, просторів, керованих митцями (artist-run spaces), та інших антикомерційних стратегій, відомих західним колегам, українські художники занедають перформанси та інсталяції і вдаються до менш критичного, однак візуально привабливішого (а отже, прода-

КОСМІЧНІ
ІНСТАЛЯЦІЇ
МАРІКО МОРІ.
Віктор Пінчук
робить ставку
на гучні імена
та масштабні
проекти

ФОТО: МІРНОЮ ХАЙЛОВ

ПОЧЕСНІ ГОСТІ.
Проглянувши
черговий
репортаж з
«елітою та
бомондом»,
киїани
шикуються
в черги за
актуальним
символічним
товаром, як за
екзотичними
бананами та
ананасами у
радянські часи

ФОТО: УКРАЇНОФОРМ

ванішого) мистецтва, переважно живопису.

ЕЖИ ОНУХ, директор ЦСМ у 1997–2005 роках, директор Польського інституту в Києві, яскраво охарактеризував психологію українських художників фразою: «Доїти корову, доки це можливо. А потім не треба її годувати, треба знайти іншу корову».

Затишшя змінюється вибухом у другій половині 2000-х. З приходом покоління «наро-

джених у 1980-ті» розвиваються нові форми мистецької самоорганізації й водночас з'являється нова «дійна корова» – приватний капітал, зацікавлений у набутті респектабельного іміджу. Поява групи «Р.Е.П.» у 2004-му знаменувала спрямованість молодих митців на соціально ангажоване, політичне мистецтво, готовність самостійно займатися критичною та кураторською роботою (окрім власне художньої), а відкриття Pinchuk-и

LIVE PRAVA.COM.UA

«ФОРМАЛІНОВЕ» МИСТЕЦТВО. Коли говориш Демієн Хьорст, маєш на увазі арт-центр Пінчука

ArtCentre у 2006-му стимулювало різке підвищення інтересу до сучасного мистецтва з боку широкої публіки, розвиток місцевого арт-ринку та комерційних галерей.

ПО-БАГАТОМУ

Уже перша виставка, якою відкрився РАС («Новий простір»), демонструвала орієнтацію на якомога статусніших, дорожчих і медійніших світових художників, твори яких Пінчук спроможний придбати. Наступні також будувалися за принципом the best of the best: нові придбання у колекцію (проект Reflection), «21 Росія», персональні проекти Віка Муніса, Маріко Морі, Андреаса Гурскі, Сем Тейлор-Вуд і «довгограючий» (ледь не півроку) «Реквієм» Демієна Хьорста. Мінімальні концепції, прописані у прес-релізах, слугували радше спільним дашком для зібраних творів, аніж самостійними кураторськими висловлюваннями (взагалі куратори у РАС виконують роль вправних оформлювачів вітрин чи облицчя марки, як Володимир Кличко на Венеційському біенале).

Названі митці є елітою комерційного мистецтва. Слід віддати належне: бачити їхні роботи безпосередньо у Києві – справжня розкіш, а традиція виставляти поруч твори вітчизняних художників вписує останніх у світовий контекст. Однак мистецтво у такому форматі надто легко сприймати, варто лише трохи відійти від зашкарублених естетичних конвенцій соцреалізму (чи реалізму зразка Андрійвського узвозу) – і можна спокійно насолоджуватися спогляданням видовищних об'єктів, що не вимагають включення публіки у процес культурного виробництва.

У пастку створеного гламурно-дозвілєвого контексту потрапляють критичніші ініціативи РАС, наприклад, простір Project room, у якому демонструються твори молодих художників. Група «Р.Е.П.» представила там «Патріотизм. Мистецтво як подарунок» (2008), у якому спробувала проаналізувати шляхи розвитку мистецтва (ринковий, через підтримку держави і незалежний).

НОМІНАНТИ ПРЕМІЇ ПІНЧУКА RTCENTRE

Художники:
 Мирослав Вайда,
 Артем Волокітін,
 Андрій Галашин,
 Гамлет Зінківський,
 Микита Кадан,
 Жанна Кадирова,
 Майя Колесник,
 Володимир Кузнецов,
 Лада Наконечна,
 Оксана Проценко,
 Олексій Сай,
 Олексій Салманов,
 Олеся Хоменко,
 Олексій Хорошко,
 Іван Чубуков,
 Маша Шубіна.
Групи:
 BLUEMOLOKO,
 «Шапка», SOSka,
 SYN

ФОТО: УМІН

ПОТРАПИЛИ У СПИСОК

Заснувавши премію для молодих художників, РАС претендує на нову роль – творця історії, що, вочевидь, відстанеться йому не за заслуги, а через відсутність конкуренції. Остаточні висновки про те, що саме «увіковічуватиметься», можна буде зробити 4 грудня, коли нагороджуватимуть переможців. Тоді ж оголосять і «Приз громадськості» (фінансовий еквівалент якого суттєво менший – 10 тис. грн), отже, побачимо, що є мистецтвом для широкої публіки.

Попередньо виникає враження, що двадцятка фіналістів формувалася за принципом «щось більш-менш адекватне» – туди увійшла група SOSka зі значним професійним стажем, а разом із нею створені 2008 року групи BLUEMOLOKO та SYN. П'ятеро художників, які стали відомими завдяки участі у групі «Р.Е.П.», представлені індивідуально. Хтось пропонує соціальне відео, а хтось спектаклярний живопис. Сам принцип премії – визначити найкращого чи найкращу на основі лише кількох представлених робіт – позиціонує творчість як певний споживчий продукт. У цьому контексті несподівано критично звучать слова Лади Наконечної, що супроводжують її проект у каталозі до виставки: «Я не хочу змагатися з художниками. Адже мистецтво – це продукування знань. А знання не є товаром».

Для передачі повідомлення група розробила піктографічне письмо, в якому малюнки означають певні поняття. Озброївшись роздрукованим «словником», відвідувачі захоплено розшифровували одне-два сполучень символів на кшталт «мистецтво – гроші – проституція» і, порозважавшись, йшли далі, не охоплюючи всього змісту проекту.

ПІНЧУК І ПІАР

Якщо Сороса цікавили передусім соціальні трансформації у Східноєвропейському регіоні (з якого походить угорський фінансист-філантроп), то український олігарх Віктор Пінчук, заснувавши фонд свого імені, арт-центр і премію, діє у межах міжнародної етики «соціальної відповідальності», що розглядає добродійність як ознаку стабільності та цивілізованості бізнесу. Зацікавленість у парі, а не в мистецтві як такому, видає ціла низка деталей: відкриття РАС у найпрестижнішій частині міста, в будинку, приміщення якого недостатньо великі (для деяких робіт Демієна Хьорста довелося будувати додатковий павільйон), із розкішним SkyArtCafe та оригінальними туалетами, але малою лекційною кімнатою, де не завжди вміщаються всі охочі. Гучні медіа-події, організовані фондом Пінчука, такі як виставка живопису сера Пола МакКартні, створюють специфічний контекст для сучасного мистецтва, що утверджується у масовій свідомості не лише як «нормальна» художня практика, а й як модне дозвілля, що вимагає правильно дібраних сумочки та макіяжу, а не готовності міркувати і робити власні висновки. Трирічна діяльність РАС, підтримана найвагомимим у нашому суспільстві аргументом – великими грошми, розвинула стійкий інтерес до сучасних форм творчості, однак не навчила глядачів критично їх сприймати та аргументовано оцінювати. Заяви на кшталт «корови у формаліні – не мистецтво» або «українці – дикуни, бо не розуміють великого генія Демієна Хьорста» не можуть слугувати основою дискусії про те, що ми волимо вважати мистецтвом сьогодні. ■

Вірус свободи

Природа мистецтва не визнає державних кордонів та національних канонів

Автор:
Ігор
Померанцев,
письменник

Нещодавно я побував на виставці в лондонській галереї Саачі (Saatchi Gallery). Виставка називалася «Без покривал: нове мистецтво Близького та Середнього Сходу». Майже два десятки художників Близького Сходу й Ірану показали роботи про воєнні конфлікти в своїх країнах. Та не лише про це. Найбільше мене вразили самокритичні, іронічні інсталяції, що зображували співвітчизників та єдиновірців: жінок у молитві з чорними дірами замість облич, іранок в образі столичних повій, і знову жінок із кухонним начинням замість облич. Я ледве повірив власним очам, побачивши на фотографіях напівголих мусульман, знятих у відверто еротичних позах. Так, в Англії художників-провокаторів нагороджують найпрестижнішими преміями, в Росії їм час від часу відривають носи, в Україні їх частіше за все не помічають або ж цінують здаля, коли вони за кордоном. Але в країнах клерикальної чи військової диктатури такі художники ризикують свободою. В лондонській галереї Саачі я подумав про те, що природа мистецтва не визнає державних кордонів та національних канонів і що сенс цієї природи, та й загалом художнього обдарування – шокувати, підбурювати, ставити непріємні діагнози, розбурхувати уяву. В творчості, культурі є якась зараза, якийсь вірус свободи, ко-

трий насторожує владу, особливо абсолютну.

Дивлячись на роботи східних художників, я, хоч як дивно, згадав про джаз, про те, як він драгував радянських і нацистських ідеологів. Жданови й геббельси мали рацію: сам родо-від джазу прямо пов'язаний із прагненням афроамериканців до свободи. Я навіть ризикнув би сказати, що джазова імпровізація – це музично-акустичний зліпок свободи. Саме тому в нацистських інструкціях забороняли «негроїдальну розбещеність», «єврейський песимізм», «вигуки музикантів», «істеричні ритмічні переходи, характерні для музики варварів, які збуджують ниці інстинкти, чужі для німецького народу». На щастя, німецький народ не вдалося вберегти від «нищих інстинктів». Після галереї я зайшов до винного бару й накидав вірш:

Йї можна назвати
«втечею раба».
Вночі він крадеться з обори,
Мимохідь гладячи псів.
Підіймається до струмка
Йї мчить з усіх сил
Вгору по течії.
Біжить важко, зосереджено.
Йому вслід сичать гримучі змії
Йї облизуються п'явки.
Він жене на Північ до штату
Теннессі.
Вдень буде спати,
А вночі знову гнати на Північ.
Про що я?
Авжеж.
Про джазову імпровізацію.* ■

* ПЕРЕКЛАД
ОЛЕКСАНДРА
ГРИГОР'ЄВА

Екскурсія у майбутнє

Швидкісні потяги об'єднують країни й дають нове життя депресивним регіонам

ФОТО: ЕРА

Автор:
Дмитро
Губенко

Уявіть собі, що ви вранці сідаєте на київському вокзалі на потяг, а вже за півтори години ви у Львові. Проводите у місті Лева ділову зустріч, випиваєте чудової місцевої кави, а на обід встигаєте повернутися до столиці. Фантастика? А ось у 11 країнах світу пасажирів залізниць вже мають можливість подорожувати зі швидкістю 300 або й більше км/год. Ще в кількох державах потяги подолали рубіж у 200 км/год. Довжина швидкісних магістралей на планеті зростає щороку, ро-

блячи наш світ дедалі меншим.

ШВИДКІСНА СТИМУЛЯЦІЯ

Світова економічна криза відродила інтерес до швидкісних потягів навіть у такій скептично налаштованій щодо залізничних пасажирських перевезень країні, як США. У своєму історичному розвитку Сполучені Штати зробили ставку на авіаційний та автомобільний транспорт, передусім на національну систему автострад-хайвейв. Як результат, колись могутні американські залізници втратили пасажирів.

У 1970 році Конгрес створив напівдержавну компанію Amtrak, але її ненадійні та повільні пасажирські потяги не користуються популярністю. У 2000 році залізницю засобом міжміського пересування обрав лише 1% американських пасажирів.

Однак у стимуляційному пакеті, за допомогою якого президент Барак Обама намагається реформувати американську економіку, на розвиток швидкісних залізниць виділено \$8 млрд. Цієї суми явно замало для такої великої країни, але на місцях сподіваються на інвесторів і додаткові

надходження з федерального бюджету. Найбільш рішуче наладштовані в Каліфорнії, де планують збудувати мережу магістралей загальною вартістю \$40 млрд. Цей штат якнайкраще підходить для такого проекту: висока щільність та мобільність міського населення, а також переважаність місцевих автошляхів та аеропортів вказують, що нова транспортна послуга матиме попит.

Швидкісні потяги найефективніші для подорожей тривалістю 2–3 год (тобто на відстань до 600 км). У цьому випадку загальний час дороги до аеропорту, проходження всіх рівнів безпеки, польоту, а потім ще й доїзду до пункту призначення перевищує час подорожі у швидкісному потязі. Залізниця має й інші конкурентні переваги над авіацією: незалежність від метеумов, можливість проміжних зупинок на маршруті, пасажир не повинен здавати багаж та проходити численні перевірки службами безпеки, а також може розраховувати на точний час прибуття. На деяких європейських маршрутах (Париж – Брюссель, Кельн – Франкфурт) літаки вже програли конкурентну боротьбу потягам, а деякі авіакомпанії продають комбіновані квитки, які включають і залізничний сегмент.

Екологічно свідомим каліфорнійцям також має припасти до смаку й те, що швидкісні потяги споживають менше палива на людину/кілометр подорожі, ніж автомобілі чи літаки, а також виводять із природного стану значно менше земельних ресурсів. Зрештою, потяг зменшує потребу користування екологічно шкідливішими видами транспорту та сприяє скороченню числа корків на дорогах. Один японський потяг Shinkansen серії E4 перевозить 1634 сидячих пасажирів та навіть більше, якщо враховувати тих, хто подорожує стоячи. Проте є в цього виду транспорту й великий мінус – висока вартість будівництва.

СВІТ СТАЄ МЕНШИМ

У Франції прокладення одного кілометра швидкісної колії коштує приблизно €10 млн, і це ще не межа. Швидкий рух дорогий через кілька причин. По-перше, для нього потрібні окремі колії, на які не допуска-

тимуться тихохідні товарні та пасажирські потяги. По-друге, магістралі мають бути якомога пряміші, з великим радіусом поворотів (у гірських країнах це вимагає значної кількості тунелів та мостів). По-третє, під час їх прокладання використовують суцільні зварні рейки та багато інших складних технологічних деталей. Нарешті, самі швидкісні потяги теж недешеві – близько €2 млн за вагон.

Піонерами швидкісного залізничного сполучення були Японія, Франція та Німеччина. Компанії з цих країн і сьогодні домінують на світовому ринку швидкісних потягів, який стрімко зростає. Майже щороку в різних кінцях світу відкривають нові лінії. Японські творці Shinkansen зробили аналог свого технологічного дива на Тайвані й тепер шукають нових клієнтів. Французький Alstom постачав потяги для швидкісної залізниці AVE в Іспанії, а німецький Siemens активно співпрацює з Китаєм. Нині всі західні компанії конкурують за швидкісні залізничні проекти, які планує практично кожна країна Перської затоки.

Наймасштабніший на сьогодні проект реалізує китайський уряд, він виділив на наступні три роки \$300 млрд на розширення своєї залізничної мережі на 20 тис. км. При чому 13 тис. з них будуть призначені для швидкісного руху. Час подорожі з Пекіна до другого найважливішого міста країни Шанхая незабаром скоротиться з десяти до чотирьох годин, а швидкість потяга сягатиме 380 км/год. Уже сьогодні з Пекіна до міста Тянджін, що за 120 км, можна доїхати замість години лише за 27 хвилин. При цьому, якщо раніше Китай закуповував готові потяги у західних країн, то на нові лінії вийдуть уже вдосконалені самими китайцями вагони.

Швидкісні магістралі покликані принести економічну активність у центральні та західні райони КНР. Очікують, що робота в глибинці стане привабливішою для фахівців зі східного узбережжя, якщо вони відчуватимуть себе ближчими до рідних місць. Як приклад експерти наводять іспанське місто Вальядолід, яке практично відродило швидкісна лінія, що з'єднала його з Мадри-

дом. Відомі столичні професори тепер вважають за честь викладати у місцевому університеті. Після спорудження швидкісних ліній мешканці мегаполісів навіть переїжджають жити до таких провінційних міст, де спокійніше і дешевше, не втрачаючи при цьому вигідної роботи у великих економічних центрах.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗ І НИНІ ТАМ

Україна теж намагалася не стояти осторонь прогресу. В 2007 році Укрзалізниця презентувала проект поділу залізничних шляхів для вантажних і пасажирських перевезень, що зробило б можливим організацію пасажирського сполучення зі швидкістю до 200 км/год між містами-господарями Євро-2012. Загальну вартість проекту оцінювали тоді у 27 млрд грн. У липні цього року, однак, проект був згорнутий через брак допомоги з боку держбюджету. Тепер Укрзалізниця хоче запровадити швидкісний рух до 2020 року самостійно – але за рахунок «зниження інвестиційного навантаження» швидкість потягів планують обмежити до 160 км/год.

Швидкісним, проте, цей рух можна назвати умовно, адже в Євросоюзі такими вважають потяги, що рухаються зі швидкістю понад 200 км/год. Експреси, що курсують між Києвом та кількома обласними центрами, вже сьогодні на деяких ділянках розганяються до 140 км/год. А отже, виїхавши вранці з Києва до Львова, повернутися до столиці на обід українцю у найближче десятиріччя не вдасться.

Тим часом у багатьох інших країнах давно зрозуміли: ніщо так ефективно не об'єднує нації, як зручні й швидкі шляхи сполучення, зокрема залізничні й автомобільні. Саме для цього тягне мережу автострад та швидкісних залізниць у свою західну глибинку Китай. Саме для того, щоб зв'язати історичні області Далмація та Славонія, форсовано будувала після здобуття незалежності автобани Хорватія. В Україні ж шлях із Півдня чи Сходу на Захід вимагає більше доби й часто вимагає пересадки в Києві. Консервація такого стану речей означатиме, що фрагментованість та відставання України від світу в майбутньому лише зростатимуть. ■

ІСТОРІЯ ШВИДКОСТІ

1903 рік

Локомотив, створений німецькими компаніями Siemens & Halske та AEG, на експериментальній ділянці демонструє швидкість 210,2 км/год

1964 рік

У Японії відкрито першу в світі швидкісну магістраль Tokyo – Осака завдовжки 515,4 км, яку потяги Shinkansen долали зі швидкістю до 210 км/год

1976 рік

Перший у Європі швидкісний потяг Intercity 125 починає рух у Великій Британії (розігнався до 201 км/год)

1981 рік

Відкрито швидкісну магістраль LGV між Парижем та Ліоном. Франція стає одним із світових лідерів швидкісного залізничного сполучення

2003 рік

Японський експериментальний потяг MLX01 встановлює рекорд швидкості для потягів-магнітопланів (581 км/год)

2007 рік

Французький потяг V150 встановлює рекорд швидкості для рейкових потягів (574,8 км/год)

Автентичний куточок на краю України об'єднує місцевих мешканців та заїжджу богему в прагненні зберегти його первозданність

Автор: Роман Кабачій

У зимку тут літають орлани-білохвости, завивають пронизливі холодні вітри, а лиманом пропливає сіра дніпровська крига. Навесні до лагун заходить на нерест кефаль і розквітають орхідеї. Влітку з'являються пелікани, пускає свої коси ковила і влаштовують шлюбні ігри каракурти. Осінь настає повільно, підбиваючи підсумки ще одного прожитого сезону.

Кінбурнська коса, земля поміж Чорним морем і Дніпро-Бузьким лиманом, вабить гостей своєю природою, історією та приязними мешканцями, нащадками прогноївських козаків.

КРАЙНІЙ ПІВДЕНЬ

На Кінбурні праця перемежовується з відпочинком, одне породжує інше, а разом складається в любов до цього невеличкого кавалка землі. Єдине, що хвилює місцевих мешканців, а також прихильників Кінбурна на «матеріку», – це зовнішнє втручання. «Ми маємо протриматися до створення Національного парку, а тоді вже косі нічого не загрожуватиме», – усі як один сподіваються вони.

Основний транспорт на Кінбурнській косі – «газики» й «уазики» радянського виробництва. Однак щороку більшає сучасних джипів: вони прокладають заповідним степом нові траси, винищуючи ніжну місцеву флору та вичавлюючи пташині й гадючі гнізда. Джипи є символом нахабного прориву цивілізації в життя трьох рибальських поселень на Кінбурні, тож викликають своєю появою щирю ненависть місцевих.

Кінбурн – Гострий Ніс

Тут налічується
465
видів рослин
4710
представників
фауни

«Парадоксально, але коса стала жертвою власної публічності: треба заробляти гроші на життя... Але прихід людей із гаманцями перетворить її на відстійник», – каже Олександр, власник кількох катерів, що доправляють відпочивальників з Очакова на протилежний бік коси. Не погодитися важко: після перших відвідин хочеться приїздити до Кінбурна ще і ще, однак незброєним оком видно, як змінює незаїманість коси щорічна навала охочих понижитися на безлюдних пляжах росян, українців, поляків.

«Сам по собі приїзд відпочивальників багато не змінює, – пояснює голова комітету «Кін-

бурн – життя» отець Михайло Шполянський. – Змінить забудова нових готелів на семистах нібито вже розданих ділянках. Після цього коса перестане існувати».

Роздачу ділянок (ймовірно, за хабарі) пов'язують з іменем уже відставленого губернатора Олександра Садикова. Однак він є лише уособленням прагнень усіх тих, кому не шкода вкласти гроші в землю на «Гострому Носі» – саме так перекладається назва коси з турецької мови.

Ще 2007 року Верховна Рада ратифікувала «Протокол про збереження біотичного та ландшафтного різноманіття»

йшли б для інвестицій інші місця.

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ПРОТИ НЬЮ-ВАСЮКІВ

У 1950-х нижньодніпровські піски насаджували сосною, ця тенденція не оминула й Кінбурн: із 18 тис. га ландшафтного парку тут близько 6 тис. га – штучні ліси. Вони є і багатством, і бідою півострова: сосна швидко устилає південний пісок сушнякам, підпалити який може навіть необережно кинутий недопалок. Місцеві досі згадують, як у 2000–2001 роках на косі згоріло близько 1000 га лісу. Тоді загинуло чимало звірів і птахів, а пожежа загрожувала підійти й до прибережних поселень. Рятуватися від нещастя на Кінбурні особливо важко, адже наявні шляхи прокладені в сипучих пісках, а потрібна пожежна техніка зберігається на «великій землі» – в Очакові, Голій Пристані. Подальше «освоєння» коси, може, і прокладе нові асфальтові дороги, а ось чи забезпечить від пожеж? Навряд чи.

Садиба Людмили Зелінської з Покровки є прикладом того, як козацькі предки будували зимівники. Поміж піщаних дюн – оточена акацією оаза: хата й город. І пісок не дме, і затишок від сонця гарантовано. Гості Зелінської – москвичі, одесити, кияни – на побут не нарікають. Навпаки, умивальник надворі, приготування їжі з екологічно чистих продуктів власноруч і просто неба – щастя для спраглих урбанізованих душ. А якщо додати ще чвертьгодину прогулянку тихим степом до моря та смачний плов із мідій, який хазяйка готує з нагоди приїзду довгожданих відпочивальників, то вам не захочеться жодних евроремонтів. Хоча серед гостей Кінбурна трапляються й вибагливі. Їхні бажання намагається задовольнити єдиний у Покровці готельний комплекс «Крутая осыпь», званий жартома «Крутою особою».

Перебування на Кінбурнській косі вселяє приїжджим нічим не замінний дух давності цієї землі. Знаний ще давніми греками, Кінбурн мав тоді назву Борисфеніда. У XVII столітті на місці сучасного села Покровські Хутори турки заснували фортецю Кіл-Бурун (у слов'янському звучанні

ФОТО: НАТАЛКА ПЕТРИШКА

до Бухарестської конвенції, виконання якого тісно пов'язане зі збереженням цінних природних комплексів Кінбурна. Натомість Миколаївська облрада вирішила відчирити у майбутнього парку 1550 га земель під «територію перспективного розвитку». З них близько 400 га особливо цінних ділянок на узбережжі Чорного моря. На-

разі це рішення заморожене, однак важко відповісти, в якому напрямку події розвиватимуться далі. Уже сьогодні ціни на ділянки в кінбурнських селах нагадують підкиївські, а це лише початок можливого дерибану всього півострова. Однак якби дерибанщики хоча б уявляли, навіщо, окрім грошей, їм потрібен Кінбурн, можливо, зна-

РИБАЛЬСЬКИЙ КРАЙ.
Піщана смужка
суходолу
між морем
і лиманом

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

V ст. до н. е. – перша згадка про Кінбурн-Гілею у працях Геродота.

1696 р. – будівництво османської фортеці Кіл-Бурун (Кінбурн) у гирлі Дніпра.

1735–1769 рр. – існування на Кінбурні козацьких солепромислів (Прогонівська паланка).

1771 р. – захоплення Кінбурна російськими військами Александра Суворова.

1788 р. – невдала спроба відновлення турками Кінбурна у Кінбурнській морській битві.

1856 р. – за умовами мирного договору між Росією і Туреччиною фортецю Кінбурн розібрано.

1954 р. – передача Кінбурнської коси з Херсонської області у Миколаївську.

1992 р. – створення Регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська коса»

ЦІЛЮЩА РОПА.
Грязьове озеро –
одна з «фішок»
Кінбурнської коси

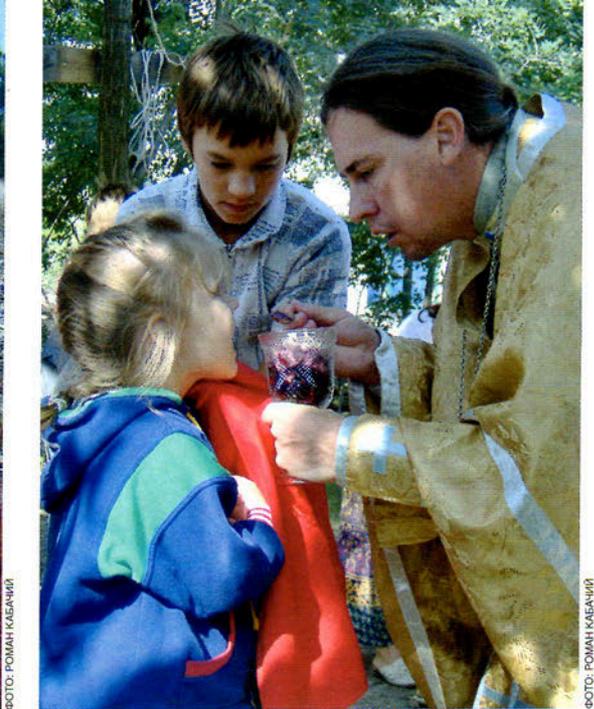

ФОТО: РОМАН КАБАЧНИЙ

ФОТО: РОМАН КАБАЧНИЙ

Кінбурн), що разом з Очаковом стерегла вихід із Дніпра у Чорне море. 1771 року Кінбурн завоювали росіяни, а під час спроби турків його повернути козаки знову прославилися: допомогли розбити флот султана Абдулі Гаміда I. Козацький ватажок Сидір Білий помер від завданих ран і з почесними був похований у Кінбурні. Фортецю ж розібрали після Кримської війни, нині від неї залишилися лише оборонні вали. Однак коли сьогодні на самому краєчку Кінбурна ваш погляд зупиниться на могутньому ударі зеленої хвилі Дніпра об синювату морську, ціла історія півострова знову постане у своїй величч.

МІСЦЕ СВОБОДИ І ТВОРЧОСТІ

За радянських часів відпочинок на кінбурнському узбережжі стала практикувати миколаївська інтелігенція. І зараз ви, сидячи, приміром, у непримітному сільському барі при магазині, зможете почути задушевні бесіди про літературу та мистецтво. Тепер на Кінбурні є й свої митці: художник Володимир Зебик оселився тут назавжди, допомагає в оформленні місцевих

забігайлівок і школи в Покровці. А те, що свої роботи продає в Москві на Арбаті, нікого не дивує – сюди й не такі зірки заїжджують.

Отець Михайло Шполянський не є місцевим священиком – приїздить відпочивати з родиною. Проте має авторитет і вважається своїм: порадою, добрим словом завжди допоможе, прийме сповідь. Виходець із родини петербурзьких інтелігентів, які переселилися до Миколаєва, створив у брежнєвські часи осередок дисидентів на Півдні, на два роки був ув'язнений за вільнодумство. Нині організовує разом із родинами відпочивальників дитячі спектаклі у власному бунгало.

Допомагає йому час від часу отець Сергій Павелко, молодий священик родом із Херсона. У Миколаєві очолює іконописну майстерню «Небо на землі». Ця школа вже випустила чимало митців. Наприклад, вони презентували своє вміння у Львові, де спільно з місцевою художницею Іванкою Крип'якевич-Димид мали виставку «Де всі єдино будуть» у Національному музеї. Отець Сергій також активно долучається до справи

У ПОЛЬОВИХ
УМОВАХ.
Отець Сергій
Павелко
причащає
дітвору

порятунку Кінбурнської коси, будучи членом об'єднання «Кінбурн – життя». Останнє разом із Регіональною чорноморською мережею громадських організацій повсякчас порушує питання майбутнього коси у локальній пресі, демонструючи небайдужість суспільства до дій влади.

Осінь – пора роздумів про минуле та планів на майбуття. Майбутнє Кінбурна в руках лю-

ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНУ ПРОГРАМУ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ НА 2000– 2015 РОКИ» ПЕРЕДБАЧЕНО СТВОРЕННЯ В 2007–2009 РОКАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КІНБУРНЬСЬКА КОСА». ПОКИ ЩО ЦЬОГО НЕМАЄ

дей, яким небайдужа його доля саме як природно чистої піщаної коси, перлини Причорномор'я. Закінчиться сезон, і о. Шполянський сяде в «уазик», щоб разом зі своїм домашнім дитбудинком (окрім трьох своїх уже дорослих дітей, виховує ще восьмеро прийомних) зібрати на узбережжі сміття, залишене «вдячними» відпочивальниками, і закопати його далеко в дюнах. А потім готуватися до наступного літа – нової боротьби за Кінбурн. ■

ГЕОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Кінбурнська коса займає західну частину Кінбурнського півострова, що омивається з півночі Дніпро-Бузьким лиманом, із заходу – Чорним морем, з півдня – Ягорлицькою затокою. Розташована на території Очаківського району Миколаївської області. Населені пункти – села Василівка, Покровка і Покровські хутори. Нараховується 465 видів флори, 4710 представників фауни, частину з яких внесено до Червоної і Зеленої книги України, а також до Європейського Червоного списку. Найцінніший вид рослинності – орхідеї. Основний лісовий масив: кримська сосна. Також є дуб, осика, вільха, унікальні угруповання дніпровської берези, ковила. На території коси – прісні та солоні озера.

К Н И Г А Р Н Я

ВІДКРИТТЯ

НОВОЇ КНИГАРНІ "Є"

12 листопада

м. Київ, вул. Спаська, 5

ПОТЕРЕЛ

З НАГОДИ ВІДКРИТТЯ*

Придбай будь-що в КНИГАРНІ "Є" на вул. Лисенка, 3, м. Київ, до 11 листопада

12 листопада о 18:30 прийди в КНИГАРНЮ "Є" на вул. Спаській, 5, м. Київ, та виграй:

- сертифікат на 1000 грн на придбання товарів у книгарні "Є"
- 5 річних передплат на журнал «Український тиждень»

* Детальні умови дізнайся в КНИГАРНІ "Є"

Через графен до зірок

Учених охопила вуглецева лихоманка. Точніше, графенова – цей новий наноматеріал наближає революцію у світі електроніки та високих технологій, тому Кремнієву долину в США невдовзі можуть перейменувати на Вуглецеву

Автор: Тарас Литвин

Доля вуглецю нагадує долю кремнію. Спочатку із силіцію робили скло, кераміку, цеглу, цемент, а тепер він є основним матеріалом для електроніки та сонячної енергетики. Вуглець раніше люди кидали в піч – як вугілля, мастили ним чоботи – вакоєю, прикрашали тіло – діамантами та прикладали до електричних кабелів – тролейбусні графітові контактні колодки.

Ситуація кардинально змінилася у 2004 році, коли британські та російські дослідники вперше отримали графен – мікропілківку вуглецю завтовшки в один атом. Це був типовий наноматеріал, по суті, вуглецева нанотрубка у розгорнутому вигляді. Інакше кажучи, графен – це окремий атомний шар графіту. Побачити його можна лише під мікроскопом, а ось купку шарів бачили всі: для цього достатньо провести на папері лінію простим олівцем.

Властивості нового матеріалу відразу привернули увагу вчених – графен є найміцнішим у світі матеріалом, він еластичний і має найвищу електропровідність за кімнатної температури. Графену пророкують велике майбутнє, зокрема у суперкомп'ютерах, де розмір схем буде в мільйони разів менший за нинішні.

ЧИП-КОМБІНЕЗОН

Нещодавно, цієї весни, вчені Массачусетського технологічного інституту сконструювали графеновий чип – підсилювач частоти. Він приймає вхідний електричний сигнал звичайної частоти, а на виході видає сигнал більшої частоти. «Ми постійно прагнемо підвищити частоту, щоб прискорити роботу комп'ютерів та мобільних телефонів, – каже професор Томас Паласіос. – Звичайними способами дуже важко здолати бар'єр частоти 4 або 5 ГГц, та нова графенова технологія допоможе розробити системи з частотою від 500 до 1000 ГГц». Вчені прогнозують, що повноцінний комерційний продукт з'явиться за рік-два.

Цей проект фінансує американський військовий інститут нанотехнологій Соулджер. Крім комп'ютерних чипів, армія США планує використовувати графен у військовій амуніції. Уявіть собі куленепробивний тонкий комбінезон, що відстежує стан здоров'я солдата, загоює рани, автоматично підтримує зв'язок із колегами і постійно контролює концентрацію хімічних та біологічних речовин навколо.

ЛЮБА, Я ЗМЕНШИВ ТРАНЗИСТОР!

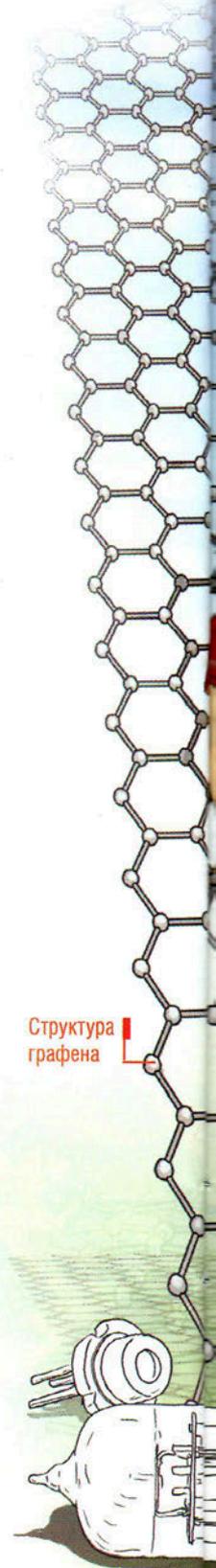
В електроніці діє правило: розміри девайсів мають зменшу-

ватися, а швидкодія – зростати. Подальше зменшення кремнієвих транзисторів неможливе, тому що за розмірів менше ніж 10 нм починають проявлятися квантові ефекти і погіршуються електронні властивості. Тому графен став виштовхувати кремній із транзисторного олімпу. Кілька наукових груп у Британії та США вже створили графенові транзистори, у яких квантові ефекти не виникають, бо графенові електрони поведуться як безмасові частинки.

Графенові транзистори працюють набагато швидше, ніж кремнієві, й споживають менше енергії, але контролювати їхню стабільність було важко. Цю перепону подолали вчені з Політехнічного інституту Ренселера в США. «Змінюючи хімічні властивості поверхні, на якій є графен, ми навчилися контролювати його властивості, – каже професор політеху Сарой Наяк. – Тобто ми налаштовуємо електричні властивості матеріалу на потрібну нам хвилю». Якщо графен знаходиться на обробленій киснем поверхні, він виявляє напівпровідникові властивості, а якщо на обробленій воднем – металічні.

Графен – універсальний солдат третього тисячоліття. Професор Манчестерського університету Андре Гейм каже,

Структура графена

ГРАФЕН – ІДЕАЛЬНИЙ КАНДИДАТ ДЛЯ КОСМІЧНОГО ТРОСУ

що «сучасна напівпровідникова промисловість використовує ледь не всю періодичну таблицю елементів. Уявляєте, коли один матеріал зі змінними властивостями – графен – зможе замінити всі ці елементи?»

ДРАБИНА НА НЕБО

«Графен захопив уяву дослідників усього світу», – каже Марк Хьорсем, професор хімії Північно-Західного університету США. Минулого місяця Хьорсем виявив перспективні електричні властивості графену в поєднанні з органічним напівпровідником перилен-3,4,9,10-тетракарбоксил-діангідридом (PTCDA). Новий матеріал планують використовувати у молекулярній електроніці, хімічних та біологічних сенсорах, фотоелектриці.

Японці навчилися друкувати графеном на фторованій гнучкій поверхні. «Нам вдалося використати надзвичайну електропровідність графену і сконструювати гнучкий активний дисплей, у який інтегровано надруковані еластичні провідники, органічні транзистори і органічні світлодіоди», – каже Цуйоші Секітані з Токійського університету. Дисплей можна розтягнути на 30–50%, натягти на півкулю без жодних пошкоджень. Це відкриття дасть змогу використовувати графен у сенсорних приладах, на гнучких частинах пристроїв.

У своїх мріях щодо графену найвище злетіли вчені Колумбійського університету – вони планують створити космічний ліфт. Один кінець графенового тросу буде закріплено на Землі, а інший – на орбітальній станції. Вперше ідею космічного ліфта висунув Константін Ціолковський ще у 1895 році, у 1960-му радянський інженер Юрій Арцутанов розробив деталі. Всесвітньо відомою ця ідея стала у 1979-му, коли Артур Кларк опублікував роман «Фонтани раю». Вчені вважають, що графен – ідеальний кандидат для космічного тросу. «Щоб зрозуміти, наскільки міцний графен, уявіть собі чашку, накриту супертонкою плівкою: щоб пробити її олівцем, потрібна сила, еквівалентна масі слона або автомобіля», – каже професор Колумбійського університету Джефрі Кайсар.

Очікується, що подорож у космос ліфтом коштуватиме менше, ніж ракетою. Справа за малим: треба втілити проект у життя. НАСА навіть запропонувала \$4 млн тому, хто першим це зробить. Можливо, автор проекту черпатиме натхнення у «Фонтанах раю» Кларка: «Ми можемо побудувати космічний ліфт або орбітальну башту... Ви повинні будувати одночасно вгору і вниз, щоб центр тяжіння споруди залишався у стаціонарній точці. Загальна висота башти має становити не менше 40 тис. км, при цьому найнебезпечнішою є нижня сотня кілометрів... Вперше в історії ми отримаємо драбину на небо – міст до зірок. Проста підйомна система – ліфт, який рухає дешева електрика, – замінить шумливу і дорогую ракету, яку віднини використовуватимуть лише для дальніх космічних польотів». ■

2004

Отримано графен

1998

Пластикові транзистори

1997

Чип на основі міді (на одному чипі можна розмістити до 200 млн транзисторів)

1980

Перша друкована схемна плата

1972

Домашня відеоігрова приставка Odyssey 100

1971

Intel випустив комп'ютер на чипі 4004

1970

Запатентовано CD-ROM

1969

Зроблено DRAM – динамічний запам'ятовувальний пристрій з довільною вибіркою, що сприяло значному зростанню пам'яті та швидкодії комп'ютерів

1968

Розроблено метод молекулярно-променевої епітаксії для виготовлення монокристалічних структур (зараз використовують для виготовлення напівпровідникових лазерів для плеєрів, компакт-дисків)

1967

Перший портативний калькулятор: корпус алюмінієвий, живився від батарейок, важив 1,3 кг

1965

Перший автоматичний адаптивний компенсатор

1958 – 1959

Винайдено інтегральну мікросхему

1955

Кремній витіснив германій як кращий напівпровідник

1954

Початок масового виробництва транзисторів із кремнію

1953

Перше транзисторне радіо Regency TR1

1947

Винайдено транзистор

1940

Виявлено, що домішки у кристалах напівпровідників спричиняють фотоелектричний ефект

1907

Запатентовано тріод

1904

Винайдено діод

СЛОВНИЧОК

Вуглецева нанотрубка – циліндрична структура діаметром від одного до кількох десятків нанометрів і завдовжки до кількох сантиметрів, складається з однієї або кількох згорнутих у трубку гексагональних площин (графенів). Вперше отримали радянські вчені Радушкєвіч і Лук'янович у 1952 році.

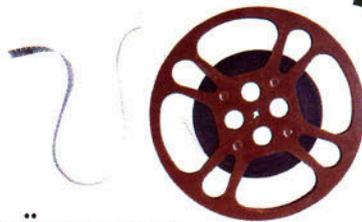
Наноелектроніка – галузь електроніки, що розробляє інтегральні електронні схеми з розміром транзисторів та інших елементів менше ніж 100 нм.

Нанометр (нм) – одна мільярдна метра: 1 нм = 10⁻⁹ м.

Напівпровідники – речовини, у яких електропровідність за кімнатної температури має проміжне значення між електропровідністю металів і діелектриків. З підвищенням температури електропровідність напівпровідників зростає.

Транзистор – напівпровідниковий пристрій для підсилення, генерування і трансформації електричних коливань

«Обережно, діти!»

Основні переможці 39-го київського кінофестивалю – соціальні драми про важке дитинство

Автор:
Наталія
Петринська

Фестиваль «Молодість» закінчився камерною церемонією у невеличкій залі кінотеатру «Київ». Усі задоволені: «Скіфський олень» наздогнав свого власника, публіка вдосталь наситилася новим і, головне, розумним кіно, а почесні гості імпрези себе показали й познайомилися з Україною. Деякі аж занадто – наприклад, Жан-Клод Ван Дамм почав зображувати на сцені якісь фізкультурні вправи – це була імітація «українського народного танцю», певно, гопака. Актор не дарма перейнявся нашими реаліями, оскільки планує тут знімати кіно та реаліті-шоу. Окрім зірки голлівудських бойовиків 1980-х, кінофестиваль відвідали Катрін Денюв, яка отримала нагороду за внесок у світове кіномистецтво, французький режисер Ян Коунен із фільмом-відкриттям «Коко Шанель та Ігор Стравінський», російський актор Сергій Юрскій та Тоні Гатліф, котрий очолив журі «Молодості». Цьогорічне дійство відзначилося не лише

іменитими гостями, а й потужними програмами, які вдалося сформувати попри проблеми з фінансуванням. За словами арт-директора імпрези Андрія Халпахчі, оргкомітет фестивалю вирішив заощадити на окремих заходах та церемоніях на користь повноцінної програми. Мінкульт та столична мерія «Молодість» проігнорували, хоча торік Леонід Черновецький обіцяв зі сцени надати всіляку підтримку 39-му фестивалю. Фінансовий конфлікт із міською владою змусив Андрія Халпахчі подумати про перенесення 40-ї, ювілейної «Молодості» до Львова та прибрати з логотипу імпрези слово «київський». Залишається сподіватися, що столичні чиновники поборяться отримати такий іміджевий ляпас і наступний фестиваль все ж таки проходитиме в Києві.

МАРГІНАЛИ В АВАНГАРДІ

Афоризм Достоєвського про те, що все щастя світу не вартує сльози на щоді дитини, можна було б написати золотими літерами на-

впроти більшості стрічок цього річної «Молодості». Достатньо подивитися на переможців – Гран-прі фестивалю за найкращий конкурсний фільм здобула стрічка «Дівчинка» (Італія, Австрія) – історія про дворічну дитину, покинуту батьками, яку знаходить на околицях Рима циркова акторка. Ця соціальна драма відкриває завісу між респектабельною та злиденною Італією.

Приз за найкращий ігровий повнометражний фільм теж отримала стрічка про бідне дитинство,

ОСНОВНІ ПЕРЕМОЖЦІ ФЕСТИВАЛЮ «МОЛОДІСТЬ – 2009»

НАЙКРАЩИЙ ФІЛЬМ усієї конкурсної програми – «Дівчинка», режисери Тіцца Кові, Райнер Фріммель (Італія, Австрія)

НАЙКРАЩИЙ ПОВНОМЕТРАЖНИЙ ІГРОВИЙ ФІЛЬМ – «Той берег», режисер Георгій Овашвілі (Грузія, Казахстан)

НАЙКРАЩИЙ КОРОТКОМЕТРАЖНИЙ ІГРОВИЙ ФІЛЬМ – «Автономія волі», режисер Антуан Купер (Бельгія)

ФОТО: МАКС ЛЕВІН

та ще й спотворене війною – «Той берег» грузинського режисера Георгія Овашвілі. Йому вдалося передати крізь призму сприйняття 12-річного хлопця жах і абсурдність війни, де немає переможців і переможених, а є лише смерть, самотність, руйнація і жорстокість. Маленький утікач прямує з Тбілісі до Абхазії в пошуках свого батька, й ця «мандрівка» змушує його подорослішати за лічені дні. Якщо не зважати на чималу кількість сльозогінних кліше (на кшталт безпритульників, які носять

ДО КОЛЕКЦІЇ. Стрічку «Той берег» Георгія Овашвілі вже відзначили на шістьох міжнародних кінофестивалів

клей), «Той берег» – сильна і важка стрічка, без надмірних маніпулятивних спроб поділити всіх на поганих та хороших.

Найкращим студентським фільмом кіноарбітри визнали дві короткометражки: «Кася» бельгійської режисерки Елізабет Лядо (знову про дитину і соціум) та анімаційний «Сигнал» швейцарця Адріана Флюкігера. А спеціальний диплом екуменічного журі та приз журі міжнародної федерації кінопреси FIPRESCI отримав фільм «Вовчик» російського ре-

жисера Васілія Сігарева. «Чорнушна» казка для дорослих про стосунки безпутної матері-алкоголички та її шестирічної доньки вже відзначили на інших кінофестивалів, зокрема вона стала володарем Гран-прі «Кінотавр-2009».

Окрім домінуючої теми важкого дитинства, у стрічках конкурсної програми «Молодості» здебільшого переважала гостро соціальна проблематика – терор, війна, дисбаланс між різними верствами населення. Також молодих режисерів із різних куточків світу хвилюють одвічні теми – кохання і секс, особливо очима підлітків, старість і смерть, самотність, непорозуміння поколінь. Подібна тематика – традиційна для більшості міжнародних кінопрез, адже фестивальне кіно завжди протиставляє себе масовому: як індустрія роздумів – індустрія розваг. До того ж режисери-дебютанти прагнуть вразити глядача, «зачепити» його експериментальною формою чи провокаційним змістом, аби запам'ятатися поміж інших новачків. Хоча це прагнення якраз і призводить до повторів, оскільки всі обирають «щось нестандартне», а зрештою обертаються в замкненому колі однакової проблематики. Андрій Халлахучі вважає, що кінофестивалі стають дедалі більше політизованими, а новим фільмам бракує фундаментальних і свіжих ідей. З ним можна погодитися – дивитися всоте стрічки з серії «як страшно жити» – іноді те саме, що спостерігати за черговою інтервенцією інопланетян у блокбастерах.

ДОКУМЕНТИ В КАДРАХ

Українські стрічки, представлені на «Молодості» в різних програмах, викликали подвійні реакції: розчарували й дарували на- ▶

НАЙКРАЩИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ФІЛЬМ – «Кася», режисер Елізабет Лядо (Бельгія) та «Сигнал», режисер Адріан Флюкігер (Швейцарія)

ПРИЗ ГЛЯДАЦЬКИХ СИМПАТІЙ – «Любов та гнів», режисер Мортен Гіз (Данія)

ПРИЗ ІМЕНІ ІВА МОНТАНА НАЙКРАЩОМУ МОЛОДОМУ АКТОРУ/АКТРИСІ – Патріція Герарді (фільм «Дівчинка»)

ФОТО: МАКС ЛЕВІН

В ГОСТІ
НАДОВГО.
Актор і
режисер шукає
локації для
майбутнього
фільму

дію, дивували й примушували нудьгувати. Більшість вітчизняних фільмів були зняті у форматі короткого метра – обмежений хронометраж якнайкраще дозволяє вкластися в скромні бюджети. Після перегляду чергового творіння наших молодих режисерів напрошується висновок, що в Україні знімають переважно документальні стрічки. «Хто такий Тімур?» Лесі Мацко – короткометражка, присвячена Тімуру Новікову – пітерському художнику, актору, гуру російського сучасного мистецтва. Стрічка «Гараж Особливого Призначення» Анатолія Степаненка теж оповідає про росіянина – колишнього автогонщика, котрий заснував у селі під Москвою музей старих радянських автомобілів. Найцікавішою з-поміж усіх біографічних історій здалася стрічка «Святилище мрій» – життєствердний гімн силі людини і природи, яка допомогла піднятися на ноги паралізованому кримському альпіністові-екстремалу Юрію Лишаєву. Цей фільм журі «Панорами українського кіно 2008 – 2009» відзначило спеціальним дипломом, як і стрічки «Не страшно» Катерини Науменко, «Impression» Ігоря Бутирина та «Не один вдома» Олени Фетісової. Остання, до

речі, цілком влітається в головну тематичну канву 39-ї «Молодості», показуючи життя тяжкохворих дітей різних національностей, усиновлених щиросердною українською жінкою. А основний приз паралельного конкурсу здобув фільм «Мама померла в суботу на кухні» Максима Васяновича, який кінокритик Володимир Войтенко назвав «тотально і щасливо діалогічним на протигагу монологічності (а тому обмеженості) переважної більшості сучасних творів не лише початківців, а й досвідчених українських кіномайстрів». Сюжетно стрічка Васяновича розгортається довкола підготовки до ювілейного концерту батька-диригента, перешлітаючись із думками режисера про власні екзистенційні пошуки.

Буттєві колізії – предмет дослідження ще одного українського фільму – «Відторгнення» Владіміра Лерта. Ця повнометражна стрічка, що змагалася в основному конкурсі, стала найгучнішою вітчизняною прем'єрою. Охочих подивитися «фантазмагорію» (жанрове визначення режисера) з театральним актором та музикантом Сергієм Бабкіним і Богданом Ступкою у головних ролях набралось чимало. Відтак, через натовп і тех-

нічні проблеми, прем'єру довелося переносити. Після перегляду публіка поділилася на два опозиційні табори: одні фільм ганьбили, інші – хвалили. А це вже ознака того, що режисер кудись таки поцілів. «Відторгнення» – екранізація повісті «Г» російського фантаста Андрея Саломатова, здійснена молодим кліпмейкером Владіміром Лертом, якого називають «американським режисером російського походження». Композиційно фільм складається з трьох частин, зовсім різних за атмосферою та естетикою. Перша частина нагадує голлівудські апокаліптичні стрічки з порожнім містом і зеленим небом, де прокидається герой Сергія Бабкіна, друга змальовує буколічну картину його безмежного кохання, а третя повертає всіх на грішну землю й дає зрозуміти, що попередні картини – лише стилізація, оскільки справжня реальність героя – це чорно-біле життя у психіатричній лікарні. «Відторгнення» може здатися надмірно претензійним фільмом, сповненим банальностей, однак загалом – це цілком пристойний продукт, який порівняно з повнометражками останніх років значно вирає як за «картинкою», так і за змістом. ■

Детектор фальшу

Французький кінорежисер, сценарист, композитор, актор і продюсер Тоні Гатліф про безбарвність комерційних фільмів, реальність за межами кадру та перспективи українського кіно

Зараз мені найцікавіше говорити про етнічний кінематограф, бо він справді має що сказати й показати. Натомість у буржуазному комерційному кіно панує криза. Я маю на увазі капіталістичне кіно: американське, французьке, німецьке. Німці хочуть робити кіно, як американці. Їхні сюжети бідні. Я не кажу, що нецікаві, вони ідейно бідні. Це історії ні про що. Приміром, хтось має проблеми з дружиною. І ось упродовж двох годин вам розповідають історію про це. Або хтось украв гроші в якомусь банку. І вам детально розтлумачують цей факт. Але ж найцікавіше знати, яким є світ сьогодні насправді. Про що говорити, наприклад, африканське кіно?

У ньому йдеться про дисбаланс між Заходом і рештою світу. Чому іранські, румунські режисери такі цікаві? Вони походять із країн, що наразі відносно вільні від диктату грошей, тому висловлюються дуже сильно. Яке кіно є сильним і глибоким?

Кіно, що прислухається до людей, яким є що сказати. Та доводиться визнати, що майбутнє за капіталістичним кіно. Тобто кіномайбуття в руках банків. Вони вирішуватимуть, які стрічки зніматимуться. І завжди перейматимуться насамперед рентабельністю фільмів. Ось тому настає смерть кіно. Кіномистецтво не може функціонувати за правилами для супермаркетів.

Сьогоднішні фільми занадто балакучі. Більшість сценаріїв рясніють діалогами. Дуже легко знімати стрічку, в якій багато діалогів. Проте більшість із них можна викинути: «зачини двері!», «увійди», «як справи?». Навіщо все це? Для кіно це порожні теревені. Приміром, Шекспір писав багато діалогів, але при цьому була красива музика. Діалог має відповідати історії фільму. Натомість ті фрагменти сценаріїв, де виписано зображення, дуже короткі. За такої любові до діалогів краще робити театр. Кіно – це насамперед зображення. Воно має власний, властивий тільки йому, спосіб вираження. Це здатність показувати реальність поза межами кадру. Ми бачимо світ у кіно в прямокутній рамці кадру, обрізаним. Але те, що потрапляє безпосередньо в кадр, не таке цікаве, як те, що залишається поза ним. Приміром, ми бачимо в кадрі панянку, яка на когось чи на щось чекає. Ми бачимо ще дерево й дорогу. І все це не таке цікаве, як той світ, у який вписаний цей фрагмент реальності. На кого вона чекає? Куди вона дивиться? Глядач буде радий, якщо йому дадуть можливість осягнути цей світ поза кадром. Я проти того, щоб режисер брав своїх глядачів у заручники, щоб він ув'язнював їх у

вузькому полі кадру. Скажімо, так робить Ларс фон Трієр. Режисер має пробуджувати уяву глядачів, спонукати їх домислювати світ навколо, а не заціклюватися на замкненому фрагменті реальності.

Всупереч усьому, я намагаюся зберегти в собі творчу думку й тонкість відчуття. Також дуже важливо, що я сам продюрую свої фільми. Мені здається, якщо ми дуже хочемо щось зробити, в нас це неодмінно вийде. Якщо ви прагнете поїхати до Америки, але не маєте ні копійки, то все одно знайдете якусь шпаринку, щоб це зробити. Те саме в кіно. Можна знімати камерою на мобільному телефоні. Й робити це дуже якісно. І у вас вийде фільм на три хвилини. Проте якість зображення – це не головне в кіно. Головне, щоб сюжет був красивий. Звісно, мобільним телефоном ми знімасмо в крайньому разі, коли на рахунок нуль грошей. Якщо молодий українець, який ходить до кіношколи й мешкає на одній із київських вулиць,

КІНОМИСТЕЦТВО НЕ МОЖЕ ФУНКЦІОНУВАТИ ЗА ПРАВИЛАМИ ДЛЯ СУПЕРМАРКЕТІВ

щось придумав і захоче зняти фільм про Джеймса Бонда, його потрібно зупинити. Це мрії, що не будуть реалізовані. У матеріальному плані він на таке не може претендувати. Потрібно знімати кіно, що відповідає твоєму масштабу: і матеріальному, і творчому.

В українського кіно все попереду. Інакше кажучи, все у ваших руках. У Східній Європі вакуум свободи був очевидний упродовж багатьох років. Можу собі уявити, як складно було тут, в Україні, років 30–40 тому. Тоді не можна було робити того, чого тобі хочеться. А сьогодні вам потрібно вчитися користуватися тією свободою, яку ви здобули. Це теж важко. Та в жодному разі не варто наслідувати американців чи французів. Треба відповідати про свою країну, про своїх людей. І мислити та діяти як художники. Необхідно створювати свій стиль, а потім можна започаткувати й свою школу. ■

Тоні Гатліф цього року очолив журі фестивалю «Молодість». Вдалили на всі руки кінематографіст, якого називають засновником «циганського кіно», ознайомив увесь світ із культурою ромів, зібрав чимало фестивалівних нагород і залишив за собою право створювати не розважальний ширвжиток, а глибокі та змістовні фільми

ФОТО: МАКС ЛЕВІН

Шукач сенсів

Французький режисер Ян Коунен про геніальність «Весни священної», трансцендентність кіно та переваги європейського кінематографа

Я вирішив зняти «Коко Шанель та Ігор Стравінський», оскільки ця історія давала мені змогу розкрити тему стосунків чоловіка та жінки, але не в романтичному руслі, а в контексті дуже складної напруженої пристрасті. Крім того, це роман між двома видатними митцями ХХ сторіччя. Дія фільму відбувається у 1920-х – найпрекрасніша з погляду естетики доба. Однак найскладніше було відтворити не атмосферу тих років, а прем'єру балету Ігоря Стравінського «Весна священна». Цією виставою розпочинається мій фільм, її відтворення – найамбіційніша сцена, яку я коли-небудь знімав у своєму житті. У нас залишилося чимало історичних відомостей із приводу прем'єри «Весни священної» 1913 року: фотографії костюмів, креслення рухів танцівників, навіть фрази, які кричала обурена публіка. Цей вечір був найгучнішим скандалом в історії сучасної музики, він став хрестоматійним випадком для всіх музикантів.

Якщо уявити, що про балет Стравінського з часом забули і раптом знайшли б, усі тоді здивувалися б, наскільки ця вистава випереджала час. І я захоплююся творцями «Весни священної», а це і Ніжинський, і Реріх, і Дягільєв, відтак для мене було важливим віддати їм належне, а не вкорінюватися в їхню творчість.

Стрічку «Коко Шанель та Ігор Стравінський» можна сприймати по-різному: хтось зрозуміє її лише як сумну історію кохання, а хтось віднайде і глибші підтексти. Мені ж здається, що різні персонажі фільму та їхні складні почуття зрештою ведуть до трансцендентності. До зустрічі з Шанель Стравінський отримує музику ніби з космосу, він не проживає її в реальності, але ця раптова пристрасть допомагає йому оживити, «відфільтрувати» музику крізь своє серце. Я думаю, що загалом кіно – це мистецтво, що має спрямовувати глядача в бік трансцендентності.

Ми живемо в реальності, про яку нам наука постачає інформацію. Проте коли йдеться про почуття, ми не шукатимемо раціональних пояснень і не звертатимемося до науковців, а запитаємо про них у кіношників, поетів, музикантів... Водночас кіно може нас підводити до певних соціальних поглядів, навіть коригувати їх. Або виконувати суто пізнавальну функцію, наприклад, розповісти про якісь невідомі загалом звичаї чи історію народу. Кіно може розважати, збуджувати, виховувати, шокувати – що завгодно. Тому дуже важливо, які саме наміри має режисер, – одна річ, якщо він хоче

просто налякати людину, і зовсім інша – якщо глядач завдяки його творчості відчужує катарсис. Думаю, передусім кіно має змінювати людину. На щастя, в реальному житті ми майже не стикаємося з ситуаціями, які часто зображують у стрічках, ми не опиняємося на межі життя і смерті. Порівняно з нашими бабусями й дідусями у нас спокійне життя – звісно, в когось більше, в когось менше. Але читаючи книжку чи переглядаючи фільм, ми переживаємо життя персонажів, які вирішують якісь метафізичні питання, чи стоять перед проблемою вибору, чи переживають страшні потрясіння. Будь-яка людина потребує інтелектуальної їжі, адже, зацікалюючись на побутових проблемах і думаючи лише про те, як заплатити за газ, вона бідніє, поступово наближаючись до внутрішньої порожнечі. Якраз європейське кіно і здатне наситити людину духовно, оскільки воно здебільшого відштовхується від принципів мистецтва. Європейський кінематограф надзвичайно важливий для всієї історії кіно. У Європі останнє слово на стадії монтажу завжди за режисером, а не за продюсером. Тобто у нас більш мистецька, артистична культура порівняно з Америкою. Раніше, якщо був потрібен великий бюджет для зйомок кіно, європейці працювали з американськими студіями. Однак зараз ця ситуація змінилася – європейські режисери можуть дозволити собі знімати масштабні фільми, не виїжджаючи з країни. Хоча говорити про європейське кіно як цілісне поняття важко, оскільки це неймовірно культурне розмаїття! Є італійське, шведське, англійське, німецьке, французьке кіно... І це справді величні кінематографи. Хоча зараз найкраще бути режисером у Франції. Це ідеальна країна для кінематографістів, адже нам дуже допомагає держава. ■

У ЄВРОПІ ОСТАННЄ СЛОВО ЗАВЖДИ ЗА РЕЖИСЕРОМ, А НЕ ПРОДЮСЕРОМ

Тобто у нас більш мистецька, артистична культура порівняно з Америкою. Раніше, якщо був потрібен великий бюджет для зйомок кіно, європейці працювали з американськими студіями. Однак зараз ця ситуація змінилася – європейські режисери можуть дозволити собі знімати масштабні фільми, не виїжджаючи з країни. Хоча говорити про європейське кіно як цілісне поняття важко, оскільки це неймовірно культурне розмаїття! Є італійське, шведське, англійське, німецьке, французьке кіно... І це справді величні кінематографи. Хоча зараз найкраще бути режисером у Франції. Це ідеальна країна для кінематографістів, адже нам дуже допомагає держава. ■

Ретродрама «Коко Шанель та Ігор Стравінський», що відкрила фестиваль «Молодість», продемонструвала універсальність французького режисера Яна Коунена. Після кримінального бойовика «Доберман», медитативного вестерну «Блubberрі» та іронічної екранізації книжки «99 франків» Коунен взявся за реконструкцію пристрасті двох мистецьких величин

ФОТО: МАКС ЛЕВІН

Лабіринтами Вавилонської бібліотеки

Сталкер книжкових копалин, містифікатор парадоксів та глухих кутів свідомості Хорхе Луїс Борхес у блискучих перекладах Сергія Борщевського та Віктора Шовкуна

Автор:
Олена Чекан

Дотепні й переконливі цитати з класичних джерел, купа натяків, аналогій, загадкових абрєвіатур, посилань, імен, скорочень, ця книжка – розкіш для гурманів та відчайдуш-неофітів, які не побояться пуститися навздогін думці автора. І перших, і других на виході з борхесівських снів та лабіринтів очікує іронічна й відсторонена усмішка письменника. І це при тому, що більшість із нас розраховують принаймні на звання інтелектуала. Марна надія! Класик ніколи не лестив читачеві. Хоча, коли його «Історію вічності» впродовж року купили лише чоловік із сорок, збирався обійти всіх покупців, щоб подякувати попросити вибачення.

Його перші книжки, написані у 30–40-х роках минулого століття, з тріском провалилися. Та вже у 1950-ті він стає всесвітньо відомим аргентинським письменником, а в середині 1970-х Борхеса висувують на здобуття Нобелівської премії. Він так і не отримав її, бо мав сміливість похвалити Піночета, а у шведських лібералів не стало відваги перейти межу політкоректності.

Борхесові важко дорікнути відчуженістю від життя, хоча ірраціональність епо-

хи, в якій він жив, «нездаром», коли нічого не могло народитися», таки виштовхнули письменника за обрії дійсності. Світова культура стала для нього реальнішою, ніж світ за вікном. На цьому перехресті він і прожив життям дитини, яка бавиться калейдоскопом культурних шарів. Між ностальгією за минулими й усвідомленням нездійсненності бажаного.

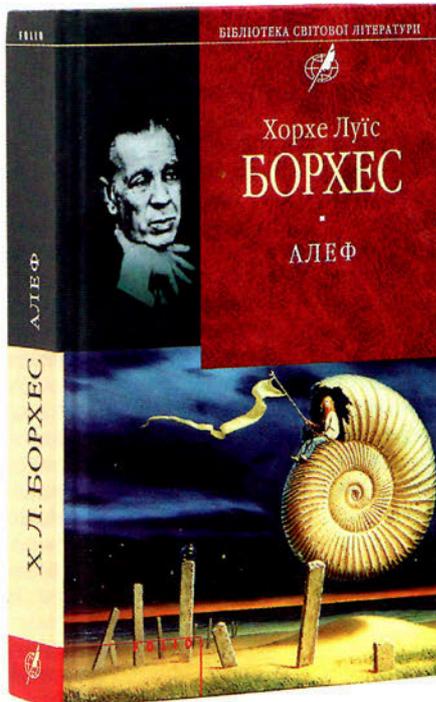
З текстів, створених у книгозбірницях бібліотеки в Буенос-Айресі, де він працював, згодом народився цілий літературний напрям, підхоплений постмодернізмом, хоча, можливо, саме Борхес змодлював і виражував постмодернізм. Він легко творив грандіозний мікс різних культур і мов, звичаїв, міфів, легенд, історичних подій, що сталися, і тих, яких ніколи не було чи взагалі не могло бути, розкидаючи ту мішанку в просторі й часі.

Усе це здається чистою грою фантазії, проте структурні формати, які розробив, а інколи передбачив письменник, можна знайти в багатьох дослідницьких моделях ХХ століття. Так для французького культуролога Мішеля Фуко тексти Борхеса слугували поштовхом до створення теорії «археології знання», а визначення сюжетного простору Юрія Лотмана вийшло зі струк-

туралістської теорії сюжету в есеї Борхеса «Про творчу спадщину Герберта Квейна».

Як відомо, письменник став прототипом сліпого бібліотекаря-вбивці в романі Умберто Еко «Ім'я Рози». У житті ж він подарував літературі безсмертя. Борхес винайшов власний *regretum mobile* – такий собі генератор сенсів, який живиться вже написаними текстами, створюючи з них все нові й нові. З наполегливістю, що межувала з божевільям, він читав і перечитував, щоб із заялжених, давно відпрацьованих фабул, з «порожняку» бібліографічних і біографічних викладок створити власну скарбницю книжок – Вавилонську бібліотеку. Звалище, куди жбурнув «геть усе: історію майбутнього з усіма її подробицями, автобіографії архангелів, точний каталог Бібліотеки, тисячі й тисячі каталогів хибних, доведення хибності цих каталогів, доведення хибності каталогу правильного, гностичну евангелію Василіда, коментарі цієї евангелії, правдиву розповідь про твою смерть, переклад кожної книжки всіма мовами, інтерполяції кожної книжки в усі книжки, трактат, який Беда міг написати (і не написав) про міфологію саксів, утрачені книги Тацита».

І хоча за Борхесом вся література тримається лише на чотирьох сюжетах: перший про укріплене місто, яке захищають і штурмують герої, другий про повернення, третій про пошук, четвертий про самогубство Бога, зануритися в магію світлого інтерпретатора таки варто. Щоб одного разу прокинутися останнім бомжом на смітнику всесвітньої культури. ■

Рамою по рамках

Загравання з глядачем в антрепризі «Міщанин у дворянстві»

Київський глядач давно змирився з російськими театральними антрепризами як із закономірним злом. Їхній рецепт, зрештою, відомий усім: кілька акторів із гучними іменами, нашвидкуруч зліплена режисура, мобільні декорації й недешеві квитки. Ще років п'ять тому було марно комусь пояснювати, що безглуздо віддавати за це півзарплати, якщо за менші гроші можна побачити значно кращі вистави столичних театрів. Зараз це розуміють майже всі й навіть більше: Україна самостійно спроможна виробляти подібний – у всіх сенсах – театральний продукт. «Міщанин у дворянстві» (так на афішах, хоча варто було б скористатися класичним перекладом «Міщанин-шляхтич») – спільний проект акторської команди, більшість якої, як-то Лев Сомов, Леся Самаєва, Олеся Жураківська, – артисти Театру драми і комедії на Лівому березі, російського режисера Олександра Вількіна та київського оркестру «Либідь» на чолі з диригентом Григорієм Постоем. Останній хоча й супроводжує виставу живою, але якоюсь дуже дивною «середньостатистичною» музикою –

Національний український драматичний театр імені Івана Франка (Київ, пл. Івана Франка, 3)

не рококо, не радянською естрадою і точно не джазом (не дивно, що ім'я композитора у релізах варіюється від Г. Фролов до Г. Владиславович). Сама вистава теж неідеальна, але все-таки загальною краща за музичну складову. Постановники вчасно згадали, що Жан-Батист Мольєр писав для Людовіка XIV не просто комедію, а комедію-балет, а театр – своєрідне мистецтво, що не має власних обмежень. У першій дії на сцені встановлена величезна рама, в якій розігрується «жива картина». Коли ж актори ступають трохи нижче, на звичайну сцену, то вмить стають «своїми» й отримують право безпосередньо запитати у глядача щось на кшталт: «Хіба ж ви не такі, як Журден? Не хочете заможного чоловіка для своєї донь-

Анонси 6 листопада, 19.00 — 6–8 листопада — 7 листопада, 19.00

«ТИХО! Unplugged in Lviv»

Львівська обласна філармонія (Львів, вул. Чайковського, 7)
Фестиваль акустичної музики «Тихо!» пропонує спеціальну програму від українських рок- і поп-гуртів у виконанні живою. Згідно з концепцією імпрези у стінах філармонії виконавці мають представити унікальний варіант своїх пісень, розрахований саме на акустику. Головною інтригою фестивалю обіцяє стати симфонічне виконання хітів гурту «Скрябін», що згодом будуть видані на окремому компакт-диску. Цього вечора на сцені також з'являться Павло Табаков, Мохіто, «Пропала Грамота», Dalai Lama, Houston.

Місяць документального кіно

Кінотеатр «Кінокульт» (Донецьк, пр-т Ватутіна, 35), Кінотеатр «Боммерь» (Харків, вул. Полтавський шлях, 6)

Французький культурний центр представляє документальні стрічки, присвячені трьом видатним діячам французької культури ХХ століття. Глядачів очікують історії життя ідеолога феміністичного руху і за сумісництвом дружини Жан-Поля Сартра Сімони де Бовуар; автора сюрреалістичних романів, лауреата Нобелівської премії з літератури Жана-Марі Ле Клезіо та одного з найвидатніших модельєрів часів П'ятої республіки Іва Сен-Лорана.

Glenn Miller Orchestra Europe

Палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

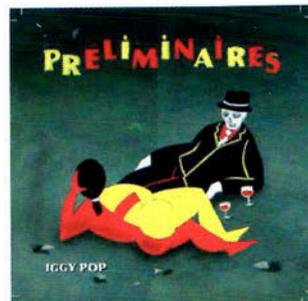
Гленн Міллер є одним із батьків «білого» свінгу 1930-х. Талановитий тромбоніст створив Glenn Miller Orchestra, здобувши велику славу на сценах Нью-Йорка. Після його таємничої загибелі у 1944 році оркестр і далі давав концерти у США. Шалений успіх колективу породив кілька «клонів», зокрема спонукав європейського піаніста Віла Сальдена започаткувати власний Glenn Miller Orchestra 1990 року, додавши до назви слово Europe. Саме цей оркестр і виконає кавер-версії хітів Гленна Міллера, які не зникають із репертуару джазистів і досі.

CD

Ностальгічне попури

З 2003 року, поки фани Іггі Попа були позбавлені свіжої поживи для роздумів про чергові витівки дідуса панку, він не купався у променях слави, а відкривав нові стильові й змістовні шельфи. Цього разу все зібрано у 15-му сольному альбомі *Preliminaires*. Коли як зачин чуєш переспів «Зів'ялого листя» – вічнозеленого стандарту шансонної класики від Жозефа Косма та Жака Превера, стає не по собі від думки, що панк-ідол раптом змінив «орієнтацію». Та підозри розвієє вже наступний трек – своєрідний гімн життю «Я хочу йти на пляж», де Іггі співає псевдооду пенсіонерському раю у сонячній Флориді. Це фактично єдина мажорна композиція платівки, адже далі музикант завертає слухача у лабіринти суму. Загалом декадентські нотки у *Preliminaires* панують безмежно. Особливо коли звучить регтайм у дуї Тома Вейтса «Собачий король» або стилізований під творчий почерк Сержа Гінзбурга романтичний шпіонманський опус «Я знаю, що ти знаєш». Ще одна історія кохання «Іспанський берег» повертає до пристрастей у дуї мелодрам 1920-х років. Кульмінаційна розв'язка душевної бурі відбувається у наступній композиції «Приємно бути мертвим», де Іггі досягає вершин сюрреалістичного бачення дійсності й змальовує власну уявну смерть. «Час вечірок» і «Машина для кохання» також доводять до цілковитого абсурду регламентовані для звичайної людини правила поведінки, які нонконформіст Іггі Поп давно звик ігнорувати.

IGGY POP, *Preliminaires, Islands rec., 2009*

ки?» Або ж іронічно зреагувати на дзвінок невимкненого мобільного: «О, яка гарна музика!» Хоча під час перегляду важко було уникнути відчуття, що не театральне дійство усотує глядача в себе, а глядач примушує хороших акторів грати за власними правилами і тому виглядати значно гіршими, ніж вони є насправді. Утім, вистава ще має шанс. Певний час «Міщанина у дворянстві» випробовуватимуть на київському глядачі, а згодом повезуть містами України. Було б непогано, якби режисер Александр Вількін звозив своє творіння до себе на батьківщину і росіяни нарешті дізналися, що таке українська театральна антреприза.

Юлія Бентя

Олександр Євтушенко

10 листопада, 19.00 — 10 листопада, 20.00 — 14 листопада, 19.00
Cinema Bizarre **Port Mone** **«Пікардійська терція»**

Клуб «Бінго»

(Київ, пр-т Перемоги, 112)

П'ять німецьких музикантів, схиблених на японських коміксах, нарешті приїдуть до Києва.

Змішавши глем-рок з електро і синт-попом, додавши естетику готів і школярську невинність, Cinema Bizarre отримали коктейль, що чудово продається. За два роки гурт видав три альбоми, віднедавна розпочавши активний наступ на американський ринок.

Менеджери формації, адепти дарквейву Тіло Вольф (фронтмен гурту Lacrimosa) та Ерік Бартон (вокаліст Catastrophe Ballet) зробили ставку на масового слухача і не помилилися – Cinema Bizarre збирають мільйонну публіку.

L-Club (Івано-Франківськ, вул. Січових стрільців, 24)

12 листопада, 20.00 (Тернопіль, вул. Чумацька, 14)

Мінське інструментальне ембієнт-тріо дасть низку концертів у клубах України. До ансамблю, створеного 2005 року, увійшли музиканти Олексій Ворсоба (акордеон), Олексій Ванчук (бас-гітара) та Сергій Кравченко (перкусія). Їхня дебютна збірка DIP вийшла лише місяць тому, але Port Mone давно вже зарекомендували себе як цікавий і перспективний колектив, ставши учасником багатьох міжнародних фестивалів. За словами артистів, для розуміння їхньої музики слухачеві потрібні «увага, покірливість і відвага».

Жовтневий палац

(Київ, вул. Інститутська, 1)

Незабаром відома акапельна формація представить нову програму «Усе тобі».

«Пікардійська терція», обличчя української вокальної сцени, існує вже понад 17 років. За цей час ансамбль став дипломантом безлічі конкурсів і фестивалів, записав десять компакт-дисків, співпрацював із багатьма музикантами, поміж яких усесвітньо відомий гітарист Ал Ді Меола. Секстет має у своєму репертуарі як класичні, так і народні твори, що виконуються

12 мовами світу в залах філармоній, на концертних майданчиках і навіть футбольних полях.

Стародавній дракон, що мешкає над Віслою, у євроспільноті отримав нове дихання

Місто короля Крака

Автор:
Ігор Кручик

Літак бюджетної «Віз-Ейр» із Борисполя до Катовіце, потім годинку автобусом... З Києва до Польщі відстань психологічно значно коротша, ніж до Луганська або Маріуполя. Власне, так і є – аби ж не шенгенська віза, клопіт для отримання якої – як простір до Сибіру.

МОРЕ ХОСТЕЛІВ

Прикордонник пильно вдивляється у наші паспорти, в обличчя... «Були колись у Польщі? – підозріло запитує мене. – Маєте гроші?» Я хотів теж сказати у відповідь щось не надто чемне, але стримався. Про-

нізую ввічливіше: демонструю картку «Віза».

І ось у євросутінках ми в'їхали в місто Коперника та Войтили, Лема й Шимборської.

Краків люблять туристи. Тому hostelів тут набагато більше, ніж будь-де. Чи знаєте ви, що таке краківські hostelи? «О!..» – сказав би Гоголь, який півжиття мандрував. По суті, це велика комунальна квартира: довгий коридор, кількадесят кімнаток і одна на всіх кухня. Вона може розташовуватися в кінці коридору у величезному еркері, як у hostelі «Фрідом» на вул. Поморській, де ми спочатку оселилися. І там виявилися у за-

гальному доступі не тільки чайник, кавоварка і посуд, а й старенький комп з інтернетом.

Кухня може міститися і в колишньому бомбосховищі, що залишилося, мабуть, із часів Варшавського блоку, як у hostelі «Дельта» на вул. Мазовецькій. Назва одного з hostelів «Гуд бай, Ленін!» натякає на відомий фільм і дає зрозуміти, що тут, з одного боку, не варто очікувати п'ятизіркових буржуазних витребеньок, а з іншого – ви й не ризикуєте наразитися на хамський сервіс, характерний для країн, що животіли під гаркавим п'ятикутником.

ФОТО: REK/FEATURES/FOTOBANK

МІНІ-МЕТРО

Я був у Кракові 13 років тому. Тоді польський сервіс мало чим відрізнявся від нашого: ідальні з бомжами, старенькі трамваї... Тепер зміни впадають в очі.

Ми сідаємо в трамвай № 50 – комфортний, із м'якими кріслами. Кататися на ньому приємно, як на літаку. Трамвай плавно пірнає кудись під землю. Я починаю вагатися: невже у Кракові метро таки прорили? Зупинка. Диктор оголошує: «Двожець Глунний!» (тобто Центральний залізничний вокзал). Ми дивимося у вікно: платформа... рекламні білборди... Й ескалатор, що їде вгору!

Мабуть, зараз тунель закінчиться. Але трамвай робить наступну підземну зупинку. «Політехніка!» – повідомляє диктор. Як у київському метро: вокзал, потім Політехнічний інститут. Нарешті трамвай виглядає на світ Божий.

Виходимо в місто через передні двері. Вагоноводій одягнений, як менеджер банку: в білій випрасуваній сорочці, синьому піджаку, при краватці.

«До відзнення!» – всміхається вагоноводій і киває пасажиром. Він не вкладається у моє уявлення про трамвайників, видається якимось ідеальним героєм дитячого вірша про чемність.

ФЕНТЕЗІЙНА РЕАЛЬНІСТЬ

А ось і Вавель – місто-фортеця на узвишші, «польський Кремль», резиденція князів, їхніх коронацій і тризн, твердиня польськості ще з X століття.

Бруківкою видряпуємося під захист мурів і чуємо російською «Добро пожаловать!». Біля мурів так вітає нас гід-сторож пан Роберт і ненав'язливо радить відвідати ті чи інші музеї, галереї, сховища скарбів.

Пан Роберт працював ще на радянське турбюро «Спутнік», тож безпомилково вираховує пострадянський контингент – треба сказати, дещо обмежений через той-таки Шенген. Розуміє й українську, бував у Києві.

«Вавель грабували й палили татари, шведи, австрійці, росіяни», – перераховує пан Роберт. Усі окупанти однакові. Але нині навкруги кафедрального собору Святих Станіслава й Вацлава немає й натяку, що колись тут хазайнували чужинці. Упізнаються, однак, італійські мотиви в архітектурі. Виявляється, на початку XVII століття поляки зробили у Вавелі євроремонт у ренесансному стилі. Мабуть, подумалося, чудовий «італійський дворик» на площі Ринок у Львові – це апеляція не так до піренейської моди, як до цього краківського палацу.

«Тут поховані численні польські крулі», – нагадує гід черговій групі, перераховуючи монарші імена. Однак навіть у такому місці, де збережені трони й корони, де вклоняються помпезним могилам героїв і поетів, все ж добре відчувається вплив усевітніх віянь, які спромоглася

впіймати у свої вітрила пострадянська Польща. Звідси видно прогулянкову набережну Вісли, з якої туристи годують качок і лебедів. А на протилежному березі різко вирізняється гнучкими формами Центр японського мистецтва і техніки «Мангха» роботи всесвітньо відомого архітектора Арати Ісодзаки.

Спускаємося бруківкою до річки. Саме тут колись, за легендою, король Крак вполівав дракона і заснував місто. Бронзовий декоративний дракончик під стінами фортеці, мов справжній, час від часу вивергає вогонь. Міська управа не шкодує газу, і це правильно: туристи з фотоапаратами причаїлися навколо, очікують сеансу вогненної відрижки.

БРОНЗОВИЙ ДРАКОНЧИК НА БЕРЕЗІ ВІСЛИ ЧАС ВІД ЧАСУ ВІВЕРГАЄ ВОГОНЬ. МІСЬКА УПРАВА НЕ ШКОДУЄ ГАЗУ

А ось ще фантастичніша візія: у вітрині книгарні попід Вавелем ми несподівано зауважуємо «Кобзаря», кілька книжок Юрія Андруховича і путівник Одесою. Магазинчик має назву «Нестор» і спеціалізується на книжках українського асортименту.

КОЛИСКА ПОНТИФІКА

Вікно старого будинку задроповане портретом Івана Павла II, його ж зображення наклеєне на круглий афішний тумбі, воно ж у вигляді велетенського постера сяє на фасаді будинку. Саме тут, із вікна, понтифік кілька років тому виступав перед десятками тисяч парафіян, і вони про це прагнуть не забувати. Зображення Папи тут трапляється у найнесподіваніших місцях, наприклад, у вигляді мозаїки на

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Ринкова площа – одна з найбільших у Європі, улюблене місце прогулянок краків'ян. Над нею домінує готичний Мар'яцький костел, з башти лунає квадрансом сигнал сурми.

Вавель – місто-фортеця на узвишші над Віслою, усипальниця королів і поетів, культове місце для поляків.

Аквапарк – кілька гірок, альпійські стінки, джакузі з бульбашками – й усе це працює упродовж усього року, а не тільки влітку.

Ягеллонський університет – найстарший у Східній Європі, альма-матер Миколи Коперника і понтифіка Івана Павла II. Тут діє й кафедра україністики

сірому брандмауері десь на індустріальній околиці. Іваном Павлом II краків'яни особливо пишаються, бо це ж рідне місто першоїєрарха.

Ходимо вулицями Св. Яна, Св. Марка, Св. Себастьяна – й виникає відчуття, що це райські кущі, а всі поляки – святенники. Аж ні, ось начебто цілком світські об'єкти: галерея відомого своєю ядучістю карикатуриста Анжея Млечки – якраз на Св. Яна. А неподалік кінотеатр артхаусного фільму, де демонструють саме щось еротичне. А на Флоріанській вулиці, кажуть, ще на початку ХХ століття запрацювало перше польське кабаре.

Поляки – антикомуністи. Так я думаю ще з 1979 року. Але раптом замислююсь, прочитавши вивіску: «Сукні комуніні». Гм, це що – уніформа для комун? Виявилось, ці платтячка дівчата вдягають до першого причастя – «комуніні». Така ось атрибутика до католицького ритуалу.

У книгарні біля Мар'яцького костелу ми придбали дорогий компакт-диск польського репу. Побачили розклад виступу реперів, бардів, акторів. Краків зручний не тільки для молитов, а й для різноманітних фестивалів, що цілком переконливо уживаються з клерикальним духом міста.

Пан керовца, тобто водій туристичного електрокара, яких навколо пам'ятника Адаму Міцкевичу купчиться чимало, за 100 злотих возить нас Старим

Містом. Хоч із якого ракурсу фотографуй Мар'яцький костел, виїде середньовічна гравюра. Звідкись із його башти сурмить сурма – це хейнал, сигнал квадрансу замість традиційних курантів. А ось Ягеллонський університет, один із найстаріших у Європі, славетний багатьма своїми студентами. Зокрема, у XV столітті складав заліки Микола Коперник. Тут вивчають, окрім іншого, й україністику, видають «Краківські українознавчі зошити», діє студентський клуб українців «Вернигора».

ПЕРОГІ ТА ІНША ХЛОПСЬКА ІЖА

На кожному розі Старого Міста стоїть візок із бубликами по 1,5 злотих за штуку. З самого рання в Кракові відкриваються й булочні. Випічка така смачна, що не треба й тістечок. По периметру Ринкової площі, у старовинних двориках не перелічити затишних ресторанів, кав'ярень, пивниць.

Або ось «Пирогарня. Попольському й недорого». Може, заирнемо сюди на автентіку? Заклад виявився... банальною вареничною, бо «перогі руськіє» (perogi ruskie) це... українські вареники. Хоча готувати їх поляки як слід не вміють – вони у них виходять якісь кислі.

Захотілося солянки. Обійшли все Старе Місто, провулки всіх святих – немає ніде, усюди тільки польський журек, зупа помідорова або український борщ. От

вам і Європа! Аж ось в одному ресторанчику на фортечному Барбакані кажуть: е! Зайшли, замовили. Дивлюся – на стінах висять пишнотілі жінки з картин Бориса Кустодієва й православна ікона... Та й музика наче знайома: російські романси, Борис Гребенщиков... І усвідомлюю нарешті, що ми потрапили у ресторан стилю а ля рюс «Вишневий сад». Чехов плакав би... А я зрадів – звісно ж, їжі зі знайомим смаком.

КОЛО СОНЦЯ. Ягеллонський університет – alma mater автора геліоцентричної системи Миколи Коперника

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Значно заощадити на зв'язку в роумінгу можна, скориставшись послугою TravelSiM, що працює в 169 країнах світу і в 63 із них передбачає безплатні вхідні дзвінки. У 107 країнах світу вхідні дзвінки коштують у межах \$0,39–1,00. Вартість вихідного дзвінка з Польщі – \$0,59/хв, вхідного – \$0,00.

Послуга TravelSiM має низку переваг: безплатні вхідні в багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни, можливість збереження українського номера, GPRS-інтернет.

Абоненти також можуть заробляти бонусні милі за кожную хвилину розмов, для чого потрібно зареєструватися і стати учасником програм лояльності авіакомпаній: «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «АероСвіту».

НА БЕРЕЗІ СОЛЯРИСУ

*Цей ідеал – родом з діри,
напханой культурою.*

Станіслав Лем

У кожному кіоску преси стоїть щойно видана книжка Станіслава Лема. Добре, що поляки перевидають краківського фантаста, сатирика й есеїста ХХ століття, шанованого й у нас. Він народився у Львові й написав книгу спогадів дитинства з львівською назвою «Високий замок».

Так, краківські вулички і кнайпи ностальгійно подібні до тих, що в нашому місті Лева. Чи навпаки? Але й різниця очевидна: у Кракові кращий асфальт, чистіший брук, сприятливіший сервіс... А також – оце

**МІСЦЕ
КОРОЛІВ.**
Фортецю
Вавель –
колишню
резиденцію
польських
монархів –
називають ще
«польським
кремлем»

сюрприз! – нижчі ціни в ресторанах, ніж у нас. Утім, парадоксу жодного: ціни ж бо знижує вільна конкуренція, що «невидимою рукою» діє в поляків, – на противагу нашому адмінресурсу, без санкції якого жоден хот-дог не намаститься гірчицею.

Краків притягує чимось нашим, упізнавано-галицьким і

б'є струмом: стоп, це польське, католицьке, крулівське, європейське!

«Українці чимало ворогували з поляками, – думається раптом. – Про це можна прочитати у Миколи Гоголя і Генріка Сенкевича. Але тепер ми дружимо й співпрацюємо. Інакше у цьому світі – ніяк». ■

ЯК ДОЇХАТИ, ДЕ ЖИТИ

Літаком бюджетної авіакомпанії до Катовіце – 300–500 грн, звідти маршрутною – €10. Ходить також причепний вагон Київ – Перемишль – Краків і автобуси з Києва (319 грн.) та Львова (144 грн.). Оселитися можна в будь-якому готелі за €7–10 на добу або в три-чотиризірковому готелі (€15–40 на добу), яких у Кракові не бракує.

Всю корисну практичну інформацію для вдалої поїздки до Польщі (безплатно) ви знайдете в офісі представництва Польської туристичної організації за адресою: **вул. Хрещатик, 25, оф. 98**, а також на сайті www.polscha.travel

Ми підкажемо, як зручніше дістатися, допоможемо скласти цікавий маршрут, знайдемо надійну турфірму, забезпечимо картами та інформаційними матеріалами.

«Стой, хто ідьот?»

Кілька слів про країну Вахтерію

Олександр Ірванець,
письменник

Якось у нападі особливо гострої любові до рідної країни я написав вірша, що починався рядками:

*Ти країна швейцарія,
Ти країна вахтерія...*

Давно це було. Років уже понад десять. Та й по сьогодні я час від часу замислююся над психологічною мотивацією цих дивних, особин (переважно чоловічої статі), які своєю життєвою функцією обирають сидіння за столами у віконечках вахтерських будочок на прохідних численних закладах, включно з редакціями видань, з якими я співпрацюю. Тож спробую поділитися певними спостереженнями, набутими за роки спілкування з тими, хто переважно називає себе не вахтерами, а охоронцями (дослівно – «охранніками»).

Вахтер не вітається. Коли я за інтелігентською звичкою з порога кажу «добрий день», він у кращому разі може з розумінням на обличчі ледь кивнути головою. Та в переважній більшості випадків вахтер (охранник) у відповідь на привітання каже «ви к каму?» На зауваження з вашого боку, що, мовляв, спершу пасувало б поздоровкатись, вахтер (знову ж таки в кращому разі) відповідь: «Я здоровался, тока ви не слішали...» Зверни увагу, читачу, фраза набагато довша за звичайний «добридень». А вимовляється вона з виразом невдоволення й крайньої пихи на обличчі. Проте звичайного «доброго дня» у відповідь ви від нашого вахтера дочекаєтеся хіба за окрему грошову винагороду.

Пропускати відвідувачів до і з довіреної йому установи – зовсім не є головним завданням вахтера. Його життєві та службові функції загадкові й незбагненні. Одна з них – розмовляти по телефону. Часом, коли ви після п'ятишести хвилин топтання перед його віконечком намагаєтеся про себе нагадати, то у відповідь чуєте: «Падажжіте, мущина, ви шо, не відіте, шо я разгаварюю?» Заперечити нічого, ви це чудово бачите, ви спостерігаєте за цим процесом уже певний (іноді доволі тривалий) час. Говорячи по телефону з близькими та рідними, вахтер буває багатослівним і сентиментальним. Та не розраховуйте, що коли ви потелефонуєте на цей самий номер, то зустрінетеся з такими ж виявами доброті й приязні.

Вахтер зазвичай не запам'ятовує вас. Навіть якщо ви десять хвилин тому ввійшли, а потім із приятелем вийшли на ганок випалити по цигарці, вас неодмінно знову перепинять уже згаданим вище загадковим запитанням «ви к каму?» Просто метафізика якась. При цьому вже десять хвилин, як вас записали до журналу відвідувачів, зазначивши час прибуття з точністю до хвилини.

Саме з записуванням пов'язано й останнє з моїх спостережень. Вахтер під час реєстрації запитує ваше прізвище. В мене особисто прізвище – Ірванець. Так от, у дев'яти випадках із десяти (чи навіть – у дев'яносто п'яти зі ста) наші вахтери вписують до журналів прізвище «Ірванець». На моє зауваження щодо першої літери, мовляв, є в алфавіті така паличка з крапкою вгорі, я лише одного разу почув пояснення, котре бодай щось пояснювало. Старший чоловік у давно непрагнотому камуфляжі підвів на мене свій важкий погляд і після кількасекундної паузи повідомив: «Когда я учился, такой буквы еще не было...» В його хрипкому голосі бриніла непереборна переконаність у своїй правоті. Мені лише пригадалася заяложена фраза з «Поля чудес» – «Нет такой буквы в этом слове!»

У своїх будочках із віконечками вони часом дивляться телевизор, розв'язують кросворди, п'ють чай чи якісь інші напої з пляшок або з термосів, їдять приготовані задалегідь бутерброди. Інколи лускають «семочки», акуратно складаючи лушпиння на газетку. Вони певні своєї важливості в цьому світі й захищають, обстоюють

**СТАРШИЙ ЧОЛОВІК
У ДАВНО НЕПРАГОТНОМУ
КАМУФЛЯЖІ ПІДВІВ
НА МЕНЕ СВІЙ ВАЖКИЙ
ПОГЛЯД І ПІСЛЯ
КІЛЬКАСЕКУНДНОЇ
ПАУЗИ ПОВІДОМИВ:
«КОГДА Я УЧІЛСЯ,
ТАКОЇ БУКВИ
ЄЩО НЕ БИЛО...»**

свою незамінність – фраза «ходять тут всякіє» народжена саме ними. Їхнє надзавдання – не дати вам тут ходити. Ідеальний світ у їхньому розумінні – це світ, де кожен припнутий до свого місця, записаний у журнал і з дев'ятої до шостої перебуває там, де його завжди можна знайти.

Часом я міркую: а які вони в побуті, поза службою? Коли скидають свої камуфляжні куртки, «здають зміну», приходять додому, сідають на кухні за стіл і їхні дружини подають їм вечерю? Про що вони розмовляють, що кажуть? Якщо напружити уяву, можна домислити таку, наприклад, фразу: «Как я устал севодня! Тяжолоя всьо-такі ета професія – охранник...» ■

Ferrini
ресторан

Працюємо для Вас
24 години на добу

ВІРТУОЗ ФРАНЦУЗЬКОЇ КУХНІ АНДРЕ ПЕЛЬТРЕ
З СЕЗОННИМИ НОВИНКАМИ МЕНЮ

м. Київ, вул. Городецького 5
Телефон: 279-5422, 279-6822
у житті-як у кіно...

В обидва кінці

www.flyuia.com

Барселона Мадрид Лісабон

Від

159 \$*

- Безкоштовно:
- Багаж (до 40 кг)
 - Харчування на борту
 - Онлайн бронювання
 - Онлайн реєстрація на рейс
 - Можливість вибору місця у салоні
 - Участь у програмі Панорама Клуб

* Кількість місць обмежена.
Збори та податки аеропорту не враховані. Діють інші правила та обмеження.
Придбайте квитки з 01.10.09р. по 12.12.09р. Здійсніть подаронок з 01.10.09р. по 15.12.09р.

© 0 44 581 50 50 566 МТС, КИЇВСТАР,
LIFE), BEELINE

МТС - згідно з тарифними пакетами як додаток на мобільний телефон/ Київстар та Life) - 1 грн за повідомлення/
Beeline - 0,95 грн за повідомлення. Ліцензія МАУ ДПА № 368673 серія АВ від 20.02.2009 р.

MAU

НЕ ДОДУМАЛИСЯ

Ще позаминулого тижня українці найбільше говорили про те, у якій валюті зберігати гроші. Прості, валютно не підковані громадяни намагалися зрозуміти переваги євро над долларом, долара над євро, вслухалися в чутки про те, що США готується скасувати свою валюту, придивлялися до курсу в обмінниках і ніяк не могли вирішити, у чому ж зберігати накопичені багатства. Мабуть, ламали б голови над цим питанням і досі, якби не вдарила епідемія. Сьогодні вже зрозуміло: зберігати гроші треба було в протівірусних препаратах та марлевих пов'язках! Курс наприкінці жовтня вони мали найвищий.

Вікторія
Герасимчук

РИБНИЙ ГРИП

Повертаємося з колегами-журналістами з обіду й розмірковуємо про епідемію свинячого грипу. Один каже, що, мабуть, від суспільства приховують реальну ситуацію, інший думає, чим займатиметься, якщо раптом на карантин відправлять усю країну. А я також думку гадаю. Оце ми знаємо про грип пташиний і грип свинячий. А що коли, не доведи Боже, виникне і рибний грип? Що тоді мені робити з усіма моїми спінінгами, вудилищами, воблерами і гачками? Моторошно про такі перспективи й подумати...

Анатолій
Дністровий

ПТАХИ, ЯКИХ МИ ЇМО

Ми, безкрилі, їмо птахів. Найсмачніше у птаха, як на мене, крило – та частина, яку ми позбавили аеродинаміки, натомість додавши їй кулінарної цінності. Ми їмо їх, мріючи про польоти, кар'єрні успіхи, творчі досягнення. Ми споживаємо тих, кого своїм нелюдським вихованням позбавили справжньої можливості літати: курей, індиків, гусей. Я розумію, що такими розміркованнями можна зіпсувати комусь апетит. Або нагадати про пташиний грип. Але ж усе це правда життя: грип, курчата-гриль, вічна людська заздрість і щоденна тривога за майбутнє.

Ігор
Кручик

Дмитро
Губенко

Богдан
Буткевич

Олена
Чекан

ТРУДОВІ РЕЗЕРВИ

Щодня проходячи повз агітаторів (а що ближче до президентських виборів, то більше їх буде на вулицях), думаю, скільки ж трудових ресурсів марнується! Сидять вони, бідолашні, у своїх наметах з нікому не потрібними газетами, мерзнуть. А попереду в них ще зима, сніг, мороз! Так ось, у мене виникла ідея: чому б виборчим штабам не зробити корисну справу й не роздати своїм агітаторам мітли? Вони і самі зігрілися б, і лад навели б навколо, сміття й листя (а скоро і сніг) з тротуарів позгрібали б. А під цю акцію можна було б і гасло вигадати якесь оптимістичне й цікаве, наприклад: «Змінюємо країну ВЖЕ» чи щось подібне.

УКРОСІЙСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ

І знову про нашу залізницю. Віднедавна між деякими великими містами ходять експреси. В яких – Боже, бережи демократію – у вагонах і першого, і другого класів встановили телевізори. Щоб пасажери не нудьгували та підвищували духовний рівень, переглядаючи шедеври світового кінематографа. Щоправда, вельми цікаво було б дізнатися принцип добору стрічок. Адже скільки мені доводилося їздити всіма поїздами – в найкращому разі можна було переглянути радянські стрічки а-ля «Кавказька полонянка». У найгіршому – сучасні російські серіали. Мені-то воно фіолетово – все одно книжку читаю. Але питання на засипку: може, я постійно помиляюсь і потрапляю на російську залізницю?

РЕМБРАНДТ

Жовте моторошне тіло. Важке. Ще не задубіле, та вже незворотно мертве. Поволі, рапідом сповзає з хреста. Випромінює світло – тепле, пульсуюче, мерехтливе. Живе. І це проти-річчя заворожує жорсткою, очною тотожністю того, що ми назвали життям і смертю. Неблаганною безвихіддю, апорією, яку не змогли здолати грецькі філософи, а послідовники й поготив. Чому з веселощів смарагдових королівських парків, зі щасливих блукань залами музеїв, та й узагалі усієї святкової, сяючої казки, що зветься Мюнхеном, стоїть перед очима це мале чорне полотно? Що означає той тяжкий жовтий змилок сйива, який не втримати жодним рукам? Здається, Мандельштам назвав Рембрандта Харменса ван Рейна мучеником світлотіні.

РОЗПЛЮЩ ОЧІ ШШБ

... Пора

**зупинити Кремль,
Кремль, що прагне
загарбати найкраще з обох світів.**

Здебільшого він стверджує, ніби його компанії – звичайні економічні агенти, що максимізують прибутки, як і будь-хто інший, – аж поки раптом здіймається галас про національні інтереси і, наприклад, припиняє постачати нафту Литві та Латвії або електроенергію Грузії внаслідок нагальних політичних міркувань. Із погляду Росії такі дії цілком раціональні...

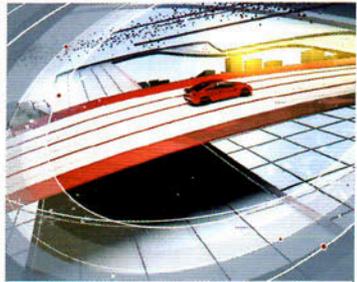
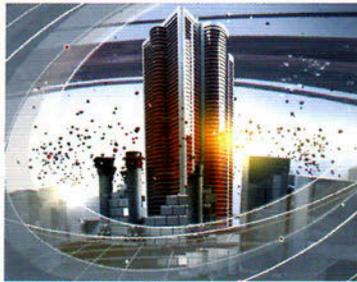
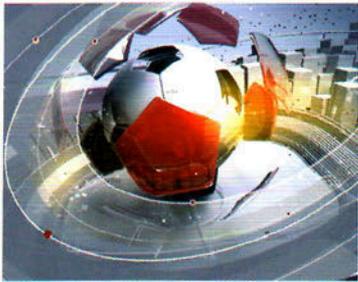
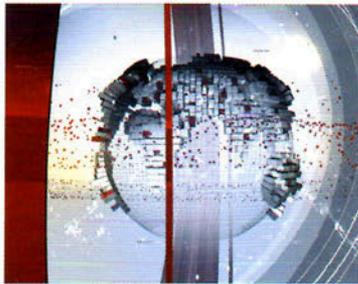

**Едвард Лукас
“Нова холодна війна”**

ЗАПИТУЙТЕ В КНИГАРНЯХ ВАШОГО МІСТА

Гуртовий продаж: +38 (044) 351 13 04

www.newcoldwar.org.ua

КУРСИ ВАЛЮТ ⊙

ЕКОНОМІКА ⊙

ФУТБОЛ ⊙

СПОРТ ⊙

ОГЛЯД ПРЕСИ ⊙

ПОГОДА ⊙

24

телеканал новин

ВСЕ ВКЛЮЧЕНО

НОВИНИ ⊙

